

ZARZĄD GMINY GRÓDEK

**STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW
ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
GMINY GRÓDEK**

GRÓDEK, 2002 r.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy
Gródek opracował zespół w następującym składzie:

1. mgr inż. arch. Wanda Pietrasz - główny projektant (nr ewid. 567/88 uprawnień do projektowania w planowaniu przestrzennym , nr czł. P/18 Okręgowej Izby Urbanistów w Warszawie), koordynator prac, zagadnienia przestrzenne i rekreacji
2. mgr inż. Magdalena Bogdanowicz- zagadnienia demograficzne, infrastruktury społecznej i gospodarczej oraz formalno-prawne
3. mgr Bożena Gajewska - zagadnienia środowiska przyrodniczego
4. mgr inż. Czesława Kruszewska - zagadnienia gospodarki wodnej, ściekowej i odpadami
- 5.inż. Elżbieta Kępska - zagadnienia elektroenergetyki i telekomunikacji
6. mgr inż. Jan Kruszewski - zagadnienia komunikacyjne
8. mgr inż. arch. Wojciech Kruszewski - współpraca z głównym projektantem
9. tech. plastyk Blanka Jesionkowska -
-Krygier - prace graficzne i techniczne
9. tech.ekon. Krystyna Właziak - prace biurowe i maszynopisanie

SPIS TREŚCI:

	Str.
I. WSTĘP.....	6
1. Podstawa prawna opracowania	6
2. Przedmiot studium.....	6
3. Części składowe studium.....	6
4. Ogólne informacje o gminie.....	7
II. UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY GRÓDEK	
1. ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE – OCENA STANU ZASOBÓW, FUNKCJONOWANIA I ZAGROŻEŃ	8
1.1. Położenie fizyczno-geograficzne i administracyjne oraz struktura użytkowania gruntów.....	8
1.2. Rzeźba terenu.....	8
1.3. Budowa geologiczna i surowce mineralne.....	9
1.4. Wody powierzchniowe i podziemne.....	11
1.5. Gleby	14
1.6. Lasy.....	16
1.7. Warunki klimatyczne.....	17
1.8. Obiekty i obszary prawnie chronione.....	19
1.9. Zagrożenia i degradacja środowiska.....	21
1.10. Funkcjonowanie środowiska przyrodniczego.....	23
2. ŚRODOWISKO KULTUROWE.....	25
2.1. Obiekty zabytkowe i o wartościach kulturowych.....	25
2.2. Stanowiska archeologiczne.....	27
3. POTENCJAŁ LUDNOŚCIOWY I JEGO ROZMIESZCZENIE.....	29
4. ZASOBY I WARUNKI MIESZKANIOWE.....	34
5. USŁUGI.....	37
5.1. Oświata i wychowanie.....	37
5.2. Kultura.....	37
5.3. Zdrowie i opieka społeczna.....	37
5.4. Handel i gastronomia.....	37
5.5. Sport.....	38
5.6. Administracja.....	38
5.7. Wypoczynek i rekreacja.....	38
5.8. Inne usługi.....	40
6. DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA	40
6.1. Rolnictwo.....	40
6.2. Przemysł i rzemiosło.....	45
6.3. Leśnictwo.....	46

7. SYNTETYCZNA OCENA POZIOMU ZASPOKOJENIA POTRZEB LUDNOŚCI I ZASPOKOJENIA GMINY.....	46
8. STRUKTURA PRZESTRZENNA GMINY.....	48
8.1. Sieć osadnicza gminy	48
8.2. Funkcjonowanie struktury przestrzennej gminy	48
8.3. Dotychczasowe opracowania planistyczne.....	50
8.4. Wnioski o zmianę ustaleń planu zagospodarowania przestrzennego gminy Gródek.....	51
9. KOMUNIKACJA	52
9.1. Sieć drogowa	52
9.2. Przejścia graniczne	60
9.3. Techniczne zaplecze motoryzacji.....	62
9.4. Kolej.....	62
9.5. Komunikacja autobusowa.....	62
9.6. Ocena funkcjonowania komunikacji.....	63
10. ZAOPATRZENIE W WODĘ.....	64
10.1. Ogólna charakterystyka systemu zaopatrzenia w wodę.....	64
10.2. Rozwój scentralizowanych systemów zaopatrzenia w wodę.....	65
10.3. Stan zwodociągowania poszczególnych wsi w gminie na koniec 2000 r.	66
10.4. Charakterystyka ujęć wody i stacji wodociągowych zaopatrujących w wodę ludność	67
10.5. Strefy ochronne komunalnych ujęć wody	69
10.6. Ocena wykorzystania istniejących komunalnych ujęć wody	70
10.7. Zakładowe i prywatne ujęcia wody głębinowej	71
10.8. Ogólna ocena zaopatrzenia gminy w wodę.....	72
11. ODPROWADZANIE I OCZYSZCZANIE ŚCIEKÓW SANITARNYCH.	72
11.1. Kanalizacja sanitarna.....	72
11.2. Oczyszczanie ścieków	72
11.3. Ogólna ocena gospodarki ściekowej.....	74
12. GOSPODARKA ODPADAMI STAŁYMI	74
12.1. Gminne wysypisko odpadów stałych.....	74
12.2. System gromadzenia i wywozu odpadów stałych.....	75
12.3. Ogólna ocena gospodarki odpadami stałymi.....	75
13. ELEKTROENERGETYKA	76
13.1. Charakterystyka stanu istniejącego.....	76
13.2. Ocena dotychczasowego rozwoju systemu i główne problemy do rozwiązania	77
14. GAZOWNICTWO	77
15. CIEPŁOWNICTWO	77
15.1. Charakterystyka stanu istniejącego	77
15.2. Ocena stanu ciepłownictwa	78
16. TELEKOMUNIKACJA	79
16.1. Stan telekomunikacji w gminie	79

16.2. Telefonia komórkowa	79
III KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY GRÓDEK.....	
1. Ogólne kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy.....	81
1.1. Problemy i bariery rozwoju gminy.....	81
1.2. Szanse rozwoju gminy.....	81
1.3. Cele rozwoju przestrzennego gminy.....	82
2. Kierunki i zadania zagospodarowania przestrzennego gminy – realizacja celów rozwoju przestrzennego.....	84
2.1. Kierunki i zadania ochrony wartości i zasobów środowiska przyrodniczego.....	84
2.2. Kierunki i zadania ochrony dóbr kultury.....	91
2.3. Kierunki i zadania rozwoju infrastruktury społecznej.....	92
2.4. Kierunki i zadania rozwoju gospodarczego gminy i terenów dla tych potrzeb.....	94
2.5. Kierunki kształtowania struktury funkcjonalnej.....	96
2.6. Kierunki i zadania rozwoju komunikacji.....	102
2.7. Kierunki i zadania rozwoju infrastruktury technicznej.....	106
2.8. Obrona cywilna i ochrona przeciwpożarowa	112
2.9. Kierunki działania i zadania władz samorządowych w celu realizacji polityki przestrzennej gminy.....	113

I. WSTĘP

1. Podstawa prawna opracowania

Podstawami prawnymi opracowania „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Gródek są:

- a) art. 6 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym (tekst jednolity z 1999 r. Dz. U. Nr 15 poz. 139, Nr 41 poz. 412, Nr 111 poz. 1279 z 2000 r., Nr 12 poz. 136, Nr 109, poz. 1157, Nr 120, poz. 1268 z 2001 r., Nr 14 poz. 124,
- b) uchwała Nr X/51/99 Rady Gminy w Gródku z dnia 29 kwietnia 1999 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Gródek,
- c) umowa o dzieło Nr 3/01 z dnia 16 sierpnia 2001 roku zawarta między Zarządem Gminy Gródek a Głównym Projektantem na wykonanie projektu „Studium”.

2. Przedmiot studium

Przedmiotem opracowania studium są:

- 1) Uwarunkowania rozwoju przestrzennego gminy wynikające z:
 - dotychczasowego przeznaczenia zagospodarowania i uzbrojenia terenu,
 - występowania obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów szczególnych,
 - stanu i funkcjonowania środowiska przyrodniczego i kulturowego w tym rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
 - prawa własności gruntów,
 - jakości życia mieszkańców,
 - zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych.
- 2) Kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy:
 - obszary środowiska przyrodniczego i kulturowego objęte i wymagające objęcia ochroną oraz ograniczenia zagrożeń degradacji środowiska,
 - obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej w tym wyłączone z zabudowy,
 - obszary zabudowane,
 - obszary, które mogą być przeznaczone pod zabudowę,
 - kierunki rozwoju infrastruktury technicznej i komunikacji,
 - obszary, dla których sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego jest obowiązkowe,
 - polityka przestrzenna gminy i zadania realizacji celów rozwoju,
 - obszary przewidywane do realizacji zadań i programów wynikających z polityki przestrzennej państwa na obszarze województwa.

3. Części składowe studium

Na studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy składają się:

- rysunek uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego gminy Gródek w skali 1:25.000,
- rysunek kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Gródek w skali 1:25.000,
- tekst studium,
- dokumenty formalno-prawne.

4. Ogólne informacje o gminie

Gmina Gródek jest największą obszarowo w województwie podlaskim. Graniczy z gminami: Krynki, Szudziałowo, Supraśl, Zabłudów, Michałowo i z Białorusią.

Przez gminę przebiega droga krajowa 65 łącząca Białystok z Mińskiem na Białorusi przez zmodernizowane przejście graniczne w Bobrownikach. Prawie równoległe do szosy przebiega linia kolejowa Białystok – Zubki Białostockie.

Znaczna część obszaru gminy (zachodnia) znajduje się w obrębie największego w Polsce Parku Krajobrazowego Puszczy Knyszyńskiej.

Cały obszar gminy leży w strefie Zielonych Płuc Polski, charakteryzującym się czystym powietrzem oraz występującymi tu interesującymi gatunkami roślin i zwierząt z jedynym w Polsce naturalnym siedliskiem żubra (około 20 sztuk). Siedziba gminy – Gródek należy do najstarszych ośrodków osadniczych na terenie Białostockizny. Początki Gródka sięgają IX w., w połowie XVI w. Gródek otrzymał prawa miejskie. Przez wiele lat w Gródku rozwijał się przemysł włókienniczy. Zamieszkiwało tu wielu Żydów, osiedlili się oni w połowie XVII w., Żydzi zginęli w czasie II wojny światowej (w 1931 r. zamieszkiwało w Gródku 1385 Żydów, było 5 bożnic oraz 2 chasydzkie domy modlitwy)..

Ogólna powierzchnia gminy wynosi 430,6 km², zamieszkuje tu 6.159 osób, czyli 14,3 osoby na 1 km², w powiecie białostockim 75, a w województwie podlaskim 61. Ludność gminy stanowi 0,51 % ludności województwa a powierzchnia ogólna 2,1 % powierzchni ogólnej województwa.

Gmina posiada 55 miejscowości i 35 sołectw. Około 60 % powierzchni gminy zajmują lasy, w województwie około 30 %, w powiecie białostockim około 39 %.

1. ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE – OCENA STANU ZASOBÓW, FUNKCJONOWANIA I ZAGROŻEŃ.

1.1. Położenie fizyczno-geograficzne i administracyjne oraz struktura użytkowania gruntów.

- Gmina Gródek położona jest w obrębie mezoregionu Wysoczyzna Białostocka, który wchodzi w skład makroregionu Nizina Podlaska (J. Kondracki – 1978 r.).
- W układzie administracyjnym gmina Gródek położona jest we wschodniej części powiatu Białystok i graniczy od północy z gminą Krynki i Szudziałowo, od północno-zachodu i zachodu z gminą Supraśl, od południa z gminami Zabłudów i Michałowo. Granica wschodnia gminy jest granicą państwową z Białorusią..
- Strukturę użytkowania gruntów gminy Gródek z 1999 r. ilustruje poniższe zestawienie tabelaryczne.

Tabela nr 1

Lp.	Wyszczególnienie	UŻYTKOWANIE GRUNTÓW WG. GRANIC ADMINISTRACYJNYCH			
		W całym rolnictwie		W gospodarstwach indywidualnych	
		ha	%	ha	%
1.	Powierzchnia ogólna	43.060	100	12.860	100
2.	Użytki rolne w tym:	14.178	32,93	9.555	74,20
2.1.	Grunty rolne	7.749	17,99	5.708	44,32
2.2.	Sady	18	0,04	17	0,12
2.3.	Łąki	4.283	9,95	2.846	22,12
2.4.	Pastwiska	2.128	4,95	984	7,64
3.	Lasy i grunty leśne	25.723	59,74	2.600	20,10
4.	Pozostałe grunty i nieużytki	3.159	7,33	750	5,70

Źródło: Rocznik Statystyczny Województwa Podlaskiego – Urząd Statystyczny w Białymstoku 2000 r.

1.2. Rzeźba terenu

Gmina Gródek położona jest w obrębie mezoregionu Wysoczyzna Białostocka.

Jest to rejon pofałdowanej wysoczyzny morenowej i sandru, urozmaicony wzgórzami moren czołowych i pagórkami kemowymi. Wysokości powierzchni terenu kształtują się w granicach 145-155 m n.p.m. i wzrastają w rejonach występowania wzgórz czołowomorenowych i kemowych do 165-175 m n.p.m.

Na terenie gminy pasmo moren biegnie na południe od Bobrownik, na północ od Gródka i Dzierniakowa, przez Żednię i dalej w kierunku Sobolewa. Są to przede wszystkim wały dochodzące do 7,5 km długości, 1,5 km szerokości i 50 m wysokości względnej, a w okolicy Żedni są to kopulaste wzgórza i pagórki. Nachylenie stoków tych wszystkich form jest bardzo duże i w wielu przypadkach przekracza 40°.

Na północ od Gródka występuje tzw. „sandr gródecki”. Powierzchnie sandru urozmaicają liczne wytopiska wypełniane torfem. Sandr rozcina dolina Supraśli i suche dolinki.

Do najwyższych form na terenie gminy należy zaliczyć wały kemowe w okolicach Królowego Mostu (Kopna Góra 210,8 m n.p.m.) i Zubrów.

Najbardziej charakterystycznymi formami rzeźby polodowcowej na terenie gminy są obniżenia wytopiskowe. Do największego wytopiska należy zaliczyć obniżenie

wytopiskowe górnej Supraśli, na powierzchni którego leży niewielkie jezioro Wiejki oraz obniżenie leżące na północ od wsi Waliły. Obniżenia te wypełniane są torfami. Istotnym elementem geomorfologicznym gminy są rzeki: Supraśl, Płoska, Słoja i Świsłocz.

Niskofalista rzeźba gminy Gródek stanowi korzystny element środowiska przyrodniczego do rozwoju i funkcjonowania rolnictwa. Średni wskaźnik bonitacji terenu w skali 10 punktowej JUNG wynosi 7,9 pkt (średni wskaźnik dla byłego województwa białostockiego 7,7 pkt.)

Współczesne procesy geomorfologiczne na obszarze gminy nie powodują istotnych zmian w rzeźbie terenu – zmiany powodowane erozją wodną są znikome i nie wpływają na istotne zmiany w konfiguracji terenu, jedynie niewielkie zmiany w jej krajobrazie powodowane są powierzchniową eksploatacją surowców mineralnych.

1.3. Budowa geologiczna i surowce mineralne.

1.3.1. Budowa geologiczna.

Pod względem tektonicznym obszar gminy Gródek znajduje się w obrębie wyniesienia Mazursko-Suwalskiego wchodzącego w skład platformy wschodnioeuropejskiej.

Węglanowe skały kredy górnej wraz z osadami trzeciorzędowymi budują podłoże czwartorzędu.

Powierzchnia tego podłoża jest znacznie morfologicznie zróżnicowana co warunkuje zmienną miąższość utworów czwartorzędowych.

Utwory czwartorzędowe na terenie gminy Gródek osiągają miąższość 150-230 m. Reprezentowane są one przez utwory zlodowaceń: podlaskiego, południowopolskiego, środkowopolskiego oraz lokalnie zlodowacenia północnopolskiego oddzielone osadami interstadialnymi.

Utwory zlodowacenia podlaskiego to 2-7 m miąższości seria wodno-lodowcowych piasków i żwirów z otoczkami oraz poziom piaszczystej gliny zwałowej (do 20 m miąższości). Utwory zlodowacenia południowopolskiego reprezentowane są przez naprzemianległe osady zastoiskowe piaszczysto-żwirowe, gliny zwałowe, piaski i gliny fluwioglacjalne oraz muły i ły. Wyżej zalegają osady interstadialu mazowieckiego wykształcone jako piaski i żwiry rzeczne oraz osady jeziorne z cienkimi wkładkami torfu.

Utwory zlodowacenia środkowopolskiego mają największy udział w budowie pokrywy czwartorzędowej gmin.

Stadiał maksymalny tego zlodowacenia reprezentują piaski pylaste, mułki zastoiskowe oraz piaski różnoziarniste przedzielone 40 metrową warstwą piaszczystej gliny zwałowej. Osady te pokryte są 15-20 metrowej miąższości utworami zastoiskowymi (ły, mułki) oraz 20-25 m miąższości utworami rzeczno-jeziornymi i jeziornymi.

Stadiał północno-mazowiecki zlodowacenia środkowopolskiego reprezentują dwa poziomy fluwioglacjalnych piasków i żwirów (6-25 m) przedzielone 20-25 m warstwą gliny zwałowej oraz drobne piaski zastoiskowe, mułki i ły warwowe o miąższości nie przekraczającej 8 m. Do osadów tego stadiału należą również, występujące na powierzchni terenu glińasto-piaszczysto-żwirowe utwory lodowcowe z głazami, gliny zwałowe oraz utwory budujące wzniesienia czołowo morenowe i kempy.

Utwory zlodowacenia północnopolskiego to 15-30 m miąższości seria piasków i żwirów rzecznych, budujących wyższe tarasy akumulacyjne w dolinach rzek (Supraśl, Płoska) oraz lokalnie – mułki i piaski jeziorne z wkładkami torfów.

Holocen na terenie gminy Gródek reprezentują osady powstałe w dnach dolin rzecznych oraz zagłębieniach bezodpływowych i wytopiskowych na wysoczyznach. Są to drobne piaski, mułki i mady rzeczne oraz torfy i towarzyszące im warstwy qytii i kredy jeziornej oraz namuły torfiaste i piaszczyste. Miąższość osadów holocenijskich nie przekracza 5 m.

1.3.2. Surowce mineralne.

Występowanie surowców mineralnych na obszarze gminy Gródek ściśle wiąże się z utworami czwartorzędowymi, występują one przeważnie w przypowierzchniowej warstwie utworów czwartorzędowych i są eksploatowane metodą odkrywkową. Baza surowcowa gminy Gródek jest ograniczona tylko do złóż kruszywa naturalnego. Całkowicie brak na jej obszarze surowców przydatnych dla potrzeb przemysłu ceramiki budowlanej. Występujące dość powszechnie gliny zwałowe, ze względu na złą jakość surowca nie znajdują zastosowania gospodarczego.

1) Kruszywo naturalne drobne

Na obszarze gminy Gródek kruszywo naturalne drobne (piaski) występuje w formie soczew, gniazd i nieciągłych warstw budujących pagóry kemowe, płaty utworów wodnolodowcowych, rzecznych i lodowcowych. Kruszywo naturalne drobne eksploatowane jest na terenie gminy w 7 punktach (Sofipol, Załuki, kol. Waliły, kol. Wiejki, oraz na terenie Puszczy Knyszyńskiej). Eksploatacja tego surowca odbywa się na potrzeby miejscowej ludności lub do renowacji i remontu dróg.

2) Kruszywo naturalne grube

W granicach omawianego rejonu pospółki i żwiry występują w formie gniazd i soczew, głównie wśród utworów budujących wzgórza moren czołowych i pagóry kemowe. Kruszywo naturalne grube eksploatowane jest na terenie gminy w 9 punktach (Królowy Most, Piłatowszczyzna, Bielewicze, Zubry, Bobrowniki, Łużany oraz na terenie Puszczy Knyszyńskiej). Eksploatacja tego surowca odbywa się na potrzeby drogownictwa.

- *Materiały źródłowe – Inwentaryzacja złóż surowców mineralnych stałych na terenie gminy Gródek, Przedsiębiorstwo Geologiczne w Warszawie – 1992 r.*

1.4. Wody powierzchniowe i podziemne

1.4.1. Wody powierzchniowe

Obszar gminy Gródek leży w zlewni rzeki Narew i Niemna. Przez północno-wschodnią część gminy przebiega dział wodny I rzędu oddzielający zlewnię rzeki Wisły i Niemna.

Główną arterią wodną omawianego obszaru jest rzeka Supraśl, która poprzez liczne dopływy i sieć rowów melioracyjnych, zbiera wody powierzchniowe z 90 % obszaru gminy. Lewymi dopływami Supraśli są: Dzierniakówka i Płoska, prawymi: Gleniówka, Grzybówka, Średnia, Radulinka i Słoja.

Dolina rzeki Supraśl w okolicy Gródka jest znacznie rozszerzona, o płaskim dnie i łagodnych zboczach. Na tym odcinku dolina jest silnie zatorfiona i pocięta gęstą siecią rowów melioracyjnych. Od wsi Piłatowszczyzna dolina Supraśli ma kierunek SE-NW jest znacznie zwężona i bardzo wyraźnie zaznaczona w terenie. Na tym odcinku rzeka silnie meandruje, a głównemu jej korytu towarzyszą liczne starorzecza. Główny dopływ rzeki Supraśl – Płoska jest wyraźnie zaznaczana w terenie. Dolina rzeki jest wąska i głęboko wcięta w podłoże, a wysokie skarpy brzegowe wyraźnie wydzielają jej bieg w krajobrazie.

Wody powierzchniowe we wschodniej części obszaru gminy zbiera potok Kołodziejanka oraz kilka bezimiennych cieków i rowów melioracyjnych znajdujących ujście w rzece Świsłocz. Dolina rzeki Świsłocz na tym odcinku jest wyraźnie zaznaczona w terenie. Zbocza doliny są dość wysokie (35-40 m) i strome.

Na terenie gminy Gródek istnieje kilka zbiorników wód powierzchniowych. W dolinie rzeki Supraśl w okolicy Waliń znajduje się kilkanaście sztucznych zbiorników wodnych.

Podobne zbiorniki wodne są w dolinie rzek: Grzybówka, Piłatówka i Radulinka. Zbiorniki te są wykorzystywane do hodowli ryb.

- Wielkości przepływowe rzek

Przepływy charakterystyczne i spływy jednostkowe w podstawowych przekrojach głównych rzek gminy Gródek ilustruje poniższe zestawienie tabelaryczne.

Tabela nr 2

Rzeka przekrój	Pow. w km ²	Przepływ w m ³ /s					Spływy jednostkowe l/sek/km ²				
		NNQ	SNQ	SQ	SWQ	WQ	NN	SN	S	SW	W
rz. SUPRAŚL											
Gródek	208	0,00	0,13	0,92	6,82	8,41	0,000	0,625	4,423	32,788	40,433
Załuki	344	0,31	0,56	1,75	10,2	31,2	0,901	1,628	5,087	29,651	90,698
Nowosiółki	349	0,31	0,56	1,75	21,2	29,0	0,888	1,605	5,014	60,744	83,094
ujście Sokołdy	592	0,50	0,90	2,23	36,0	49,7	0,844	1,520	3,767	60,810	83,952
rz. SŁOJA - ujście	225,1	0,20	0,36	1,11	-	-	0,888	1,599	4,931	-	-
rz. PŁOSKA	215,6	0,20	0,34	0,00	-	-	0,927	1,577	4,591	-	-
rz. ŚWISŁOCZ – granica państwa	603,9	0,61	0,93	2,47	-	-	1,00	1,50	4,00	-	-

Przepływy dyspozycyjne (95%) wód powierzchniowych w gminie Gródek ilustruje poniższe zestawienie.

Tabela nr 3

Rzeka przekrój	Przepływ w m ³ /s			Pow. w km ²
	SNQ (95 %)	Qn ^x	Q dyspozycyjne	
rz. Supraśl przekrój - GRÓDEK	013	0,13	0,0	208
przekrój - NOWOSIÓŁKI	0,56	0,60	-0,04	349
przekrój – ujście SOKOŁDY	0,90	0,90	0,0	592
rz. Świsłocz przekrój – granica państwa	0,019	0,009	0,010	603,9

* Przepływ nienaruszalny (wielkość wg kryterium hydrobiologicznego IM i GW – Warszawa 1980 r.) w podstawowych przekrojach SNQ (95%).

Na terenie gminy Gródek do zlewni o zasobach deficytowych zostało zaliczone dorzecze rzeki Świsłocz, a dorzecze rzeki Supraśl zaliczono do zlewni o niewystarczających zasobach wodnych.

Źródło: „Uwarunkowania rozwoju woj. białostockiego wynikające z aktualnego stanu gospodarki wodno-ściekowej” – J. Stawiaszek, Białystok 1996 r.

- Zagrożenia powodziowe

Z obliczeń rzędnych zasięgu fali powodziowej dla rzek byłego woj. białostockiego wynika, że zagrożone falą powodziową na obszarze gminy Gródek są tereny położone nad rzeką Supraśl w okolicy wsi Borki – zaciąg fali powodziowej 129,35 m n.p.m. i w okolicy wsi Kondycja – zaciąg fali powodziowej 130,25 m n.p.m.

W funkcjonowaniu sieci rzecznej gminy Gródek istotną rolę w zakresie ochrony przeciwpowodziowej spełnia niewątpliwie szeroka i zatorfiona dolina rzeki Supraśl.

- Stan czystości wód powierzchniowych

Klasyfikacja czystości kontrolowanych rzek gminy przedstawia się następująco:

Tabela Nr 4

Lp.	Rzeka - Stanowisko	Km biegu rzeki	Klasa czystości wg	
			Zarządzenia ^{x)}	Badań

1.	SUPRAŚL st. Gródek	68,6	I	III
2.	ŚWISŁOCZ st. Bobrowniki	17,0	II	III

* zarządzenie Nr 18/71 Prezydium WRN w Białymstoku z dnia 27.05.1971 r. o docelowym przeznaczeniu wód.

Na podstawie badań przeprowadzonych w 1999 r. stwierdzono iż ogólny stan czystości rzeki Supraśl w porównaniu do 1998 r. uległ poprawie. Zmalał procent wód pozaklasowych a przybyło wód w III klasie czystości, niemniej wody rzeki Supraśl na terenie gminy Gródek nie odpowiadają docelowym klasom czystości.

Badania przeprowadzone w 1999 r. wykazały, iż rzeka Świsłocz poniżej miejscowości Bobrowniki sklasyfikowana została w III klasie czystości. W odniesieniu do badań z lat ubiegłych, w których klasyfikacja rzeki odpowiadała II klasie czystości, stwierdzono wyraźne pogorszenie jakości wód na tym odcinku. Jedynym źródłem zanieczyszczeń wód po stronie polskiej jest przejście graniczne w Bobrownikach.

W pozostałych ciekach wodnych brak jest badań kontrolnych, przy czym należy podkreślić, że nie obserwuje się tu wpływu zanieczyszczeń ściekami związanymi z działalnością gospodarczą.

1.4.2 Wody podziemne

Wody podziemne o znaczeniu użytkowym występują głównie w piaszczysto-żwirowych utworach czwartorzędowych i trzeciorzędowych oraz węglanowych utworach kredowych.

Wodonośność utworów kredowych jest słabo rozpoznana i nie pozwala na bliższe ustosunkowanie się. Natomiast występowanie wód w utworach trzeciorzędowych ma ściśle powiązanie z piaszczystą serią oligocenu i miocenu.

Warunki hydrogeologiczne w utworach czwartorzędowych na obszarze gminy są skomplikowane. Tym niemniej utwory czwartorzędowe stanowią główne źródło ujmowania wód podziemnych dla celów użytkowych na obszarze gminy.

W obrębie tych utworów wyróżnia się kilka poziomów wodonośnych charakteryzujących się zróżnicowaną zasobnością i zasięgiem przestrzennym. Wyróżniane poziomy wodonośne to:

- poziom wodonośny spągowy,
- międzymorenowy poziom wodonośny,
- przypowierzchniowy poziom wodonośny.

Wody z ujęć czwartorzędowych, a w szczególności z poziomu wodonośnego międzymorenowego są podstawowym źródłem zaopatrzenia ludności w wodę na terenie gminy Gródek. Warstwy wodonośne tego poziomu tworzą naprzemianległe z glinami piaski i żwiry znajdujące się na znacznych głębokościach. Głębokość ujęć wodociągów wiejskich na terenie gminy waha się od 43 m w Bobrownikach do 151 m w Gródku, a wydajność od 18 m³/h w Łużanach do 180 m³/h w Gródku.

Wody poziomu przypowierzchniowego występują w aluwiach rzecznych oraz w utworach wodnolodowcowych. Poziom ten występuje w dolinach rzek: Supraśli, Dzierniakówki, Płoski, Gleniówki, Grzybówki, Radulinki, Słoi i Świsłoczy oraz w dolinach mniejszych cieków i zagłębieniach terenowych, a także na terenach wysoczyznowych zbudowanych z piaszczystych utworów wodnolodowcowych. Głębokość zalegania zwierciadła wody w dolinach rzecznych i zagłębieniach waha

się w granicach 0,0 – 1,0 m, a na obszarach wysoczyznowych 0,8 – 15 m, stanowią one podstawowe źródło ujmowania wód w studniach kopanych. Wody tego poziomu podlegają dużym wahaniom zależne są od intensywności opadów i roztopów wiosennych.

Zaopatrzenie ludności w dobrą wodę pitną powinno odbywać się na bazie ujęcia wód z poziomu między morenowego.

Na terenie gminy Gródek stwierdzono występowanie wszystkich rodzajów naturalnych wypływów, a więc: wysięki, wycieki, źródła i młaki. Wysięki występują w dolinie Grzybówki i cieku bez nazwy w okolicy Sofipola. Wycieki i młaki (największe na terenie Puszczy Knyszyńskiej) występują w Pieszczanikach, natomiast źródła, zarówno te o charakterze punktowym, liniowym jak i obszarowym występują w dolinach i u podnóży stromych zboczy.

Zasoby wód podziemnych i powierzchniowych nie powinny ograniczać rozwoju gospodarczego gminy.

1.5. Gleby – element wartości rolniczej przestrzeni produkcyjnej

W podziale województwa podlaskiego na regiony glebowo-rolnicze obszar gminy Gródek położony jest w obrębie dwóch regionów: Michałowskiego i Supraskiego.

- Region Michałowski - (wschodnia część gminy) – jest regionem gdzie dominuje rzeźba niskofalista, miejscami pagórkowata. Grunty orne zajmują około 36 % powierzchni regionu, użytki zielone – około 27 %, a lasy – około 28 %. W obrębie gruntów ornych przeważają słabe gleby piaskowe kompleksów 6 i 7. Wartość rolniczej przestrzeni produkcyjnej regionu podnoszą użytki zielone występujące w dużych zwartych konturach.
- Region Supraski – (zachodnia część gminy) – jest typowym regionem leśnym (Puszcza Knyszyńska) gdzie lasy zajmują około 72 % powierzchni. Grunty orne zajmują 14 %, a użytki zielone – 13 % powierzchni. Wśród gruntów ornych przeważają gleby kompleksów 6 i 7. Użytki zielone są słabej jakości (gleby bagienne i po bagienne) położone w dolinach rzek.

1.5.1. Waloryzacja przyrodnicza gleb.

Pod względem typologicznym gleby gminy Gródek nie są zbyt zróżnicowane. Na obszarze gminy dominują gleby piaskowe różnych typów genetycznych (AB). W części północno-wschodniej występują gleby brunatne i kwaśne (Bw) z niewielkim udziałem czarnych ziem (D).

1.5.2. Waloryzacja użytkowo-rolnicza gleb

- a) Udział powierzchniowy i procentowy klas bonitacyjnych gruntów ornych i użytków zielonych przedstawia się następująco:

Tabela Nr 5

Grunty orne + sady			Użytki zielone		
Klasa	ha	%	Klasa	ha	%

I	-		I	-	
II	-		II	-	
III a	-		III	13	0,2
III b	16	0,2	IV	3.189	48,2
IV a	130	1,5	V	2.483	37,5
IV b	789	9,1	VI	812	12,3
V	3.591	41,7	VI z	120	1,8
VI	3.295	38,2			
VI z	803	9,3			
Razem	8.624	20,0	Razem	6.617	15,4

Razem użytki rolne w gminie zajmują 15.241 ha co stanowi 35,4 % ogólnej powierzchni.

b) Kompleksy rolniczej przydatności gleb ilustruje poniższe zestawienie tabelaryczne

Tabela Nr 6

GRUNTY ORNE

Nr komp.	Nazwa kompleksu	Ha	%
1	pszenny b. dobry	-	-
2	pszenny dobry	25	0,3
3	pszenny wadliwy	3	0,0
4	żytni b. dobry	189	2,4
5	żytni dobry	853	10,7
6	żytni słaby	3.515	43,8
7	żytni b. słaby	2.918	36,5
8	zbożowo-pastewny mocny	61	0,8
9	zbożowo pastewny słaby	441	5,5
Razem		8.005	18,6
UŻYTKI ZIELONE			
1 z	uż. zielone b. dobre i dobre	-	-
2 z	uż. zielone średnie	3.413	51,9
3 z	uż. zielone słabe i b. słabe	3.165	48,1
Razem		6.578	15,3
Razem użytki rolne		14.583	33,9
Gr. rolne nieprzydatne		658	1,5
Tereny pozostałe		27.819	64,6
Ogólna pow. geodezyjna		43.060	100,0

Źródło: Warunki przyrodnicze produkcji rolnej woj. białostockiego IUNG, Puławy 1988r.

Przestrzenne rozmieszczenie kompleksów przydatności rolniczej gleb ściśle wiąże się z przestrzennym występowaniem poszczególnych typów gleb oraz ich bonitacją i tak:

- kompleks 4 i 5 - żytni bardzo dobry i żytni dobry odpowiada rozmieszczeniu gleb brunatnych i kwaśnych (Bw),
- kompleks 6 i 7 – żytni słaby i żytni bardzo słaby odpowiada rozmieszczeniu gleb piaszkowych różnych typów genetycznych (AB),
- pozostałe kompleksy (2, 3, 8, 9) zajmują niewielkie powierzchnie i nie rzutują na ogólną wartość rolniczej przestrzeni produkcyjnej gminy,
- rozmieszczenie użytków zielonych ściśle wiąże się z układem dolin rzecznych i obniżeń terenowych. Udział użytków zielonych kompleksu 2 z (użytki zielone

średnie) i 3 z (użytki zielone słabe i bardzo słabe) jest na terenie gminy prawie równy.

1.5.3. Waloryzacja rolniczej przestrzeni produkcyjnej

Tabela Nr 7

Ocena gleb w punktach					
Bonitacja		Przydatność rolnicza		Wskaźnik syntetyczny jakości	
Gr. orne	Uż. zielone	Gr. orne	Uż. zielone	Gr. Orne	Uż. zielone
26,7	34,8	29,5	35,6	28,1	35,2

Tabela Nr 8

Wskaźnik bonitacji				Ogólny wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej
Jakości i wydajności rolniczej	agroklimatu	rzeźby terenu	warunków wodnych	
31,3	7,4	3,9	2,3	44,9

Źródło; JUNG Puławy 1988 r.

1.5.4. Melioracje

Na ogólną powierzchnię gruntów ornych – 7.749 ha wg stanu na rok 2000, zmeliorowanych jest 53 ha. Melioracji wymaga jeszcze 147 ha gruntów ornych. Na ogólną powierzchnię użytków zielonych – 6.411 ha wg stanu na rok 2000, zmeliorowanych jest 4.228 ha. Melioracji wymaga jeszcze 1.272 ha użytków zielonych.

Źródło: Wojewódzki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Białymstoku.

1.6. Lasy

Według podziału Polski na Krainy przyrodniczo-leśne, lasy gminy Gródek należą do II Krainy Mazursko-Podlaskiej, dzielnicy Wysoczyzny Bielsko-Białostockiej, charakteryzują się występowaniem prawie wszystkich typów siedliskowych lasu oraz bardzo zróżnicowanym drzewostanem.

W podziale administracyjnym lasów województwa podlaskiego, lasy gminy Gródek należą do Nadleśnictwa Waliły, Nadleśnictwa Żednia i Nadleśnictwa Supraśl.

Lesistość gminy Gródek przedstawia się jak niżej:

Tabela Nr 9

Rok	Nazwa gminy	Ogólna powierzchn	Powierzchnia lasów w ha			% udział lasów w ogólnej pow.
			Państwowe	Prywatne	Razem	

		gminy w ha	ha	%	ha	%		gminy
1999	Gródek	43.060	22.861	88,85	2.862	11,15	25.723	59,76

Źródło: Rocznik statystyczny woj. podlaskiego – US Białystok 2000 r.

Lasy państwowe gospodarstwa leśnego, które zajmują 88,85 % ogólnej powierzchni lasów występują głównie w północnej i północno-zachodniej części gminy. Lasy te wchodzi w skład kompleksu leśnego Puszczy Knyszyńskiej. Gatunkiem dominującym w drzewostanie jest sosna z udziałem świerka, brzozy i olchy. Dominującym typem siedliskowym lasu na terenie gminy jest bór mieszany świeży (BMśw).

Z pozostałych siedlisk znaczący udział ma bór świeży (Bśw) i las mieszany świeży (LMśw).

Wiekowo dominują drzewostany w przedziale wieku 21-30 lat i 51-60 lat.

Na terenie lasów gminy Gródek występują lasy ochronne:

- lasy glebochronne,
- lasy wodochronne,
- lasy stanowiące ostoję zwierząt podlegających ochronie gatunkowej,
- lasy mające szczególne znaczenie dla obronności i bezpieczeństwa Państwa.

Źródło: RDLP - Białystok

Funkcja gospodarcza lasów państwowych na terenie gminy Gródek, to produkcja wysokiej klasy surowca drzewnego. Podstawą prowadzenia gospodarki w lasach państwowych są plany urzędniowe gospodarstw leśnych nadleśnictw: Żednia, Waliły i Supraśl zatwierdzone przez Ministra Środowiska.

Główna funkcja lasów prywatnych to również produkcja surowca drzewnego, przede wszystkim na potrzeby własne właścicieli. Pełnią one jednocześnie funkcje wodo- i glebochronną krajobrazową oraz ostoję dla dzikiego ptactwa i zwierzyny. Gospodarka leśna w lasach prywatnych prowadzona jest w oparciu o uproszczone plany urządzenia lasów poszczególnych obrębów wsi.

Lasy na obszarze gminy Gródek nie są zagrożone szkodliwym oddziaływaniem gazów i pyłów.

1.7. Warunki klimatyczne

W podziale województwa podlaskiego na krainy klimatyczne obszar gminy Gródek leży w Krainie Wysoczyzn Północno-Podlaskich.

Warunki klimatyczne gminy Gródek odpowiadają warunkom panującym na Wysoczyźnie Białostockiej.

Poniższą charakterystykę klimatu obszaru gminy oparto głównie o dane meteorologiczne ze stacji Białystok i Gródek za okres lat 1948-1967 wg opracowania S. J. Pióro „Klimat województwa białostockiego”.

1.7.1. Temperatura

Rozkład roczny temperatury w °C, średnie oraz absolutne maksyma i minima ilustruje poniższe zestawienie tabelaryczne.

Tabela Nr 10

..p	Stacja meteorolog	Rodzaj obserwacji	Miesiące												Średn roczn
			I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
1	Białystok	Sr.	-4,3	-4,2	-0,6	7,2	12,9	16,7	18,0	16,7	12,6	7,5	2,2	-1,6	
		max	7,7	9,9	17,2	29,3	31,7	32,4	36,0	34,6	30,9	25,4	16,5	13,8	6,9
		Min.	-38,4	30,8	-22,6	-6,9	-4,3	-0,7	5,3	-0,8	-3,8	-11,2	-20,7	-23,5	

Ponadto:

- przejście średniej temperatury dobowej przez tzw. Progi termiczne przypada dla O^o na 10 kwietnia i 25 października,
- pokrywa śnieżna utrzymuje się ca 90 dni w roku.

1.7.2. Opady atmosferyczne

Średni roczny rozkład opadów atmosferycznych, sumy maksymalne i minimalne oraz wskaźnik opadów okresu wegetacyjnego przedstawia poniższe zestawienie tabelaryczne.

Tabela Nr 11

..p	Stacja meteorolog.	Rodzaj obserwacji	Miesiące												Średnia roczna	Wskaźnik % V-X
			I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII		
1	Białystok	śr.	34	36	31	39	52	69	63	77	49	41	47	44	582	60,0
		Max	48	50	74	62	112	141	155	152	149	118	85	89	741	
		Mini	12	9	4	14	18	14	13	13	3	2	21	18	365	
2	Gródek	śr.	33	32	31	41	57	70	65	79	52	39	47	40	585	61,7
		Max	47	61	74	72	102	166	125	134	147	115	92	92	735	
		Mini	4	10	7	16	20	20	24	7	12	1	21	15	407	

Ponadto:

- średnia roczna częstotliwość burz (okres 1953-1967) wynosiła w Białymstoku 21,9,
- średnia roczna wilgotność względna utrzymuje się w granicach 81 %,
- ilość dni pogodnych – 26,5, ilość dni pochmurnych – 166,1.

1.7.2. Dynamika powietrza atmosferycznego

Rozkład średniej częstotliwości wiatrów i prędkości w m/sek na poszczególne kierunki oraz częstotliwość cisz za okres obserwacji 1953-1967 ilustruje poniższe zestawienie tabelaryczne.

Tabela Nr 12

..p	stacja meteorologiczna	% /m/sek	Kierunki								Cisza w %
			N	NE	E	SE	S	SW	W	NW	

1	Białystok	$\frac{\%}{V}$	8,9 2,9	6,7 3,0	8,2 3,4	12,3 3,7	13,1 3,5	17,5 3,5	20,4 3,5	12,9 3,6	12,9
---	-----------	----------------	------------	------------	------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	------

Częstotliwość wiatrów z kierunków zachodnich w Białymstoku wynosi 50,8 %..

1.8. Obiekty i obszary prawnie chronione

Na terenie gminy do obszarów o szczególnych walorach przyrodniczych i krajobrazowych objętych ochroną prawną należą:

- Park Krajobrazowy Puszczy Knyszyńskiej im. Prof. Witolda Sławińskiego uchwała Nr XXVI/172/88 WRN w Białymstoku z dnia 24 maja 1988 r. (Dz. Urz. Woj. Białostockiego Nr 9 poz. 94) i Rozporządzeniem Nr 3/98 Wojewody Białostockiego z dnia 20 maja 1998 r. Zasady gospodarowania na tym terenie zostały określone w planie ochrony Parku ustanawianym Rozporządzeniem Nr 22/01 Wojewody Podlaskiego z dnia 9 sierpnia 2001 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego Nr 31 poz. 548 z dnia 20 sierpnia 2001 r.).
- Rezerwat przyrody „Las Cieliczański” – pow. 370,58 ha. Celem rezerwatu jest zachowanie fragmentu Puszczy Knyszyńskiej z licznymi, cennymi zbiorowiskami leśnymi o charakterze naturalnym reprezentowanymi głównie przez grądy z rzadkim wiązem górskim, bory mieszane i olsy. Rezerwat położony jest na granicy Nadleśnictwa Żednia i Dojlidy. (Zarządzenie M.O.Ś.Z.N.i L. z 25.06.1990r. - M.P. Nr 31 poz. 248),
- Rezerwat przyrody „Chomotowszczyzna” – pow. 234,42 ha. Celem rezerwatu jest zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych fragmentu Puszczy Knyszyńskiej odznaczającego się wysokim stopniem naturalności stanowiącym ostoję wolnożyjącego stada żubrów. Rezerwat położony jest na terenie Nadleśnictwa Waliby został powołany rozporządzeniem Nr 28/99 Woj. Podlaskiego z dnia 10.08.1999 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego Nr 26 poz. 411).
- Obszar Chronionego Krajobrazu „Wzgórza Sokólskie” – Rozporządzenie Nr 5/98 Wojewody Białostockiego z dnia 20 maja 1998 r. (Dz. U.WB Nr 10 poz. 49).
- Pomniki przyrody
 - grupa drzew – sosna pospolita – wieś Nowosiółki nr ewidencyjny 65.1 – 65.6 , uznawana za pomnik przyrody orzeczeniem Wydz. Rolnictwa i Leśnictwa Prezydium WRN w Białymstoku z dnia 11.02.1961 r. (Dz. Urz. WRN z dnia 30.06.1971 r.),
 - głąz narzutowy – wieś Waliby, nr ewidencyjny 78, uznany za pomnik przyrody decyzją Nr 410b/z/67 Wydz. Rolnictwa i Leśnictwa Prez. WRN w Białymstoku z dnia 30.06.1967 r. (Dz. Urz. WRN Nr 7 poz. 57)
 - dąb szypułkowy – kol. Glejsk, nr ewidencyjny 139, uznany za pomnik przyrody rozp. Nr 10/96 Wojewody Białostockiego z dnia 29.11.1996 r. (Dz. Urz. Woj. Białostockiego Nr 38, poz. 137),
 - lipa drobnolistna – kol. Glejsk, nr ewidencyjny 140, uznane za pomnik przyrody rozporządzeniem j.w.
 - lipa drobnolistna – wieś Gródek, nr ewidencyjny 141, uznana za pomnik przyrody rozporządzeniem j.w.
 - lipa drobnolistna – wieś Gródek, nr ewidencyjny 142, uznana za pomnik przyrody rozporządzeniem j.w.,
 - lipa drobnolistna – wieś Gródek nr ewidencyjny 143 uznana za pomnik przyrody rozporządzeniem j.w.,

- lipa drobnolistna – wieś Gródek, nr ewidencyjny 144, uznana za pomnik przyrody rozporządzeniem j.w.,
- wiąz szypułkowy – wieś Gródek, nr ewidencyjny 145, uznany za pomnik przyrody, rozporządzeniem j.w.,
- wiąz szypułkowy – wieś Gródek, nr ewidencyjny 146 uznany za pomnik przyrody rozporządzeniem j.w.,
- grupa drzew – lipy drobnolistne – wieś Podozierany, nr ewidencyjny 202.1 – 202.3, uznane za pomnik przyrody rozporządzeniem j.w.,
- klon zwyczajny – wieś Podozierany, nr ewidencyjny 203, uznany za pomnik przyrody rozporządzeniem j.w.,
- grupa drzew – modrzew europejski – wieś Podozierany, nr ewidencyjne 204.1 – 204.3, uznana za pomnik przyrody rozporządzeniem j.w.
- brzoza brodawkowata – wieś Podozierany, nr ewidencyjny 205 uznana za pomnik przyrody rozporządzeniem j.w.,
- grupa 10 drzew (klony i lipy) – wieś Królowy Most, nr ewidencyjne 212.1 – 212.10 uznane za pomniki przyrody Rozp. Nr 14/98 Wojewody Białostockiego z dnia 10.12.1998 r. (Dz. Urz. W.B. Nr 25 poz. 277),
- jesion wyniosły – wieś Zubry, nr ewidencyjny 215, uznany za pomnik przyrody zarz. Nr 47/78 z 29 grudnia 1978 r. (Dz. Urz. WRN Nr 2, ,poz.12).
- kasztanowiec zwyczajny – wieś Zubry, nr ewidencyjny 216, uznany za pomnik przyrody zarządzenie j.w.
- grupa drzew (5 lip drobnolistnych) wieś Zubry nr ewidencyjne 217.1 – 217.5, uznane za pomniki przyrody zarządzeniem j.w.
- aleja 63 lip drobnolistnych – wieś Królowy Most, nr ewidencyjne 225.1 – 225.63 uznane za pomnik przyrody rozp. Nr 14/98 W.B. z dnia 10.12.1998 (Dz..Urz. W.B. Nr. 25 poz. 177).
- głąz narzutowy – wieś Zaułki – nr ewidencyjny 240.1, uznany za pomnik przyrody zarządzeniem Nr 48/78 z dn. 29.12.1978 (Dz. U. WRN Nr 12, poz. 13
- jałowiec pospolity – wieś Lipowy Most nr ewidencyjny 550, uznany za pomnik przyrody zarządzenie Nr 51/86 W.B z dnia 30.12.1986 r (Dz. Urz. .W. B. Nr 22, poz.. 246)
- lipa drobnolistna – wieś Kołodno, nr ewidencyjny 1042, uznana za pomnik przyrody rozp. Nr 3/94 WB z dn. 17.11.1994 r (Dz. Urz. W.B. Nr 18, poz. 93)
- lipa drobnolistna – wieś Królowy Most, nr ewidencyjny 1176 uznana za pomnik przyrody rozp. Nr 15/98 W.B. z dn. 10.12.1998 r (Dz. Urz. W. B. Nr 25, poz. 278)
- lipa drobnolistna – wieś Królowy Most, nr ewidencyjny 1177, uznana za pomnik przyrody rozp. j.w.
- lipa drobnolistna – wieś Królowy Most, nr ewidencyjny 1178, uznana za pomnik przyrody rozp. j.w.
- lipa drobnolistna – wieś Królowy Most, nr ewidencyjny 1179, uznana za pomnik przyrody rozp. j.w.
- sosna zwyczajna – wieś Grzybowce, nr ewidencyjny 1186, uznana za pomnik przyrody rozp. Nr 15/98 W.B. z dn. 10.12.1998 r (Dz. Urz. W.B. Nr 25, poz. 278)

1.9. Zagrożenie i degradacja środowiska

Obszar gminy Gródek charakteryzuje się stosunkowo niewielkim stopniem przekształcenia środowiska. Źródła powstawania konfliktów ze środowiskiem przyrodniczym wynikają głównie z rozwoju i funkcjonowania zespołu wsi: Gródek, Waliły i Zarzeczany, oraz innych większych jednostek osadniczych położonych w obrębie obszaru gminy, jak również intensyfikacji rolnictwa (nawożenie i ochrona roślin) wzrostu ruchu turystycznego i transportu samochodowego.

1.9.1. Zagrożenia wód powierzchniowych

Stan zanieczyszczeń wód powierzchniowych został omówiony w pkt. 1.4.1. niniejszego tekstu. Potencjalne zagrożenia zarówno dla wód powierzchniowych jak i gruntowych może stanowić brak oczyszczalni ścieków w rejonach grupowego zwodociągowania wsi. Na stan czystości wód może także negatywnie wpływać działalność związana z produkcją rolną, a zwłaszcza intensywne stosowanie nawozów sztucznych i środków chemicznej ochrony roślin. Zagrożeniem dla wód, a zwłaszcza wód podziemnych może być również nieprawidłowa utylizacja odpadów, a w szczególności tych odpadów, które zawierają różnego rodzaju niebezpieczne związki toksyczne.

1.9.2. Zagrożenia powietrza atmosferycznego

Gmina Gródek charakteryzuje się stosunkowo czystym powietrzem atmosferycznym.

Średnie roczne stężenie badanych zanieczyszczeń atmosferycznych w latach 1991–1993 przez Wojewódzką Stację Sanitarno – Epidemiologiczną i P.I.O.Ś. w Białymstoku jest dużo niższe od wartości dopuszczalnych stężeń zanieczyszczeń powietrza (zał. Nr 1 do rozporządzenia Ministra O.Ś.Z.N i L z dnia 28.04.1998 r Dz. U. Nr 55, poz. 355). Głównym źródłem zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego jest przemysł, kotłownie lokalne i paleniska indywidualne oraz transport.

W strukturze zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego dominują zanieczyszczenia pyłowe i gazowe pochodzące z procesów energetycznego spalania paliw stałych, głównie węgla kamiennego, koksu i drewna.

Na terenie gminy należy liczyć się ze skażeniem pochodzenia komunikacyjnego, zwłaszcza w odległości 100–200 m od drogi krajowej Nr 65 Białystok – Bobrowniki.

Aktualne zanieczyszczenia dwutlenkiem azotu i ołowiem wzdłuż tras komunikacyjnych są znikome i nie stwarzają zagrożenia dla środowiska. Tym niemniej w przypadku nasilenia (wzrostu) ruchu kołowego może nastąpić pewne zagrożenie dla wypasów bydła w pobliżu tych dróg oraz uprawy warzyw, a terenach zabudowanych może zagrażać zdrowiu ludzi. W związku z powyższym należy dążyć do zmniejszenia emisji pyłów i gazów głównie poprzez:

- modernizację i budowę instalacji odsiarczająco – odpylających,
- modernizację lub likwidację kotłowni węglowych i palenisk indywidualnych przechodząc na gaz ziemny lub olej opałowy lekki,
- poprawę układów komunikacyjnych z jednoczesnym utrzymaniem dobrego stanu nawierzchni dróg i stawiania ostrych rygorów w zakresie zanieczyszczeń pochodzących z procesów spalania benzyny i ropy.

Należy także odnotować że ocena sytuacji radiologicznej w oparciu o wyniki pomiarów skażeń dokonanych przez specjalistyczne jednostki nie wykazała żadnych zagrożeń dla środowiska i ludzi na terenie gminy.

1.9.3. Zagrożenia hałasem, wibracjami oraz elektromagnetycznym promieniowaniem niejonizującym

- a) Dopuszczalne natężenie hałasu dla różnych obszarów określa rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 maja 1998 r o dopuszczalnych poziomach hałasu w środowisku. Największe zagrożenie środowiska hałasem powoduje zazwyczaj przemysł i komunikacja. Pewne lokalne uciążliwości w tym zakresie mogą wynikać z funkcjonowania istniejących zakładów przemysłowych, zwłaszcza w obrębie zespołu wsi Gródek, Waliły, Zarzeczany oraz usługowych działających na podstawie wpisu do ewidencji zakładów prowadzących działalność gospodarczą. W takich przypadkach należy przestrzegać zasadę, iż hałas i wibracje przekraczające dopuszczalne natężenie nie mogą sięgać poza obręb działki na której są wytwarzane.

Hałas komunikacyjny – wraz ze wzrostem natężenia ruchu obserwuje się coroczny przyrost poziomów hałasu komunikacyjnego (droga Białystok – Bobrowniki, Gródek–Michałowó). W celu ograniczenia uciążliwości wynikających z nadmiernego hałasu komunikacyjnego należy dążyć m.in. do budowy obwodnic, utrzymania dobrej nawierzchni dróg i ulic, dobrej organizacji ruchu itp.

- b) Na obszarze gminy Gródek głównym urządzenie wytwarzającym elektromagnetyczne promieniowanie niejonizujące szkodliwe dla ludzi i środowiska jest napowietrzna linia elektromagnetyczna 220 KV. Od tej linii strefę ochronną minimum 26,0 m od skrajnego przewodu linii, przy zalecanej odległości od osi linii – 50 m.

1.9.4. Zagrożenia powierzchni ziemi i innych elementów środowiska przyrodniczego.

- a) Zagrożenia spowodowane eksploatacją surowców mineralnych. Powierzchniowa degradacja i dewastacja terenów, a zwłaszcza rzeźby terenu, związana jest głównie z eksploatacją surowców mineralnych. Wielkość i zakres eksploatacji surowców szczegółowo przedstawiono w pkt. 1.3.2 niniejszego tekstu. Ponadto w zależności od głębokości eksploatacji surowców oraz sposobu ich wydobywania (np. przy pomocy sprzętu mechanicznego) istnieje możliwość zarówno zakłócenia funkcjonowania układu wód wglębnych jak i ich chemicznego (smary) zanieczyszczenia.

- b) Zagrożenia odpadami.

Jednym z poważnych zagrożeń i degradacji środowiska są odpady komunalne i przemysłowe. Odpady te, a w szczególności, które nie są odpowiednio składowane (utyliczowane) wywierają negatywny wpływ na stan środowiska przyrodniczego, głównie w formie skażenia wody, gleby, powietrza, niszczenia walorów krajobrazowych łącznie z wyłączeniem z użytkowania określonych terenów rolnych lub leśnych.

Odpady stałe składowane są na wysypisko komunalne położone na gruntach wsi Gródek. Ponadto na terenie gminy funkcjonują także wysypiska wiejskie nie urządzone, zajmujące przeważnie wyrobiska poeksploatacyjne.

Zagrożenia odpadami wynikają także z faktu, że na przedmiotowe wysypiska trafiają różne substancje niebezpieczne codziennego użytku, np.: leki, środki owadobójcze, baterie, lampy rtęciowe, smary, rozpuszczalniki, itp. Celem uniknięcia takich zagrożeń niezbędny jest rozdzielczy system gromadzenia odpadów. Trudności w znalezieniu odpowiednich miejsc na wysypiska, wysoki koszt ich urządzania, a także sposób składowania i utylizacji tych nieczystości stanowią realne przesłanki do pogarszania stanu środowiska. Dlatego też należy organizować stanowiska przejściowe z pełną segregacją odpadów, tj. ustawiania kontenerów w miejscach wytwarzania odpadów z docelowym ich wywożeniem na wysypisko komunalne, a także do zakładów bezpiecznego przetwarzania.

We wsiach zwodociągowanych brak jest kanalizacji sanitarnych w tym małych oczyszczalni ścieków, co w konsekwencji może doprowadzić do zanieczyszczenia wód powierzchniowych jak i podziemnych.

W związku z powyższym, czasowo, nieczystości płynne (ścieki) powinny być unieszkodliwione poprzez ich gromadzenie w lokalnych szczelnych zbiornikach, a następnie wywożone do punktu zlewnego oczyszczalni komunalnej w Gródku.

1.10. Funkcjonowanie środowiska przyrodniczego

1.10.1. Podstawowa struktura funkcjonalno – przestrzenna systemu przyrodniczego gminy

W strukturze obszaru gminy istotną rolę odgrywają jej przyrodnicze struktury funkcjonalno przestrzenne tworzące tzw. System ekologiczny gminy. Do głównych obszarów (struktur) systemu ekologicznego gminy należą:

- a) Doliny rzek.
 - dolina rzeki Supraśl – wieloprzestrzenny element ekosystemu przyrodniczego o znaczeniu regionalnym i funkcjach: ekologicznej, bioklimatycznej, krajobrazowej, rekreacyjnej i obszaru źródłowego komunalnych ujęć wody m. Białegostoku,
 - pozostałe mniejsze doliny cieków wodnych, a w szczególności Płoski, Dzierniakówki, Gleniówki, Średniej, Radulinki, Słoił, Kołodziejanki, Świsłoczy i obniżeń terenowych jako elementy drobnoprzestrzenne systemu przyrodniczego gminy o znaczeniu lokalnym i funkcjach: ekologicznych, krajobrazowych i gospodarczych.

Szczegółowa charakterystyka i znaczenie w/w elementów została zawarta w pkt. 1.4.1 niniejszego tekstu.

- b) Kompleksy leśne.
 - Puszcza Knyszyńska – wieloprzestrzenny element ekosystemu przyrodniczego o znaczeniu ponadregionalnym ujęty w koncepcji Europejskiej Sieci Obszarów Chronionych NATURA 2000, o funkcjach: ekologicznej, naukowo – dydaktycznej, bioklimatycznej, gospodarczej, krajobrazowej i rekreacyjnej.
 - Pozostałe kompleksy leśne, jako elementy drobnoprzestrzenne systemu przyrodniczego gminy o znaczeniu lokalnym i funkcjach: ekologicznej, gospodarczej i krajobrazowej. W większości lasy te w powiązaniu z ciągami

ekologicznymi ekosystemu dolin rzecznych zachowują układ ciągłości przestrzennej systemu. Szczegółowa charakterystyka i znaczenie tych elementów została zawarta w pkt. 1.6. niniejszych uwarunkowań

- c) Elementami wspomagającymi i współdziałającymi w zakresie funkcjonowania systemu ekologicznego gminy są tereny otwarte o charakterze rolno – osadniczym, głównie tereny upraw polowych.
- d) Podstawowym warunkiem rozwoju gospodarczego i zagospodarowania przestrzennego gminy jest zachowanie walorów w/w struktur środowiska przyrodniczego z jednoczesnym zapewnieniem możliwości jego właściwego funkcjonowania.

W związku z powyższym obszary systemu ekologicznego (strefy ekologicznej) gminy, podlegać powinny ochronie przed zainwestowaniem i degradacją, głównie sanitarną.

- e) Wszystkie pozostałe obszary tj. poza systemem przyrodniczym (terenami otwartymi) posiadają warunki do rozwoju różnych form osadnictwa i zabudowy. Przy czym należy podkreślić, że są to zarazem obszary o podstawowych wartościach rolniczej przestrzeni produkcyjnej stanowiących odpowiednie warunki do rozwoju określanych form gospodarki żywnościowej.

1.10.2 Główne wnioski do kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.

- a) Utrzymanie wartości i walorów terenów aktywnych biologicznie, tworzących system ekologiczny w strukturze przestrzennej obszaru gminy.
- b) Utrzymanie naturalności i ciągłości terenów systemu ekologicznego jako warunku nie kolizyjnego ich funkcjonowania z rozwojem zainwestowania gminy.
- c) Przyjęcie w planach zagospodarowania przestrzennego ustaleń zawartych w Planie Ochrony Parku Krajobrazowego Puszczy Knyszyńskiej, które gwarantują zachowanie wartości i walorów Parku.
- d) Ochrona wód powierzchniowych i podziemnych, w szczególności ujęć wód komunalnych, wód rzeki Supraśli, Płoski, Słoji, Dzierniakówki, Goleniówki, Grzybówki, Średniej, Radulinki, Kołodziejanki, Świsłoczy przed zanieczyszczeniami sanitarnymi i nadmierną eksploatacją – stosownie do ustalonych klas czystości i nienaruszalności przepływów biologicznych rzek.

W tym także wnioskuje się o potrzebę:

- skutecznego rozwiązania unieszkodliwiania ścieków w rejonach grupowego zwodociągowania wsi,
- poprawy dyspozycyjności wód poprzez tworzenie małej retencji wód w zlewniach elementowych.
- e) Radykalne ograniczenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery, pochodzących ze źródeł energetycznych i zakładów przemysłowych oraz komunikacji. Ochrona zabudowy mieszkaniowej i walorów przyrodniczych przed negatywnym wpływem zanieczyszczeń atmosferycznych – stosownie do obowiązujących norm prawnych.
Zmniejszenie emisji energetycznych można będzie osiągnąć poprzez min. gazyfikację gminy
- f) Niwelacja zagrożeń hałasem oraz promieniowaniem elektromagnetycznym nie jonizującym, głównie w obszarach stałego zamieszkania ludzi
- g) Ochrona i racjonalne gospodarowanie rolniczą przestrzenią produkcyjną, a w tym ochrona przed:

- zanieczyszczeniami stałymi i płynnymi,
 - przeznaczeniem wartościowych gruntów na cele inne niż rolnicze,
 - negatywnymi skutkami powierzchniowej eksploatacji surowców mineralnych
- Preferowanie rozwoju rolnictwa ekologicznego zapewniającego produkcję „zdrowej żywności”.

2. ŚRODOWISKO KULTUROWE

2.1. Obiekty zabytkowe i o wartościach kulturowych.

Na terenie gminy znajdują się następujące obiekty zabytkowe wpisane do rejestru zabytków:

I. Gródek:

1. Układ urbanistyczny, XV w. (dec. Nr kult. V-26-16-93-57 z dnia 24.01.1957r. nr rej. 87),
2. Kaplica prawosławna cmentarna p.w. Opieki M. B. drewn. 1862 r. (dec. Nr KI.WKZ-5340/3/77 z dnia 11.02.1977 r. nr rej. 387),
3. Cmentarz żydowski, dec. Nr WKZ-5340/2/94/95 z dnia 16.02.1995 r. nr rej. 794,
4. Grodzisko tzw. Góra Zamkowa (nr rej. 184/73).

II. Jaryłówka

5. Pozostałości parku dworskiego (dec. Nr WKZ-5340/11/91 z dnia 19.12.1991 r. nr rej. 712).

III. Królowy Most

6. Cerkiew parafialna p.w. św. Anny mur. 1904-28 (dec. Nr KI WKZ-5340/28/87 z 5.11.1987 r. nr rej. 668)
7. Kaplica rzymskokatolicka p.w. św. Anny mur. ok. 1840 r.(dec. Nr KI WKZ-5340/8/86 z 8.10.1986 r. nr rej. 622).

IV. Mostowlany

8. Cerkiew parafialna p.w. św. Jana Teologa, drewn. 1862 r. (dec. Nr KI WKZ-5340/37/87 z 21.12.1987 r. nr rej. 678).
9. Kaplica greko katolicka obecnie prawosławna, cmentarna p.w. Św. Św. Kosmy i Damiana, drewn. k.XVIII w. (dec. Nr KI WKZ-5340/38/87 z 21.12.1987 r. nr rej. 679).

V. Załuki

10. Cmentarzysko grobów ze stellami (nr rej. 233).

Wszystkie te obiekty objęte są ochroną konserwatorską na mocy ustawy o ochronie dóbr kultury z dnia 15.02.1962 r. (tekst jednolity Dz. U. nr 98 z 1999 r. poz. 1150), dlatego wszelkie prace remontowo-budowlane przy tych obiektach prace porządkowo-pielęgnacyjne i inne na cmentarzu oraz inwestycje w strefie ochrony konserwatorskiej Gródka można prowadzić po uzyskaniu zezwolenia PWKZ-a. Stanowiska archeologiczne nie mogą być rozkopywane (Stanowiska archeologiczne pkt.2.2.).

Na terenie gminy istnieją też inne obiekty o wartościach historyczno-kulturowych, wymienione w publikacji „Zabytki architektury i budownictwa w Polsce, woj. Białostockie” oraz historyczne cmentarze.

Obiekty o wartościach historyczno-kulturowych.

I. Bobrowniki

1. Zagroda nr 57, dom z częścią gospodarczą, drewn. p. XX w., stodoła drewn. l. 20 XX w.,
2. dom z częścią gospodarczą nr 59, drewn. p. XX w.
3. 2 piwnice, drewn. p. XX w.

II. Chomontowce

4. dom nr 40, drewn. k. XIX w. Przeniesiony na obecne miejsce i przebudowany lata 20 XX w.

III. Dzierniakowo

5. Szkoła, ob. nie użytkowana drewn. lata 30 XX w.

IV. Gródek

6. Kościół parafialny p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa mur. 1936 r.
7. Cerkiew prawosławna parafialna p.w. Narodzenia NMP, mur. 1946-1947.
8. Karczma ul. Chodkiewiczów 11, mur. 2 poł. XIX w.
9. Dom nr 12, drewn. 4 ćw. XIX w. ul. Białostocka.
10. Dom nr 18, 4 ćw. XIX w. ul. Białostocka .
11. Zagroda Nr 54, dom, obora, chlew, stodoła, spichlerz, wszystko drewn. 4 ćw. XIX w.
12. Dom nr 7, mur. pocz. XX w. ul. Cmentarna.
13. Dom nr 17, drewn. 4 ćw. XIX w. ul. Chodkiewiczów.
14. Dom nr 25, drewn. 4 ćw. XIX w. ul. Chodkiewiczów.
15. Dom nr 59, drewn. 4 ćw. XIX w. ul. Chodkiewiczów.

V. Mieszki Kolonia

16. Dwór, obecnie dom mieszkalny nr 2, drewn. koniec XVIII w. (gruntownie przebudowany).

VI. Narejki

17. Wiatrak Holenderski, drewn. l. 20 XX w.

VII. Nowosiółki

18. Kapliczka prawosławna, mur. ok. 1850 r.

VIII. Waliły

19. Park dworski XIX w.

IX. Waliły Stacja

20. Zespół Nadleśnictwa Waliły ul. Białostocka
dom drewniany 1932 r.
budynek administracyjny, drewn. 1932 r.

Historyczne cmentarze

I. Bobrowniki :

1. Cmentarz prawosławny,
2. zbiorowa mogiła żołnierzy armii radzieckiej .

II. Chomontowce

3. cmentarz prawosławny.

III. Gobiaty

4. zbiorowa mogiła żołnierzy radzieckich.

IV. Gródek

5. cmentarz rzymskokatolicki
6. cmentarz prawosławny
7. cmentarz ewangelicki
8. cmentarz wojenny żołnierzy rosyjskich.

9. mogiła mieszkańców wsi Popówka

V. Kołodno

10. zbiorowa mogiła powstańców z 1863 r.

VI. Królowy Most

11. cmentarz prawosławny

VII. Łużany

12. cmentarz prawosławny parafii w Hołówkach

VII. Mostowlany

13. cmentarz prawosławny

14. cmentarz przycerkiewny.

IX. Nowosiółki

15. mogiła wojenna z 1941 r.

16. mogiła wojenna z 1943 r.

X. Waliły

17. mogiła wojenna.

XI. Przechody

18. Mogiła zbiorowa żołnierzy armii radzieckiej i niemieckiej

XII. Wyżary

19. Mogiła powstańców „Powstania Styczniowego” z 1864 r.

Prace porządkowe na tych cmentarzach można prowadzić po uzyskaniu opinii konserwatora.

2.2. Stanowiska archeologiczne

W wyniku badań powierzchniowych na terenie gminy zlokalizowano następujące stanowiska archeologiczne, które są też zaznaczone na planszy.

I. Obszar 36-89

Borki : stanowisko 2,4

Zasady: stan. 1,2,4,5,

II. Obszar 36-90

Borki: stan. 1, 2,

Kondycja: stan. 9, 10, 11,

Nowosiółki: stan. 3, 4, 5, 6, 7, 8,

Podzałuki : stan. 12, 13, 14, 15,

Załuki: stan. 16, 17,

Radunin: stan. 18

III. Obszar 37-89

Królowy Most: stan. 1,

Przechody: stan. 18

IV Obszar 37-90

Pieszczaniki: stan. 1, 2, 3, 4, 5, 6,

Radunin : stan. 7, 8, 9, 10,11, 12, 13

Sofipol: stan. 14, 15, 16,

Waliły: stan. 17, 18, 19, 20,

Załuki: stan. 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27

V. Obszar 38-90

Dierniakowo kol.: stan. 3, 4, 5, 6, 7

VI. Obszar 38-91

Bielewicze : stan. 1, 2, 3, 4, 57, 58

Dzierniakowo: stan. 20, 21, 22

Gródek: stan. 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 39, 40, 42, 44, 45, 46, 59, 63,

Gródek Kolonia: stan. 16, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 41,

Pańki – Zakopce: stan. 23,

Waliby: stan. 60, 61, 62, 64,

Zarzeczano: stan. 17, 18, 19, 47, 48, 49, 50, 52, 53, 54, 55, 56.

VII. Obszar 38-92

Straszewo: stan. 1, 2

Wierobie: stan. 3.

VIII. Obszar 39-91

Mieleszki : stan. 8, 9, 10

IX. Obszar 39-92

Podozierany: stan. 1, 2, 3, 4, 5.

Inwestycje planowane na obszarach w/w stanowisk archeologicznych lub w ich bezpośrednim sąsiedztwie należy uzgadniać z PWKZ-em.

Poniższy wykaz stanowisk archeologicznych jest uzupełnieniem zgodnie z pismem ZN-401/22/EN/2002 z dnia 17.05.2002 r .

Obszar 37-91

Królowe Stojło, stan : 12,13,14,15,16,

Piłatowszczyzna , stan : 3,4,5,6

Słuczanka , stan: 1,2,22,23,24,25,26,27,7,28

Waliby, stan: 17,18,19,20,21,

Waliby Stacja , stan: 8,9,10,11

Obszar 37-92

Grzybowce , stan: 4,5,6,7,

Skroblaki , stan: 1,2,3

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 6.09.2000 r. w sprawie prowadzenia rejestru zabytków i centralnej ewidencji dóbr kultury / Dz. U. z 2000 r. Nr 86, poz. 965/ - sprawy ewidencji obiektów o wartościach kulturowych należą do kompetencji Gmin.

3. POTENCJAŁ LUDNOŚCIOWY I JEGO ROZMIESZCZENIE**3.1. Zmiany zaludnienia w latach 1946-2001**

Liczba ludności gminy na przestrzeni 55 lat zmniejszyła się o 3.644 osób tj. około 37 %.

Zmiany zaludnienia w poszczególnych latach przedstawia tabela:

Tabela Nr 13

Rok	Liczba osób			Na 100 mężczyzn przypadało kobiet	1946 r. = 100 %	Zmiany w stosunku do okresu poprzedniego
	Ogółem	mężczyźni	kobiety			
1	2	3	4	5	6	8
1946	9.803	4.569	5.234	115	100,0	X
1950	10.160	4.681	5.479	117	103,6	103,6
1960	9.595	4.559	5.036	110	97,9	94,4
1970	8.859	4.371	4.488	103	90,4	92,3
1974	8.228	4.008	4.220	103	839	92,9
1975	8.108	4028	4.177	104	82,7	82,7
1976	7.984	3.890	4.094	105	81,4	98,5
1977	7.835	3.807	4.028	106	79,9	98,1
1978	8.067	3.939	4.128	105	82,3	103,0
1979	7.888	3.849	4.039	105	80,5	97,8
1980	7.744	3.787	3.957	104	79,0	98,2
1982	7.491	3.665	3.826	104	76,4	96,7
1984	7.580	3.692	3.888	105	77,3	101,2
1985	7.471	3.684	3.823	104	76,2	98,6
1986	7.393	3.620	3.773	104	75,4	99,0
1988	7.253	3.576	3.677	103	74,0	98,1
1989	7.201	3.534	3.667	104	73,5	99,3
1990	7.108	3.499	3.609	103	72,5	98,7
1991	7.032	3.460	3.572	103	71,7	98,9
1992	7.051	3.475	3.576	103	71,9	100,3
1993	6.957	3.438	3.519	102	71,0	98,7
1994	6.898	3.398	3.500	103	70,4	99,2
1995	6.769	3.338	3.431	103	69,0	98,1
1996	6.647	3.282	3.365	103	67,8	98,2
1997	6.565	3.228	3.337	103	67,0	98,8
1998	6.466	3.186	3.280	103	66,0	98,5
1999	6.362	3.139	3.223	103	64,9	98,4
2000	6.255	3.095	3.160	102	63,8	98,3
2001	6.159	•	•		62,8	98,5

Najwyższe spadki liczby mieszkańców nastąpiły w dwóch dziesięcioleciach 1970 do 1980 gdzie spadek wynosił 12,6 % i 1990 do 2000 – 12 %. Wiąże się to ze zmianami politycznymi w tym czasie w Polsce.

3.2. Struktura wieku ludności

Strukturę wieku ludności w latach 1988-2000 przedstawia poniższa tabela

Tabela Nr 14

Wiek	1988 r			2000 r.			W % % 2000/ 1988 ogółem
	ogółem	mężczyźni	kobiety	ogółem	mężczyźni	kobiety	
1	2	3	4	5	6	7	8
0-4	499	254	245	226	116	110	45,3
5-9	564	293	271	307	154	153	54,4
10-14	493	253	240	415	202	213	84,2
15-19	392	201	191	501	263	238	127,8
20-24	377	220	157	448	261	187	118,8
25-29	506	283	223	371	204	167	73,3
30-34	503	273	230	320	173	147	63,6
35-39	436	238	198	381	222	159	87,4
40-44	382	197	185	469	255	214	122,8
45-49	369	196	173	426	228	198	115,4
50-54	397	186	211	399	198	201	100,5
55-59	578	271	307	318	166	152	55,0
60-64	531	235	296	310	140	170	58,4
65 i więcej lat	1.226	476	750	1.364	513	851	111,3
Ogółem	7.253	3.576	3.677	6.255	3.095	3.160	86,2
Wiek przed- produkcyjny	1.786	924	862	1.260	642	618	70,5
0-2	280	137	143	129	66	63	46,1
3-6	451	227	224	209	106	103	46,3
7-14	825	436	389	610	300	310	73,9
15-17	230	124	106	312	170	142	135,7
Wiek produkcyjny	3.945	2.176	1.769	3.461	1.940	1.521	87,7
mobilny	2.366	1.288	1.078	2.178	1.208	970	92,1
Nie mobilny	1.579	888	691	1.283	732	551	81,3
Wiek poprodukcyjny	1.514	475	1039	1534	513	1021	101,3

Na przestrzeni 12 lat zmniejszyła się o 39 % liczba dzieci w wieku 0-14 lat, wzrosła zaś o 28 % liczba młodzieży w wieku 15-19 lat. Nastąpił nieduży spadek ludności ogółem w wieku 20-29 lat bo o 7 %, ale spadła znacznie liczba kobiet w tym przedziale, w 1988 roku na 100 mężczyzn przypadało 76 kobiet, a w 2000 r. już tylko 57, a jest to okres zawierania związków małżeńskich.

W porównaniu do innych gmin leżących na tzw. „Ścianie wschodniej” nastąpił stosunkowo niewielki bo 11 % wzrost liczby ludności w grupie wieku 65 lat i więcej, dla przykładu w gminie Czeremcha wzrost ten wynosił ponad 45 %.

3.3. Zmiany zaludnienia w poszczególnych miejscowościach w latach 1988 i 2001 r.

Tabela Nr 15

Miejscowość	1988	2001	Zmiany w zaludnieniu
-------------	------	------	----------------------

			ogółem	1988=100 %
Bielewicze	148	123	- 25	83,1
Bobrowniki	199	152	-47	76,4
Borki	68	48	-20	70,6
Chomontowce	65	41	-24	63,1
Downiewo	82	67	-15	81,7
Dzierniakowo	83	49	-34	59,0
Giejsk	z Grzybowcami	18		x
Gobiaty	17	11	-6	64,7
Gródek + kolonia	2.843	2.740	-103	96,4
Grzybowce	78	65	-13	83,3
Jaryłówka	24	14	-10	58,3
Józefowo	23	17	-6	73,9
Kołodno	148	94	-54	63,5
Kozi Las	z Przechodami	11		x
Królowe Stojło	56	37	-19	66,1
Królowy Most	Z Downiewem	51		x
Łużany	72	49	-23	68,1
Mieleszki + Kolonia	222	156	-66	70,2
Mostowlany	77	36	-41	46,8
Narejki	33	17	-16	51,5
Nowosiółki	69	43	-26	62,3
Pieszczaniki	106	84	-22	79,2
Piłatowszczyzna	32	28	-4	87,5
Podozierany	230	159	-71	69,1
Podzałuki	37	21	-16	56,8
Przechody	56	48	-8	85,7
Radunin	66	42	-24	63,6
Ruda	37	31	-6	83,8
Skroblaki	67	36	-31	53,7
Słuczanka	116	87	-29	75,0
Sofipol	75	54	-21	72,0
Straszewo	76	51	-25	67,1
Świsłoszczany	93	52	-41	55,9
Waliły	270	267	-3	98,9
Waliły Stacja	672	612	-60	91,1
Wiejki	235	201	-34	85,5
Wierobie	85	62	-23	72,9
Załuki	198	214	+16	108,1
Zarzeczany	101	101	0	100,0
Zasady	18	12	-6	66,7
Zielona	94	56	-38	59,6
Zubki	87	54	-33	62,1
Zubry	195	128	-67	65,6
Razem	7.253	6.159	-1.094	84,9

We wszystkich wsiach oprócz Załuk nastąpił spadek ludności, w niektórych miejscowościach spadki ludności sięgają 50 %. Są to głównie wsie przygraniczne, nie posiadające żadnych źródeł zarobkowania.

3.4. Ruch naturalny ludności

Ruch naturalny ludności w gminie w latach 1994-2000 przedstawiał się następująco:

Tabela Nr 16

Wyszczególnienie	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Małżeństwa	28	28	31	30	32	20	27
Urodzenia żywe	59	54	50	49	48	50	40
Zgony	117	104	108	101	100	120	117
Przyrost naturalny	-21	-50	-58	-52	-52	-70	-77
Na 1000 ludności: Małżeństwa	4,0	4,1	4,6	4,5	4,9	3,1	4,3
Urodzenia	8,5	7,9	7,4	7,4	7,3	7,8	6,4
Zgony	16,8	15,2	16,1	15,2	15,3	18,7	18,7
Przyrost naturalny	-8,3	-7,2	-8,0	-7,8	-7,9	-10,9	-12,3

Przyrost naturalny w ciągu przedstawionych 7 lat jest ujemny i znajduje się na podobnym poziomie, z lekkim wzrostem w latach 1999 i 2000.

3.5. Migracje ludności

Tabela Nr 17

Wyszczególnienie	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997
Napływ							
ogółem	91	86	67	75	62	72	60
z miast	33	47	32	45	35	36	28
ze wsi	56	39	35	30	26	35	32
z zagranicy	2	-	-	-	1	1	-
Odływ							
ogółem	144	139	121	105	142	99	111
do miast	99	108	89	61	92	66	72
na wieś	45	31	32	44	50	33	39
za granicę	-	-	-	-	-	-	-
Saldo migracji	-53	-53	-54	-30	-80	-27	-51

Od 1998 r. WUS podaje migracje ludności wg nowych tabel, które przedstawiają się następująco:

Tabela Nr 18

Wyszczególnienie	1998	1999
Zameldowanie na pobyt stały ogółem	40	63

w ruchu wewnętrznym z zagranicy	40 -	63 -
Wymeldowania z pobytu stałego ogółem	98	104
w ruchu wewnętrznym	98	104
za granicę	-	-
Saldo migracji stałej	- 58	-41

Na przestrzeni lat 1991-1999 saldo migracji było ujemne, ludność głównie migrowała do miast.

3.6. Zatrudnienie bez rolnictwa indywidualnego w 1999 r.

ogółem	741 osób
rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo, rybołówstwo	165 osób
przemysł i budownictwo	199 osób
usługi rynkowe	137 osób
usługi nierynkowe	240 osób

3.7. Bezrobocie

Tabela Nr 18

Wyszczególnienie	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999
Ogółem	511	540	680	542	306	379	516
w tym: kobiety	228	213	387	314	173	220	269
absolwenci	39	50	39	25	19	28	34
zwolnieni z przyczyn dot. zakładu pracy	146	96	118	64	19	22	24
bez prawa do zasiłku	164	259	199	235	•	108	•
w wieku 18-44 lat	436	465	549	424	251	300	389
pozostający bez pracy powyżej 12 miesięcy	160	202	163	271	95	85	171

Wprowadzenie gospodarki rynkowej bardzo zmieniło sytuację na rynku pracy, ograniczając zatrudnienie, wiele zakładów upadło co spowodowało bezrobocie. Bezrobocie w gminie kształtuje się na wysokości 500-set osób, przy tym ponad 80% to ludzie w wieku 18 – 44 lat i około 6% to absolwenci.

4. ZASOBY I WARUNKI MIESZKANIOWE

4.1 Zasoby mieszkaniowe w gminie w latach 1970 – 1999 kształtowały się następująco:

Tabela Nr 19

Lata	Liczba mieszkań szt	Ilość izb szt.	Powierzchnia użytkowa w m ²	Przeciętnie				
				pow. użytk. na 1 osobę	Izb w mieszkaniu	osób na mieszk.	osób na izbę	pow. użytk. .mieszk.
1970	2.416	7.469	121.004	13,7	3,09	3,67	1,19	50,1
1978	2.447	7.937	132.516	16,4	3,24	3,30	1,02	54,2
1985	2.660	8.886	146.600	19,7	3,34	2,80	0,84	55,1
1986	2.525	8.745	147.211	20,3	3,46	2,87	0,83	58,3
1989	2.545	8.821	148.802	20,7	3,47	2,83	0,82	58,5
1990	2.548	8.837	149.215	21,0	3,47	2,79	0,80	58,6
1992	2.573	8.942	151.100	21,4	3,48	2,74	0,79	58,7
1993	2.578	8.974	151.752	21,8	3,48	2,70	0,78	58,9
1994	2.585	9.018	152.605	22,1	3,49	2,67	0,76	59,0
1995	2.586	9.029	152.790	22,6	3,49	2,62	0,75	59,1
1996	2.587	9.040	152.990	23,0	3,49	2,57	0,74	59,1
1997	2.590	9.058	153.314	23,4	3,50	2,53	0,72	59,2
1998	2.594	9.081	153.908	23,8	3,50	2,49	0,71	59,3
1999	2.601	9.124	154.885	24,3	3,51	2,45	0,70	59,5

Na przestrzeni 30 lat liczba mieszkań zwiększyła się o 185, średnio rocznie przybywało 6 mieszkań, jest to średni przyrost występujący w województwie na terenach wiejskich. Poprawiły się warunki mieszkaniowe, powierzchnia użytkowa na 1 osobę wzrosła o 77%, liczba izb w mieszkaniu o 50%, liczba osób na mieszkanie również 50%, powierzchnia użytkowa mieszkania wzrosła o 19%. Wzrostowe wskaźniki przeliczane na osobę wynikają również ze spadku liczby ludności w gminie na przestrzeni tych lat.

4.2. Sytuacja mieszkaniowa w poszczególnych wsiach

Prawie we wszystkich miejscowościach nastąpił wzrost liczby mieszkań, największy w Gródku, Waliłach, Bobrownikach, Zarzeczanach, Załukach, Chomontowcach i Zubrach (porównując lata 1988 i 2000). Spadek liczby mieszkań wystąpił tylko we wsi Mieleszki.

Na terenie gminy znajduje się około 26 % mieszkań niezamieszkałych jest to charakterystyczna sytuacja dla gmin leżących na tzw. „Ścianie wschodniej”.

4.2.1. Sytuację opisaną przedstawia szczegółowo poniższa tabela:

Tabela Nr 20			
	Mieszkania 1988r.	1997 r.	2000 r.

Miejscowość	Mieszkania 1988r.		1997 r.			2000 r.		
	Ogółem	prywatne	Ogółem	mieszkalne	mieszkalne niezamiesz.	budynki mieszkalne	kamienice	mieszkalne
Bielewicze	57	52	58	54	12	55	62	17
Bobrowniki	69	39	59	69	23	59	65	34
Borki	29	29	27	29	-	29	31	6
Chomontowce	35	35	65	30	35	58	58	32
Downiewo	31	26	30	32	1	34	39	12
Dzierniakowo	36	34	42	36	8	39	40	19
Gobiaty	8	7	14	7	7	13	13	9
Gródek+kolonia	879	538	553	921	37	588	965	112
Grzybowce	29	29	34	27	10	38	40	18
Jaryłówka	12	11	11	11	1	14	15	7
Józefowo	9	9	12	9	3	12	12	3
Kołodno	46	37	42	46	3	43	52	15
Królowe Stojło	21	20	22	21	4	22	26	9
Łużany	29	18	26	26	9	25	34	15
Mieleszki+kolonia	96	96	104	96	16	105	89	45
Mostowlany	36	31	36	29	10	35	39	16
Narejki	18	17	25	18	7	24	24	14
Nowosiółki	34	34	41	34	9	40	42	20
Pieszczaniki	32	32	33	32	2	33	33	5
Piłatowszczyzna	14	14	17	14	3	14	14	4
Podozierany	80	79	82	80	7	79	84	18
Podzałuki	11	11	12	11	1	15	15	22
Przechody	23	21	24	23	2	24	26	7
Radunin	31	29	33	30	5	37	39	23
Ruda	14	13	16	13	3	19	19	2
Skroblaki	30	30	41	30	11	40	40	17
Słuczanka	36	36	36	36	2	36	38	5
Sofipol	28	28	29	28	2	30	31	10
Straszewo	36	29	39	36	9	32	37	11
Świsłoczany	43	43	56	45	12	53	55	23
Waliby	82	56	70	94	7	73	104	21
Waliby Stacja	216	179	193	214	29	195	239	44
Wiejki	74	73	78	71	10	73	76	10
Wierobie	35	32	40	35	10	41	45	13
Załuki	67	64	66	69	4	72	76	13
Zarzeczany	38	37	41	39	9	40	47	12
Zasady	9	9	10	9	2	10	11	4
Zielona	35	34	34	36	1	31	33	10
Zubki	38	26	40	38	6	40	44	24
Zubry	79	49	71	79	29	73	109	49
Razem	2.525	1.986	2.262	2.557	365	2.289	2.881	750

4.3. Ruch budowlany

Na terenie gminy budowanych jest od 4-9 mieszkań rocznie. Wskaźnik ten kształtuje się podobnie jak średnio w województwie – dotyczy to terenów wiejskich.

Sytuację tę pokazuje poniższe zestawienie:
Mieszkania oddane do użytku w latach 1994-1999.

Tabela Nr 21

Wyszczególnienie	1994	1995	1996	1997	1998	1999
Mieszkania	8	6	5	4	4	9
Izby	50	26	26	21	25	51
Powierzchnia użytkowa	999	504	469	426	594	1.105
Przeciętna pow. użytk. mieszkania	124,9	84,0	93,8	106,5	148,5	122,8

Na terenie gminy znajduje się 126 mieszkań jej własności. Posiadają one 345 izb o powierzchni użytkowej 5.331 m², są to mieszkania małe posiadające średnio 2,74 izb, a powierzchnia mieszkania wynosi 42,3 m².

4.4. Wyposażenie mieszkań w instalacje w zależności od roku budowy

Ze względu na brak danych po 1988 r. od ostatniego Spisu Powszechnego, podane niżej dane nie odzwierciedlają sytuacji obecnej, która uległa znacznej poprawie. Są to dane tylko poglądowe.

Tabela nr 22

Wyszczególnienie	Ogółem mieszkań	Wyposażenie mieszkania w				
		wodociąg	ustęp spłukiwany	łazienkę	ciepłą wodę	centralne ogrzewanie
Wybudowane przed 1945	989	309	86	103	129	20
1945-1960	582	190	76	89	42	13
1961-1970	292	180	142	150	140	97
1971-1974	282	251	217	232	225	167
1979-1988	380	353	326	331	331	288

5. USŁUGI

5.1. Oświata i wychowanie

Obecnie na terenie gminy działają 2 szkoły podstawowe, 1 gimnazjum i przedszkole samorządowe, przedszkole niepubliczne w Gródku. W 1999 r. były 4 szkoły podstawowe posiadały one 43 pomieszczenia do nauczania, 30 oddziałów, zatrudnionych było 49 osób na pełnym etacie. Do szkół tych uczęszczało 569 uczniów. W 1999 roku było 101 absolwentów.

5.2. Kultura

W Gródku istnieje Gminny Ośrodek Kultury, przy którym działa również biblioteka posiadająca około 19 tys. woluminów, na 1000 mieszkańców przypada 3.039 woluminów. Z biblioteki korzysta 898 czytelników, w roku 1999 było 27,8 tys. wypożyczeń.

Na terenie gminy w miejscowościach Słuczanka, Bielewiczach, Skroblakach, Wiejkach, Podozieranach znajdują się świetlice, które służą głównie do przeprowadzania zebrań wiejskich.

Corocznie w Gródku odbywa się tradycyjna impreza – festiwal muzyki młodzieżowej „Basowiszczina”.

5.3. Zdrowie i pomoc społeczna

Na terenie gminy funkcjonuje Gminny Ośrodek Zdrowia TZOZ i Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej oraz Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej i Zespół Ludzi Dobrej Woli w Grzybowcach, Stacja Opieki „Caritas” W opiece zdrowotnej zatrudnionych jest 3 lekarzy, 1 lekarz stomatolog, 4 pielęgniarki i 1 położna. W leki ludność zaopatruje się w aptecę zlokalizowanej w Gródku.

Celem G.O.P.S. jest udzielanie różnych form pomocy osobom w trudnych sytuacjach życiowych oraz zaspokojenie niezbędnych potrzeb życiowych, umożliwienie dojścia do usamodzielnienia się i zintegrowania ze środowiskiem.

5.4. Handel i gastronomia

Istniejące punkty sprzedaży stałej i obwoźnej stwarzają dostateczne możliwości zaopatrzenia się ludności gminy w artykuły pierwszej potrzeby. Najwięcej sklepów znajduje się w ośrodku gminnym Gródku (około 12) pojedyncze sklepy znajdują się we wsiach: Załuki, Bobrowniki, Podozierany, Królowy Most, Wierobie, Wiejki, Downiewo, Zubry, Mostowlany, Świsłoczany. Handel obwoźny artykułami spożywczo-przemysłowymi prowadzony jest przez 11 osób zamieszkałych na terenie gminy (dane ze spisu podmiotów gospodarczych).

Zakłady gastronomiczne znajdują się w 3 miejscowościach – Gródku, Bobrownikach i Waliłach Stacji. Są to w Bobrownikach usługi gastronomiczno-hotelarskie, zakład gastronomiczny i mała gastronomia, w Gródku – 2 zakłady małej gastronomii, bar „Promyk”, Waliły Stacja – usługi hotelarsko-gastronomiczne „Ponar” i zakład małej gastronomii.

5.5. Sport

Z urządzeń sportowych w Gródku znajduje się gminne boisko, sala sportowa przy szkole podstawowej i 2 boiska przyszkolne (drugie w Załukach).

5.6. Administracja

Z zakresu administracji w Gródku znajdują się:

- Urząd Gminy,
- Bank Spółdzielczy,
- Komenda Policji,
- Urząd Pocztowy,
- Straż graniczna,
- Agencja ubezpieczeniowa.

5.7. Wypoczynek i turystyka

Podstawą rekreacji na obszarze gminy są wysokie walory i wartości środowiska przyrodniczego występujących tu kompleksów Puszczy Knyszyńskiej, przede wszystkim należących do obszaru Parku Krajobrazowego Puszczy Knyszyńskiej im. Prof. Witolda Sławińskiego i otuliny. Na obszarach leśnych znajdujących się poza granicami Parku szczególne znaczenie mają tu następujące składniki i cechy środowiska:

- bogata roślinność leśna (wyróżnia się 12 typów siedliskowych lasów). Gatunkiem dominującym w drzewostanach jest sosna zwyczajna, która zajmuje około 80 % lasów. Drugim w kolejności gatunkiem jest świerk. Pod względem pokroju i cech systematycznych, można ją zaliczyć do ekotypu „sosny masztowej”, tak charakterystycznej dla Puszczy Knyszyńskiej.
- bogactwo fauny; wiele gatunków zwierząt łownych (wilk, ryś, sarna, jelen, dzik, lis, jenot, borsuk i kilka drobniejszych gatunków), a osobliwości to bobry, które znalazły tak dobre warunki bytowania, że można je nazwać gatunkiem pospolitym oraz żubry. Uroczysko Chomontowszczyzna jest naturalną ostoją żubra na terenie Puszczy Knyszyńskiej. Żubr tak wpisał się w krajobraz, że funkcjonuje jako nieoficjalny herb i wizytówka Nadleśnictwa Waliły.,
- bogactwo ornitologiczne: występuje wiele interesujących gatunków ptaków (puchacz), liczne ptaki drapieżne orzeł bielik, orlik oraz objęte ścisłym reżymem ochronnym – sześć gniazd orlika krzykliwego i jedno bociana czarnego.

Walory krajobrazowe niewielkich historycznych wsi założonych w XVI-XVII wieku nierzadko z ciekawymi zabytkami architektonicznymi, kapliczkami i zdobionymi krzyżami przydrożnymi.

Jako obiekty zainteresowań turystycznych należy wymienić:

- w Gródku tzw. „górze zamkową” wczesnośredniowieczne grodzisko oraz „rynek” z cerkwią prawosławną parafialną p.w. Narodzenia N.M.P. z 1946-47 r. kościół parafialny p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa z 1936 r., oraz kaplica prawosławną cmentarna p.w. Opieki Matki Boskiej drewniana z 1862, pomniki przyrody,
- na polanie Królowe Stożło kamień upamiętniający 120 rocznicę Powstania Styczniowego,
- w uroczysku Piereciosy mogiłę powstańczą z krzyżem drewnianym.
- Wzgórza Świętojańskie.

Turystyczno-wypoczynkowe zagospodarowanie gminy tworzą następujące obiekty i urządzenia:

- baza noclegowa:
 - hotel obiekt wielofunkcyjny we wsi Waliły Stacja,
 - pole biwakowe przy leśniczówce Wyżary,
 - kwatery prywatne w zagrodach „agroturystyka” (ogółem 8) we wsiach Gródek, Nowosiółki, Wierobie, Waliły Stacja, Załuki,
 - leśniczówki Turowo, Radunin, Waliły, Lipnik, Wiejki, Smolarnia, Józefowo.
- baza żywieniowa
 - bar „Hubertus” Waliły Stacja,
 - restauracja w Bobrownikach,
 - 2 zakłady małej gastronomii bar „Promyk” w Gródku,
 - usługi hotelarsko-gastronomiczne Waliły Stacja.
- obiekty rekreacji – wodne
 - jezioro Radunin (sztuczne) bardzo atrakcyjne ze względu na malownicze położenie, żerujące tu bobry, bogactwo ryb oraz liczne ptaki,
 - zbiornik retencyjny w Gródku
- wieś letniskowa Królowy Most,
- ośrodek socjalno wypoczynkowy - stannica harcerska w Borkach,
- ośrodek kolonijny Naftobazy w Waliły Stacja.

Obecnie na obszarze gminy występują następujące formy rekreacji:

- 2) wypoczynek codzienny i świąteczny mieszkańców aglomeracji białostockiej,
- 3) wypoczynek pobytowy, który odbywa się w zabudowie letniskowej,
- 4) wszystkie formy ruchu turystycznego: piesza, rowerowa, kajakowa, zbieractwo, łowiectwo, narciarstwo oraz turystyka specjalistyczna wędkarstwo.

Znakowane szlaki turystyczne ogólna ich długość wynosi około 200 km.

Szlaki przebiegające przez teren puszczy to:

- część szlaku Powstania Styczniowego, który prowadzi z Sokółki do Waliły Stacja trasa ta związana jest z wydarzeniami 1863 r.
- część szlaku Tatarski Mały z Kruszynian do wsi Waliły Stacja,
- część szlaku „Napoleońskim Traktem” z Krynek do Żedni,
- szlak do Góran Waliły Stacja do wsi Góran,
- część szlaku Wzgórz Świętojańskich wsie: Downiewo, Królowy Most, Góra Św. Jana – Cieliczanka,
- szlak turystyczno-rowerowy Jałówka – Królowy Most biegnący wzdłuż granicy państwa, terenami Wzgórz Sokólskich i Puszczy Knyszyńskiej,
- szlak rowerowy trasa około 20 km; Gródek, Waliły Stacja, Królowe Stojło, Wyżary, Radunin, Załuki, Nowosiółki, Borki – Supraśl,
- szlak rowerowy około 48 km: Kruszyniany, Grzybowce, Zarzeczany, Gródek, Królowe Stojło, Piereciory, Wyżary, Radunin, Załuki, Nowosiółki, Borki, Supraśl,
- szlak pieszy „Skrajem Puszczy Knyszyńskiej” długość 55 km trasa przebiega: Wierobie, Zubki, Świsłoczany, Mostowlany, Zubry, kol. Bielewicz, Straszewo, Gródek, Dzierniakowo (Sokole, Słomianka, Zajezerze, Kamionka, Henrykowo, Sobolewo w gminie Zabłudów),

- szlak pieszy „Narewka – Waliły Stacja” około 64 km,
- szlak pieszy około 26 km Gródek – Straszewo - Załuki – Narejki – Świsłoczany – Mostowlany – Jałówka,
- szlak pieszy około 31 km Gródek - Straszewo - Zubry – Mostowlany – Świsłoczany – Narejki – Wierobie – Bobrowniki – Chomontowce – Kruszyniany,
- szlak turystyczny kajakowy przez Puszcę Knyszyńską rzeką Supraśl i Płoską wodowanie w Gródku w pobliżu Waliły Stacja – Piłatowszczyzna, Słuczanka, Załuki, Podzałuki, Nowosiółki – Supraśl, na rzece Płoska : wodowanie w Królowym Moście do rzeki Supraśl.
- Parkingi leśne : „Widły”, Sofipol, Grzybowce.

5.8. Inne usługi

Na terenie gminy znajdują się:

- obiekty sakralne – kościół i cerkiew w Gródku i 2 cerkwie w Królowym Moście i Mostowlanach oraz kaplica rzymskokatolicka w Królowym Moście,
- cmentarze w Gródku (prawosławny, katolicki, żydowski, poniemiecki, żołnierzy carskich), Bobrownikach, Chomontowcach,
- jednostki OSP w Gródku, Nowosiółkach, Podozieranach, Bobrownikach i Załukach.

6. DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA

6.1. Rolnictwo

6.1.1. Struktura użytkowania gruntów

Ogólna powierzchnia gminy wynosi 43.060 ha, co stanowi 2,1 % powierzchni ogólnej województwa podlaskiego. Szczegółową strukturę użytkowania gruntów z 1999 r. przedstawia tabela:

Tabela Nr 23

Wyszczególnienie	Ogółem		Gospodarstwa indywidualne	
	pow. ha	%	pow. ha	%
powierzchnia ogólna	43.060	100,0	12.860	100,0
w tym: użytki rolne	14.178	32,9	9.555	74,3
z tego: grunty orne	7.749	18,0	5.708	44,4
sady	18	0,0	17	0,1
łąki	4.283	99	2.846	22,1
pastwiska	2.128	5,0	984	7,7
las i grunty leśne	25.723	59,8	2.600	20,2
pozostałe grunty	3.159	7,3	705	5,5

Powierzchnia użytków rolnych w powierzchni ogólnej stanowi zaledwie 32,9 %, około 60 % stanowią lasy.

W strukturze użytków rolnych 54,7 % zajmują grunty orne, 45, 2% użytki zielone (0,1 % sady).

Gospodarstwa indywidualne zajmują tylko 67 % użytków rolnych, reszta to 7 % spółdzielnia rolnicza, na której areał składają się grunty wspólnoty około 9 ha, wkłady członkowskie około 480 ha i grunty dzierżawione około 510 ha a pozostałe użytki rolne to własność Agencji Rolnej.

6.1.2. Jakość gleb

Jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej uwzględniająca – wartość gleb, agroklimat, rzeźbę terenu i warunki wodne jest niższa od średniej wojewódzkiej i wynosi 44,2 (średnia wojewódzka byłego województwa białostockiego 55,8).

Potwierdza ten stan jeden ze składników jakości – wartość gleb, który charakteryzuje klasyfikacja gruntów i kompleksy przydatności rolniczej:

a) klasyfikacja gruntów (wg IUNG)

Tabela Nr 24

Wyszczególnienie	Powierzchnia w ha	Udział procentowy
powierzchnia gruntów ornych	8.624	100,00
w tym: klasy III b	16	0,2
IV a	130	1,5
IV b	789	9,2
V	3.591	41,6
VI	3.295	38,2
VI z	803	9,3
Pow. użytków zielonych	6.617	100,00
w tym: klasy III	13	0,2
IV	3.189	48,2
V	2.483	37,5
VI	812	12,3
Viz	120	1,8

b) kompleksy przydatności rolniczej gleb (wg IUNG)

Tabela nr 25

Kompleksy	Pow. ha	Udział procentowy
Grunty orne:		
1. pszenney b. dobry	-	-
2. pszenney dobry	25	0,3
3. pszenney wadliwy	3	0,0

4. żytni b. dobry	189	2,4
5. żytni dobry	853	10,7
6. żytni słaby	3.515	43,8
7. żytni b. słaby	2.918	36,5
8. zbożowo-pastewny mocny	61	0,8
9. zbożowo-pastewny słaby	441	5,5
Razem	8.005	100,0
Użytki zielone		
użytki zielone b. dobre i dobre	-	-
użytki zielone średnie	3.413	51,9
użytki zielone słabe i b. słabe	3.165	48,1
Razem	6.578	100,00

Okolo 80 % gruntów ornych należy do klasy V i VI i 80 % gruntów ornych należy do kompleksów żytnich: słabego i bardzo słabego. Sytuacja taka określa możliwości produkcji roślinnej, uprawia się tu głównie żyto i owies oraz mieszanki zbożowe.

Poza tymi uprawami na niewielkich powierzchniach występuje kukurydza na zielonkę i motylkowe. Na powierzchni 68 ha uprawia się warzywa gruntowe.

6.1.3. Liczba i struktura gospodarstw indywidualnych

Na terenie gminy znajdowało się w 1996 r. (ostatni Spis Rolny, którego dane zostały opublikowane) 1.241 gospodarstw, łącznie z działkami do 1 ha, zajmowały one 8.896 ha, szczegółowe dane w tabeli.

Tabela Nr 26

Wyszczególnienie	Liczba gospodarstw	Struktura %%	Pow. gosp. rolnych	Struktura %%
do 1 ha	440	35,5	245	2,8
1 - 2 ha	166	13,4	293	3,3
2-3 ha	78	6,3	251	2,8
3-5 ha	126	10,1	728	8,2
5-7 ha	104	8,4	873	9,8
7-10 ha	129	10,4	1.552	17,4
10-15 ha	111	8,9	1.875	21,1
15-20 ha	46	3,7	1.032	11,6
20-30 ha	27	2,2	785	8,8
30-50 ha	8	0,6	369	4,1
50-100 ha	4	0,3	272	3,1
100-200 ha	-	-	-	-
200-300 ha	1	0,1	206	2,3
300-500 ha	1	0,1	416	4,7
Razem	1.241	100,0	8.896	100,0

Średnia wielkość gospodarstwa łącznie z działkami wynosi 7,2 ha bez działek 10,8 ha. Ponad 1/3 gospodarstw stanowią działki rolne. Tylko po jednym gospodarstwie posiada grupa obszarowa 100-200 ha i 300- 500 ha. Sytuacja ta obecnie mogła ulec zmianie.

6.1.4. Zabudowa rolnicza i jej wyposażenie

Dane odnośnie zabudowy także pochodzą ze Spisu Rolnego 1996 r. Na terenie gminy znajdowały się 794 budynki mieszkalne, 326 budynków inwentarskich, 706 budynków wielofunkcyjnych i 625 stodoł. W większości zabudowa ta powstała w okresie powojennym, szczegółowe dane zawiera tabela.

Tabela Nr 27

Budynki w indywidualnych gospodarstwach rolnych
wg okresu budowy

Lata budowy	Budynki inwentarskie	Budynki wielofunkcyjne	Stodoły	Budynki mieszkalne
przed 1944 r.	26	120	108	313
1945-1960	88	204	178	231
1961-1970	78	171	177	93
1971-1980	70	134	117	99
1981-1990	45	59	35	46
1991-1996	19	18	10	14
Razem	326	706	625	794

Infrastruktura indywidualnych gospodarstw rolnych

Tabela Nr 28

Wyszczególnienie	Ilość
wodociąg sieciowy	279
wodociąg zagrodowy podłączony do studni	164
odprowadzenie ścieków do sieci kanalizacyjnej	1
do dołu gnilnego	296
wyposażenie w sieć elektryczną 380 V	495
korzystających z gazu z butli	254
posiadających telefon w gospodarstwie	155

W infrastrukturze nastąpiły znaczne zmiany, urząd gminy korzystając z różnych funduszy poczynił po 1996 r. wiele inwestycji w tym zakresie, szczególnie w części „Zaopatrzenie w wodę i kanalizacja sanitarna”.

6.1.5. Wyposażenie w ciągniki i maszyny rolnicze

Według Powszechnego Spisu Rolnego z 1996 r. w gminie Gródek było 413 ciągników, znacznie mniej w przeliczeniu na 100 ha użytków rolnych i gospodarstwo – niż średnia krajowa.

Na 100 ha użytków rolnych w gminie przypadało 2,9 ciągnika a na 1 gospodarstwo 0,3 ciągnika, w kraju 0,4. Na 1 ciągnik przypadało 34,3 ha, a w kraju 13,7 ha.

Wyposażenie rolnictwa w maszyny rolnicze przedstawiało się następująco:

Tabela Nr 29

Wyszczególnienie	Ogółem ilość szt.	gospod. indyw. szt.
Ciągniki	413	
kombajny zbożowe	28	11
kombajny ziemniaczane	3	2
silosokombajny	8	4
Rozsiewacze nawozowe	150	136
rozrzutniki obornika	168	154
kosiarki ciągnikowe	210	195
kopaczki do ziemniaków	177	169
sadzarki do ziemniaków	111	107
przyczepy zbierające	76	71
opryskiwacze ciągnikowe	60	48
Dojarki	97	89
schładzarki do mleka	62	62

Usługi rolnicze wykonywane są przez osoby prywatne i spółdzielnię Usług Rolniczych w Gródku.

Usługi weterynaryjne świadczone są przez 2 punkty w Gródku i 1 w Waliłach Stacji.

6.1.6. Agroturystyka i Spółdzielnia Producentów Mleka „Supraśl Górna”

a) Agroturystyka

Niektóre gospodarstwa starając się zwiększyć swój dochód zorganizowały u siebie pokoje gościnne dla turystów szukających odpoczynku w ciszy i nieskażonym powietrzu. Wchodzą one w skład stowarzyszenia agroturystycznego „Agrokresy”, do którego wchodzą gminy: Gródek, Michałowo i Krynki.

Kwatery agroturystyczne znajdują się w następujących wsiach:

- Gródek – 3 gospodarstwa, każde z nich może wynająć 3 pokoje dla 6 osób. Jedno z gospodarstw przyjmuje gości przez cały rok,
- Załuki – 2 pokoje dla 6 osób,
- Wierobie – 3 pokoje w tym: 2 pokoje dwuosobowe i 1 pokój trzyosobowy,
- Waliły Stacja – 5 pokoi dla 7 osób, czynne cały rok,
- Nowosiółki – 3 pokoje dla 6 osób także czynne cały rok.

Oprócz tego w Waliłach Stacji znajduje się klub jeździecki, który prowadzi naukę jazdy konnej, posiada pole namiotowe, camping i noclegi. Istnieje też w Waliłach Stacji hotel „Pronar” czynny całą dobę, posiada on 23 miejsca noclegowe w pokojach 1 i 2 osobowych, salę konferencyjną na 30 miejsc, wyposażoną w sprzęt audio-video.

b) Spółdzielnia Producentów Mleka „Supraśl Górna”

Głównym źródłem utrzymania mieszkańców gminy jest rolnictwo, jednak ze względu na warunki glebowe nie może ono rozwijać się tradycyjnie, dlatego też rolnicy z inicjatywą szukają innych dróg rozwoju. Jednym z przykładów rozwoju perspektywicznego jest produkcja zdrowej żywności, w gminie kilkudziesięciu rolników zaczęło od produkcji wysokiej jakości mleka i stworzyło wraz z mieszkańcami innych gmin Spółdzielnię Producentów Mleka „Supraśl Górna”. Spółdzielnia ta wdraża nowoczesne formy produkcji wysokiej jakości mleka.

6.2. Przemysł i rzemiosło

Z działu przemysł istnieje w Gródku piekarnia należąca do spółki prywatnej, zakład produkujący lampy oświetleniowe „Lixor” i tartaki.

W 1999 r. wg danych statystycznych działalność gospodarczą prowadziło 248 podmiotów gospodarczych. Podmioty gospodarki narodowej wg wybranych sekcji EKD przedstawiały się następująco:

- podmioty gospodarcze ogółem	248
sektor własności : publiczny	13
Prywatny	235
z tego: osób fizycznych	198
- rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo	48
- działalność produkcyjna	39
- Budownictwo	20
- handel i naprawy	71
- hotele i restauracje	12
- transport, składowanie i łączność	16
- pośrednictwo finansowe	4
- obsługa nieruchomości i firm	9
- edukacja	6
- ochrona zdrowia i opieka społeczna	6
- pozostała działalność usługowa komunalna, socjalna i indywidualna	15

Najwięcej podmiotów gospodarczych znajduje się w Gródku i Waliłach Stacji, w innych miejscowościach ilość ich przedstawia się następująco: 8 w

Bobrownikach, po 6 Sofipol i Załuki, 4 w Skroblakach, po 3 w Wiejkach, Królowym Moście, Zubkach i Zubrach, po 2 w Podozieranach, Wierobiach, Mieleszkach, Kołodnie, Podzałukach i PGR Waliły, a po 1 w Raduninie, Zarzeczanach, Świsłoczanach, Bielewiczach, Downiewie, Piłatowszczyźnie, Zielonej, Nowosiólkach, Mostowlanach i Chomontowcach.

6.3. Leśnictwo

Lasy i grunty leśne zajmują około 60 % powierzchni ogólnej gminy (25.723 ha). Należą one do Nadleśnictwa Waliły, Supraśl i Żednia. Najliczniejszym typem gleb są gleby brunatne, gatunkiem dominującym w drzewostanie jest sosna zwyczajna, która stanowi 80 % drzewostanu. Pozostałe gatunki to świerk, brzoza, olsza, dąb, jesion i sporadycznie inne. Lasy leżą w 553 kompleksach, z których największy, obejmujący ponad połowę powierzchni znajduje się w północnej części, w głównym kompleksie puszczańskim. Na terenie nadleśnictwa pozyskuje się rocznie około 30.000 m² drewna.

2.600 ha jest to ponad 10 % lasów należy do gospodarstw indywidualnych.

Podstawą gospodarki w lasach państwowych są plany urzędzeniowe gospodarstwa leśnego zatwierdzone przez Naczelnego Dyrektora Lasów Państwowych.

7. SYNTETYCZNA OCENA POZIOMU ZASPOKOJENIA POTRZEB LUDNOŚCI I ZAGOSPODAROWANIA GMINY GRÓDEK W 1999 R.

Tabela Nr 30

Wyszczególnienie	Wielkość, wskaźniki			Udział procentowy gminy w :	
	województwo podlaskie	powiat białostocki	gmina Gródek	województwie	powiecie
1	2	3	4	5	6
Powierzchnia m ²	20.180	2.987	431	0,2	14,4
Ludność ogółem	1.222.709	139.952	6.362	0,5	4,5
Kobiet na 100 mężczyzn	103	102	103	100,0	101,0
Ludność na 1 km ²	61	75	15	24,6	20,0
Udział ludności w wieku przedprodukcyjnym	26,5	26,1	20,2	x	x
Udział ludności w wieku produkcyjnym	57,8	57,0	55,3	x	x
Udział ludności w wieku poprodukcyjnym	15,7	16,9	24,6	x	x
Urodzenia na 1000 mieszkańców	10,1	9,8	7,8	77,2	79,6
Zgony na 1000 mieszkańców	10,1	11,6	18,7	185,1	161,2

Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców	0,0	-1,8	-10,9	0,0	605,5
Saldo migracji w osobach	-974	+576	-41	x	x
Pracujący w gosp. narodowej wg sekcji EKD	220641	16.743	741	0,3	4,4
Bezrobotni ogółem	72.752	7.825	516	0,7	6,6
w tym kobiety	38.710	4.276	269	0,7	6,3
Mieszkania szt.	380.656	42.905	2.601	0,7	6,1
Izby mieszkalne szt.	1.415.295	160.580	9.124	0,6	5,7
Powierzchnia użytkowa mieszkań m ²	24.598.970	2.877.443	154.885	0,6	5,4
Mieszkania na 1000 mieszkańców	311,1	306,6	408,8	131,4	133,3
Liczba osób na izbę	0,85	0,85	0,70	82,4	82,4
Liczba osób w mieszkaniu	3,15	3,74	2,45	77,8	65,5
Powierzchnia użytkowa na osobę	20,5	21,0	24,3	118,5	115,7
Przeciętna pow. użytkowa na 1 mieszkanie	64,6	67,1	59,5	92,1	92,1
Liczba izb w mieszkaniu	3,72	3,74	3,51	94,4	93,9
Liczba uczniów szkół podstawowych na 1.000 mieszk.	110,4	100,8	89,4	81,0	88,7
Liczba uczniów na 1 pomieszczenie	18,4	17,6	8,9	48,4	50,6
Liczba uczniów na 1 oddział	20,2	20,2	19,0	94,1	94,1
Księgozbiór w bibliotekach na 1000 mieszkańców	347,1	269,5	477,6	137,6	177,2
Wypożyczenia książek tys. woluminów	4.129,5	486,9	27,8	0,7	5,7
Wypożyczenia książek na 1 czytelnika	20,8	22,1	30,9	148,6	139,8
Abonenci telef. na 1000 mieszkańców	242,9	191,6	121,2	50,0	63,3
Pow. użytków rolnych w granicach adm. ha	1.201.076	149.735	14.178	1,2	9,5
Udział użytków rolnych w pow. ogólnej	59,5	50,1	32,9	x	x
Powierzchnia gruntów ornych	795.323	90.365	7.749	1,0	8,6
Udział gospodarstw indywidualnych w pow. ogólnej	68,7	88,9	67,4	x	x
Lesistość w %	29,5	30,0	59,7	x	x
Dochody budżetowe w tys. zł	1.471.893,1	123.220,8	7.222,1	0,5	5,9

Wydatki budżetowe tys. zł	1.528.751,5	138.630,1	7.675,0	0,5	5,5
Wydatki na inwestycje tys. zł	314.139,1	32.352,3	1.548,0	0,5	4,8
Udział inwestycji w wydatkach budżetowych	20,5	23,3	20,2	x	x
Jednostki gospod. Zarejestrowane wg sek. EKD	80.010	7.413	248	0,3	3,3
w tym: osób fizycznych	65.783	6.253	198	0,3	3,2

8. STRUKTURA PRZESTRZENNA GMINY

8.1. Sieć osadnicza gminy

Podstawową funkcją gminy jest rolnictwo i leśnictwo. Tereny rolne po Państwowych Gospodarstwach Rolnych są własnością Agencji Rolnej. Lasy stanowią około 60 % powierzchni ogólnej gminy i są w większości lasami państwowymi. Gmina składa się z 55 wsi.

Sieć osadnicza pod względem systemu obsługi ukształtowana jest następująco:

1. wieś Gródek pełni funkcję gminnego ośrodka z podstawowym i gminnym programem usług ludności i rolnictwa gminy oraz mieszkalnictwa ludności nie związanej z rolnictwem,
2. wieś Waliły – Stacja pełni funkcje:
 - usług towarzyszących przejściu granicznemu (handel, gastronomia, usługi komunikacji, turystyczne) placówka straży granicznej,
 - obsługi leśnej – składy drzewne, bazy i zakład produkcji i gospodarki leśnej a także obiekty Nadleśnictwa Waliły i leśniczówki wraz z zabudową mieszkaniową tzw. „osady leśne”,
3. wieś Bobrowniki pełni funkcję międzynarodowego przejścia granicznego – drogowego wraz z terenami usług towarzyszących przejściu granicznemu (handel, gastronomia, motel, hotele),
4. wsie Królowy Most, Borki, Zarzeczany pełnią funkcje miejscowości turystycznych i letniskowych. Plan miejscowy przewidywał dalszy rozwój terenów letniskowych we wsiach: Kołodno, Sofipol, Grzybowce (jednak takie tereny nie zostały wyznaczone),
5. pozostałe wsie pełnią wyłącznie funkcje produkcji rolniczej ze sporadycznie występującymi usługami handlu lub obsługi rolnictwa (zlewnie mleka).

8.2. Funkcjonowanie struktury przestrzennej gminy

8.2.1. Powiązania zewnętrzne gminy

- 1) układ komunikacyjny o znaczeniu międzynarodowym – droga krajowa Nr 65 - łącząca przejście graniczne w Gołdapi z przejściem granicznym w Bobrownikach; granica państwa Gołdap - Olecko – Ełk – Białystok – Bobrowniki – granica państwa ,

- 2) funkcja międzynarodowego przejścia granicznego – drogowego obsługi ruchu pasażerskiego oraz wymiany towarów,
- 3) powiązania przyrodnicze:
 - Park Krajobrazowy Puszczy Knyszyńskiej im. prof. Witolda Sławińskiego,
 - Obszar Chronionego Krajobrazu „Wzgórza Sokólskie”.
- 4) gazociąg wysokiego ciśnienia,
- 5) linia energetyczna 220 kV.

8.2.2. Główne związki funkcjonalne wewnętrzne

1) Zagospodarowanie przestrzenne gminy

Osadnictwo gminy

Układ przestrzenny osadnictwa w poszczególnych wsiach gminy charakteryzuje się tym, że większość wsi posiada zabudowę zwartą w układzie ulicowym, występują też wsie o rozproszonej, luźnej kolonijnej zabudowie, a także administracji leśnej. We wsiach przeważa zabudowa zagrodowa głównie drewniana. Zabudowa jednorodzinna i wielorodzinna występuje w miejscowości gminnej Gródek oraz we wsiach Waliły, Zubry, Bobrownikach – jest zabudową murowaną.

Większość miejscowości sołeckich pod względem zaludnienia przedstawia się następująco:

poniżej 50 osób	-	20 wsi,
od 50 do 100 osób	-	13 wsi,
od 100 do 200 osób	-	5 wsi,
powyżej 200 osób	-	4 wsie,
powyżej 1000 osób	-	1 wieś gminna.

Charakterystyczną cechą wsi jest to, że są to wsie w przeważającej większości małoludne.

W osadnictwie (we wszystkich wsiach) jest wyraźna tendencja do spadku zaludnienia. W niektórych wsiach nastąpiło wyludnienie do około 50 %. (Są to wsie Dzierniakowo, Jaryłówka, Narejki, Skroblaki, Świsłoczany, Zasady, Mostowlany. Tendencje wyludnienia związane są z niskim poziomem gospodarki, a zwłaszcza rolnictwa.

Na obszarach wsi: Bobrowniki, Waliły, Skroblaki, gdzie przebiega droga krajowa Nr 65 (Gołdap – Białystok – Bobrowniki) powstały nowe planistyczne funkcje o znaczeniu ponadpodstawowym. Są to główne tereny usługowe wielofunkcyjne związane z obsługą międzynarodowego drogowego przejścia granicznego – takie obiekty jak stacje paliw, stacje obsługi technicznej, gastronomia, handel, motel).

2) Zagospodarowanie przestrzenne wsi gminnej Gródek

W Gródku jako ośrodku gminnym wyróżnia się:

- miejski układ urbanistyczny z XV w. tzw. „rynek” obecnie teren zieleni, skweru w centrum miejscowości,
- koncentrację funkcji i obiektów usług administracji, handlu, banku, oświaty, zdrowia i turystyki oraz obiekty sakralne,

- ukształtowane zespoły zabudowy mieszkaniowej: wielorodzinnej, jednorodzinnej oraz zagrodowej,
- tereny z obiektami po byłym zakładzie przemysłowym „Karo”,
- zabytkowe cmentarze w wyznaniowe z różnego okresu,
- otwarte tereny zieleni i sportu nad rzeką Supraśl, „Góra Zamkowa” oraz tereny zbiornika retencyjnego – rekreacyjnego z terenami zabudowy rekreacyjnej.

Położenie wsi Gródek wśród doliny rzecznej górnej Supraśli wpłynęło na obecny układ przestrzenny miejscowości oraz lokalizację poszczególnych inwestycji.

8.3. Dotychczasowe opracowania planistyczne

1. Obowiązujące plany miejscowe zagospodarowania przestrzennego wykonane zgodnie z ustawą z dnia 12 lipca 1984 r. o planowaniu przestrzennym:
 - 1) miejscowy plan ogólny zagospodarowania przestrzennego gminy Gródek (uchwała Nr II/10/84 Gminnej Rady Narodowej w Gródku z dnia 25.09.1984 r. (Dz. Urz. Woj. Białostockiego nr 18 poz. 143) z późn. zmianami – uchwała Nr X/61/91 z dnia 23.VIII.91 r. (Dz. Urz. W.B. Nr 20 poz. 140) dot. przeznaczenia terenów pod budowę urządzeń przejścia granicznego oraz pod przejście graniczne,
 - 2) miejscowy plan szczegółowy zagospodarowania przestrzennego wsi Gródek; Waliły Stacja, Zarzeczany i kol. Ruda uchwała Nr V/27/94 Rady Gminy w Gródku z dnia 16 listopada 1994r. (Dz. Urz. W.B. Nr 22 poz. 120),
 - 3) zmiana uchwała Nr XVI/103/92 Rady Gminy w Gródku z dnia 28 sierpnia 1992 r. dot. przeznaczenia do zalesienia gruntów określonych szczegółowo w operacie ustalenia granic polno-leśnych
2. Obowiązujące plany miejscowe wykonane zgodnie z ustawą z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym :
 - 1) urządzenia sportowo-rekreacyjne (uchwała Nr XXXVI/184/98 z dnia 09.06.1998 r., (Dz. Urz. Woj. Biał. Nr 15 poz. 101),
 - 2) miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego cz. wsi Gródek – tereny eksploatacji piasku (uchwała Nr XXXVI/184/98 Rady Gminy w Gródku z dnia 09.06.1998 r. (Dz. Urz. Woj. Biał. Nr 15 poz. 101),
 - 3) miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego „miejsce obsługi podróżnych” w Skroblakach (uchwała Nr X/32/99 Rady Gminy w Gródku z dnia 29.04.99 r., (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego Nr 19 poz. 302),
 - 4) miejscowy plan zagospodarowania terenu retencyjnego zbiornika wodnego dla potrzeb rolnictwa oraz jego otoczenia dla potrzeb rekreacyjno-sportowych we wsi Gródek, Zarzeczany uchwała Nr XIII/71/99 Rady Gminy w Gródku z dnia 31 sierpnia 1999 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego Nr 33, poz. 531)

8.4. Wnioski o zmianę ustaleń miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Gródek

Rejestr sporządzony przez Urząd Gminy w Gródku obejmuje 30 wniosków złożonych w okresie 1998-2001 r. a dotyczy zmiany przeznaczenia terenów w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego gminy Gródek.

Wnioskodawcami są osoby fizyczne wnioskujące o przeznaczenie:

- Waliły Stacja	- teren rolny pod zabudowę handlowo-usługową (dz. 574, zabudowa jednorodzinna 593),
- Pieszczaniki	- pod budownictwo
- Sofipol	- budowlaną (dz. 51),
- Narejki	- pod teren leśny (dz. 249),
- Chomontowce	- poszkolny budynek na teren zabudowy jednorodzinnej (dz. 35),
- Gródek	- z rolnej na zabudowę jednorodziną (dz. 1336, 593),
- Gródek	- rzemieślnicza 1430/2, 5,
- Przechody	- zabudowa wielofunkcyjna (hotel, stacja paliw gastronomia, parking)i dz.74/1 44, 149,
- Borki	- tereny zabudowy jednorodzinnej (dz. 168/2)
- Skroblaki	- pod tereny leśne dz. Nr 247/3, 260/1, 265/1 dz. 94 i 97),
- Kołodno	- tereny zabudowy rzemieślniczej (dz. 407/1, 399/1)
- Wierobie	- tereny usług wielofunkcyjnych (dz. 2/2 13/2,7)
- Pieszczaniki	- tereny leśne
- Świsłoczany	- tereny usług 398/1
- Downiewo	- tereny lotniskowe dz. 30
- Mostowlany	- tereny leśne dz. 103
- Świsłoczany	- tereny leśne dz.55
- Załuki	- tereny budowlane dz. 25/2, 222
	- tereny eksploatacji kruszywa dz. 42/6
- Kołodno	- tereny rzemiosła, przemysł – tartak dz. 407/1
- Kłodno	- tereny lotniskowo i mieszkaniowe dz. nr geod. 474/1

W stosunku do wniosków o zmianę przeznaczenia gruntów rolnych pod tereny leśne należy przyjąć tryb ustawy z dnia 8 czerwca 2001 r. o przeznaczeniu gruntów rolnych do zalesienia (Dz. U. Nr 73 poz. 764 z 2001 r.) Wnioski dot. przeznaczenia terenów rolnych pod tereny zabudowy nierolniczej wyszczególnione wyżej we wsiach Pieszczaniki, Sofipol, Przechody, Borki, Kołodno, Downiewo, Załuki mogą być rozpatrzone i ewentualnie ujęte w

miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego terenów jednostek osadniczych - wsi.

Przestrzenne rozmieszczenie wniosków dot. przeznaczenia terenów rolnych pod tereny zabudowy nierolniczej we wsiach Wierobie, Gródek, Chomontowce jest kontynuacją istniejących struktur i niekolizyjność z innymi funkcjami uzasadnia do wprowadzenia zmian w miejscowym planie ogólnym zagospodarowania przestrzennego gminy.

9. KOMUNIKACJA

System komunikacyjny gminy Gródek stanowi:

- sieć drogowa,
- linia kolejowa,
- komunikacja autobusowa.

9.1. Sieć drogowa

9.1.1. Struktura funkcjonalno-techniczna

9.1.1.1. Droga krajowa

Nr 65 granica państwa – Gołdap – Elk – granica województwa – Grajewo – Białystok – Bobrowniki – granica państwa wg rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 15 grudnia 1998 r. w sprawie ustalenia wykazu dróg krajowych i wojewódzkich (Dz. U. Nr 160, poz. 1071), zarządzeń Generalnego Dyrektora Dróg Publicznych Nr 6 z dnia 9 maja 2000 r. w sprawie nadania numerów dla dróg krajowych i Nr 17 z dnia 8 grudnia 2000 r. w sprawie klas dróg krajowych oraz § 5 rozporządzenia Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 1 kwietnia 1999 r. w sprawie warunków technicznych pojazdów oraz zakresu ich niezbędnego wyposażenia (Dz. U. Nr 44, poz. 432) jest to droga klasy G z dopuszczeniem kursowania pojazdów o nacisku na pojedynczą oś 100 kN.

9.1.1.2. Droga wojewódzka

Nr 686 Zajma – Michałowo – Jałówka według rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 15 grudnia 1998 r. w sprawie ustalenia wykazu dróg krajowych i wojewódzkich (Dz. U. Nr 160, poz. 1071), zarządzenia Nr 10 Generalnego Dyrektora Dróg Publicznych z dnia 22 sierpnia 2000 r. w sprawie nadania numerów dla dróg wojewódzkich, uchwały Nr XXXVI/293/01 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 21 maja 2001 r. w sprawie ustalenia przebiegu dróg wojewódzkich na terenie województwa Podlaskiego, § 5 rozporządzenia Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 1 kwietnia 1999 r. w sprawie warunków technicznych pojazdów oraz zakresu ich niezbędnego wyposażenia (Dz. U. Nr 44, poz. 432) i zgodnie z ustaleniami Podlaskiego Zarządu Dróg Wojewódzkich jest to droga klasy Z z dopuszczeniem kursowania pojazdów o nacisku na pojedynczą oś do 80 kN.

9.1.1.3. Drogi powiatowe (byłe wojewódzkie)

Według rozporządzenia Ministra Komunikacji z dnia 14 lipca 1986 r. w sprawie zaliczenia dróg do kategorii dróg wojewódzkich (Dz. U. Nr 30, poz. 151, załącznik Nr

1 z dnia 29 sierpnia 1986 r.) oraz art. 103 ustawy z dnia 13 października 1998 r. Przepisy wprowadzające ustawy reformujące administrację publiczną (Dz. U. Nr 133, poz. 872) na obszarze gminy są następujące drogi powiatowe:

Nr drogi	Przebieg drogi
03140	Krynki – Kruszyniany – Łużany – Bobrowniki
03145	Trejgle - Ozierany Wielki – Łosiniany – Chomontowce - Bobrowniki
03382	Królowy Most – Kołodno – Cieliczanka – Supraśl
03383	Kołodno – Zasady
03386	Droga 65 – Piszczaniki – Radunin
03387	Słuczanka – Waliły – Załuki – Sofipol
03388	Załuki – Kondycja – Borki
03389	Waliły Stacja – Królowe Stożło
03390	Zabłudów – Michałowo – Gródek
03391	droga 65 – Grzybowce
03392	droga 65 – Skroblaki
03393	Waliły Stacja – Nietupa – Seroczyn – Krynki
03397	Gródek – Dzierniakowo
03398	Dojazd do stacji kolejowej Waliły
03399	Michałowo – Kobylanka – Kuchmy – Podozierany – Wiejki – Bielewicze – Gródek – droga 65
03400	droga 03399 – Mieleszki Kolonia
03402	Gródek – Zarzeczano – droga 65
03403	Bielewicze – Straszewo – Zubry – Wiejki
03404	Podozierany – Łuplanka Stara – Leonowicze – droga 686
03405	droga 65 – Zubki – Świsłoczany
03407	Zubry – droga 03405
03408	Jałówka – Kondratki – Dublany – Świsłoczany – Gobiaty – Bobrowniki
03409	droga 65 – Narejki – droga 03408
03428	droga 686 – Zajma
03429	droga 686 – Rudnica
03514	droga 03382 – osada zwana Półtoraczką

9.1.1.4. Drogi gminne.

Według uchwały Nr XVII/105/86 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Białymstoku z dnia 21 października 1986 r w sprawie zaliczenia dróg do kategorii dróg gminnych oraz lokalnych miejskich w województwie białostockim (Dz. Urz. Woj. Biał. Nr 12, ,poz. 140) i art. 103 ustawy z dnia 13 października 1998 r. Przepisy wprowadzające ustawy reformujące administrację publiczną (Dz. U. Nr 133, poz. 872) oraz rozporządzeniem Nr 4/97 Wojewody Białostockiego z dnia 30 maja 1997 r w sprawie zaliczenia dróg na terenie gminy Gródek i na terenie gminy Juchnowiec Dolny do kategorii dróg gminnych (Dz. Urz. Woj. Biał. Nr 11, poz. 36) na obszarze gminy Gródek n/w drogi gminne:

Nr drogi Przebieg drogi

A. Gmina Gródek

0327001	Królowy Most – droga powiatowa nr 387
0327002	Królowy Most – Downiewo
0327003	droga krajowa nr 65 – Przechody
0327004	droga powiatowa nr 387 – Waliły – Stacja – Gródek
0327005	droga powiatowa nr 387 – Dzierniakowo – droga krajowa nr 65
0327006	Słuczanka – droga powiatowa nr 390
0327007	Piłatowszczyzna – Józefowo – Glejsk – Grzybowce – Straszewo – Bielewicze – droga powiatowa nr 399
0327008	Skroblaki – Bobrowniki – droga krajowa nr 65
0327009	Zubry – Zielona – granica gminy (Michałowó)
0327010	droga gminna nr 009 – Mostowlany
0327011	Zubry – droga zakładowa nr 7 (Mieleszki)
0327012	Wiejki – granica gminy (Jałówka)
0327013	Podozierany – granica gminy (Jałówka)
0327014	droga powiatowa Nr 392 /Skroblaki/ - droga powiatowa Nr 393 (Łużany)
0327015	droga krajowa Nr 65 – droga gminna Nr 0327014
0327016	droga powiatowa Nr 408 – wieś Bobrowniki (do wiaduktu)
0327017	droga powiatowa Nr 409 – (wieś Narejki) - Ośrodek Zdrowia Zubki
0327018	droga powiatowa Nr 403 – Leśniczówka Lipnik
0327019	droga krajowa Nr 65 (Lipnik) - Skroblaki
0327020	droga powiatowa Nr 399 – droga powiatowa nr 407 /przez kol. Wiejki/
0327021	droga powiatowa Nr 400 – Rabinówka
0327022	droga powiatowa Nr 399 – Bielewicze
0327023	droga powiatowa Nr 399 – Bielewicze
0327024	Gródek ul. Błotna – Zarzeczany
0327025	droga powiatowa Nr 399 – droga powiatowa Nr 390 (ul. Szkolna)
0327026	droga powiatowa Nr 390 – droga gminna Nr 0327007
0327027	droga powiatowa Nr 389 – Królowe Stojło – Waliły droga krajowa nr 65
0327028	droga powiatowa Nr 386 – Podzałuki – droga powiatowa Nr 388
0327029	droga krajowa Nr 65 – Sofipol – droga krajowa Nr 65
0327030	droga powiatowa Nr 388 – Nowosiółki – droga powiatowa Nr 383
0327031	droga powiatowa Nr 388 – wieś Kol. Stryjowszczyzna
0327032	droga powiatowa Nr 382 – Uroczysko Smolne – granica gminy Supraśl
0327033	droga powiatowa Nr 399 – Bachury – granica gminy Michałowó
0327034	droga powiatowa Nr 405 – Leśniczówka Lipnik
0327035	droga gminna Nr 0327009 – wieś Zielona

B. Ulice w m. Gródek

0327036	ulica Wojska Polskiego
0327037	ulica Leśna
0327038	ulica Łukowa
0327039	ulica Kalinowskiego
0327040	ulica Sportowa
0327041	ulica Zwycięstwa
0327042	ulica Partyzantów
0327043	ulica Polna

0327044	ulica Michałowska
0327045	ulica Zamkowa
0327046	ulica Północna
0327047	ulica Fabryczna
0327048	ulica Cmentarna
0327049	ulica Jarzębinowa
0327050	ulica Jaśminowa
0327051	ulica Wierzbowa
0327052	ulica Malinowa
0327053	ulica Koszarowa
0327054	ulica Wąska
0327055	ulica Spółdzielcza
0327056	ulica Ogrodowa
0327057	ulica Piaskowa
0327058	ulica Wschodnia
0327059	ulica Młynowa
0327060	ulica Białostocka
0327061	ulica Południowa

C. Ulice w m. Waliły Stacja

0327062	ulica Kwiatowa
0327063	ulica Kręta
0327064	ulica Spacerowa
0327065	ulica Podleśna
0327066	ulica Grzybowa
0327067	ulica Tartaczna
0327068	ulica Piękna
0327069	ulica Krótka
0327070	ulica Sucha
0327071	ulica Lisia

9.1.2. Charakterystyka dróg według rodzajów nawierzchni

9.1.2.1. Droga krajowa Nr 65 i wojewódzka Nr 686.

Długość dróg i rodzaj nawierzchni przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela Nr 31

Nr Drogi	Odcinek drogi		Długość km	Nawierzchnia twarda ulepszona	
	od km	do km		bitumiczna km	kostkowa km
65	13 + 930	20 + 514	6.584	1.220	5.364
	21 + 123	48+ 972	27.849	1.660	26.189
Razem wg stanu na dzień 31.12.2000 r.			34.433	2.660	31.553
Razem wg stanu na dzień 31.12.2001 r.			34.433	11.230	23.203
686	0+000	3+000	3.000	3.000	

9.1.2.2. Drogi powiatowe

Długość dróg i rodzaj nawierzchni przedstawiono w poniższej tabeli

Tabela Nr 32

l.p.	Nr drogi	Przebieg drogi	Długość drogi	Długość według rodzaju nawierzchni				
				twarda				gruntowa
				ulepszona	nie ulepszona			Naturalna
				bitumiczna	kostkowa	brukowa	Żwirowa	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	03140	Krynki-Kruszyniany-Łużany-Bobrowniki	5.500	0.520			4.980	
2	03145	Trejgle – Ozierany Wielkie – Łosiniany – Chomontowce – Bobrowniki	3.600	0.257		1.243	2.100	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
3	03382	Królowy Most – Kołodno – Cieliczanka – Supraśl	7.300			0.900	4.100	2.300
4	03383	Kołodno-Zasady	3.500			0.300		3.200
5	03386	droga 65 – Pieszczaniki – Radunin	4.300			1.700		2.600
6	03387	Śluczanka – Waliły – Załuki – Sofipol	11.300	7.740		1.650	1.910	
7	03388	Załuki – Kondycja – Borki	6.400			0.450	1.700	4.250
8	03389	Waliły Stacja – Królowe Stojło	3.100	- 0.326 ^{x)}		3.100 2.774 ^{x)}		
9	03390	Zabłudów – Michałowo – Gródek	5.140	5.140				
10	03391	droga 65 – Grzybowce	0.400					0.400
11	03392	droga 65 – Skroblaki	2.800			0.700	2.100	
12	03393	Waliły Stacja – Nietupa – Saroczyn – Krynki	8.350				8.350	
13	03397	Gródek - Dzierniakowo	4.600			0.300		4.300
14	03398	dojazd do stacji kolejowej Waliły	0.500	0.450		0.050		
15	03399	Michałowo – Kobylanka – Kuchmy – Podozierany – Wiejki – Bielewicz – Gródek – droga 65	15.850	9.450		1.200	5.200	
16	03400	droga 03399 – Mieleszki Kolonia	2.900			1.300	1.600	
17	03402	Gródek – Zarzeczany – droga 65	2.300	1.919	0.381			
18	03403	Bielewicz – Straszewo Zubry - Wiejki	13.100			0.400	5.100	7.600
19	03404	Podozierany – Łupianla Stara – Leonowicz – droga 686	2.500					2.500
20	03405	droga 65 – Zubki - Świsłoczany	6.100			0.300	1.950	3.850
21	03407	Zubry – droga 03405	2.700				2.700	
22	03408	Jałówka – Kondratki – Dublany – Świsłoczany – Gobiaty - Bobrowniki	7.500			1.250	2.000	4.250
23	03409	droga 65 – Narejki – droga 03408	3.400					3.400
24	03428	droga 686 - Zajma	1.030					1.030
25	03429	droga 686 - Rudnica	1.600					1.600
26	03514	droga 03382 – osada zwana Pótoraczką	0.200					0.200
Razem wg stanu na dzień 31.12.2000 r.			125.970	25.476	0.381	14.843	43.790	41.480
Razem wg stanu na dzień 31.12.2001 r.			125.970	25.802	0.381	14.517	43.790	41.480

^{x)} zamiany nawierzchni w 2001 r.

9.1.2.3. Drogi gminne

Długość dróg i rodzaj nawierzchni wg stanu na dzień 31.12.2000 r. i 2001 r. przedstawiono w poniższej tabeli

Tabela nr 33

L.p	Nr drogi	Przebieg drogi	Długość drogi	Długości wg rodzaju nawierzchni					
				twarda				gruntowa	
				ulepszana		nieulepszana		wzmocnio- na żwirem żużlem	natura- lna
				bitumi- czna	betonow.	bruko- wa	żwiro- wa		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	0327001	GMINA GRÓDEK Królowy Most – droga powiatowa nr 387	4,61						4,61
2.	0327002	Królowy Most - Downiewo	1,17					1,17	
3.	0327003	droga krajowa nr 65 - Przechody	0,76						0,76
4.	0327004	droga powiatowa nr 387 – Waliły - Stacja - Gródek	2,69				2,69		
5.	0327005	droga powiatowa nr 387 – Dzierniakowo – droga krajowa nr 65	5,08						5,08
6.	0327006	Śluczanka – droga powiatowa nr 393	1,54			1,54			
7.	0327007	Piłatowszczyzna – Józefowo – Glejsk – Grzybowce – Straszewo – Bielewicz – droga powiatowa nr 399	13,48				2,520		10,96
8.	0327008	Skroblaki – Bobrowniki – droga krajowa nr 65	4,42						4,42
9.	0327009	Zubry – Zielona – granica gminy (Michałow)	2,87				2,870		
10.	0327010	droga gminna nr 009 - Mostowlany	3,53				3,53		
11.	0327011	Zubry – droga zakładowa nr 7 (Mieleszki)	0,12				0,120		
12.	0327012	Wiejki – granica gminy (Jałówka)	1,77				1,77		
13.	0327013	Podozierany – granica gminy (Jałówka)	1,93					1,93	
14.	0327014	droga powiatowa Nr 392 (Skroblaki) – droga powiatowa nr 393 (Łużany)	4,2						4,2
15.	0327015	droga krajowa Nr 65 – droga gminna Nr 0327014	2,68				2,68		
16.	0327016	droga powiatowa Nr 408 – wieś Bobrowniki (do wiaduktu)	0,93				0,93		
17.	0327017	droga powiatowa Nr 409 – (wieś Narejki – Ośrodek Zdrowia Zubki	4,86						4,86
18.	0327018	droga powiatowa Nr 403 – Leśniczówka Lipnik	2,73						2,73
19.	0327019	droga krajowa Nr 65 (Lipniki) - Skroblaki	2,52				2,52		
20.	0327020	droga powiatowa Nr 399 – droga powiatowa Nr 407 (przez kol. Wiejki)	2,02				2,02		
21.	0327021	droga powiatowa Nr 400 - Rabinówka	1,63						1,63
22.	0327022	droga powiatowa Nr 399 - Bielewicz	1,46					1,46	
23.	0327023	droga powiatowa Nr 399 - Bielewicz	0,47					0,47	
24.	0327024	Gródek ul. Błotna - Zarzeczany	1,422			0,374			1,048

25.	0327025	droga powiatowa Nr 399 – droga powiatowa Nr 390 (ul. Szkolna)	1,34	1,34					
26.	0327026	droga powiatowa Nr 390 – droga gminna Nr 0327007	1,22						1,22
27.	0327027	droga powiatowa Nr 389 Królowe Stojło – Waliły droga krajowa Nr 65	8,04				2,3		5,74
28.	0327028	droga powiatowa Nr 386 – Podzałuki droga powiatowa Nr 388	3,23				1,98		1,25
29.	0327029	droga krajowa Nr 65 – Sofipol – droga krajowa Nr 65	0,79					0,79	
30.	0327030	droga powiatowa Nr 388 – Nowosiółki – droga powiatowa Nr 383	5,47						5,47
31.	0327031	droga powiatowa Nr 388 – wieś Kol. Stryjowszczyzna	2,48						2,48
32.	0327032	droga powiatowa Nr 382 – Uroczysko Smolne – granica gminy Supraśl	6,7						6,7
33.	0327033	droga powiatowa Nr 399 – Bachury – granica gminy Michałowo	2,84				1,0		1,84
34.	0327034	Droga powiatowa Nr 405 – Leśniczówka Lipnik	3,86			1,05			2,81
35.	0327035	Droga gminna Nr 0327009 – wieś Zielona	0,98					0,98	
		Razem	105,482	1,34	-	2,964	26,93	6,8	67,448
		ULICE W M. GRÓDEK							
36.	0327036	ulica Wojska Polskiego	0,348					0,348	
37.	0327037	ulica Leśna	0,292					0,292	
38.	0327038	ulica Łąkowa	0,306					0,306	
39.	0327039	ulica Kalinowskiego	0,165					0,165	
40.	0327040	ulica Sportowa	0,202					0,202	
41.	0327041	ulica Zwycięstwa	0,372					0,372	
42.	0327042	ulica Partyzantów	0,314					0,314	
43.	0327043	ulica Polna	0,430		0,430				
44.	0327044	ulica Michałowska	1,020	1,020					
45.	0327045	ulica Zamkowa	0,230			0,230			
46.	0327046	ulica Północna	0,832		0,146	0,105	0,581		
47.	0327047	ulica Fabryczna	0,520	0,100	0,200				0,220
48.	0327048	ulica Cmentarna	0,470				0,470		
49.	0327049	ulica Jarzębinowa	0,198						0,198
50.	0327050	ulica Jaśminowa	0,195						0,195
51.	0327051	ulica Wierzbowa	0,172						0,172
52.	0327052	ulica Malinowa	0,266						0,266
53.	0327053	ulica Koszarowa	0,200		0,200				
54.	0327054	ulica Wąska	0,110						0,110
55.	0327055	ulica Spółdzielcza	0,114						0,114
56.	0327056	ulica Ogrodowa	0,114						0,114
57.	0327056	ulica Piaskowa	0,746						0,746
58.	0327058	ulica Wschodnia	1,082						1,082
59.	0327059	ulica Młynowa	0,512		0,512				
60.	0327060	ulica Białostocka leży w ciągu drogi powiatowej Nr 03399	-	-	-	-	-	-	-
61.	0327061	ulica Południowa	0,176	0,176					
		Razem	9,386	1,296	1,488	0,335	1,051	1,999	3,217
		ULICE W M. WALIŁY STACJA							
62.	0327062	ulica Kwiatowa	0,382						0,382
63.	0327063	ulica Kręta	0,420						0,420
64.	0327064	ulica Spacerowa	0,534						0,534
65.	0327065	ulica Podleśna	0,240						0,240
66.	0327066	ulica Grzybowa	0,184						0,184
67.	0327067	ulica Tartaczna	0,488					0,488	
68.	0327068	ulica Piękna	0,582					0,582	

69.	0327069	ulica Krótka	0,250						0,250
70.	0327070	ulica Sucha	0,268						0,268
71.	0327071	ulica Lisia	0,500						0,500
		Razem	3,848					1,07	2,778
		Ogółem	18,716	2,636	1,488	3,299	27,981	9,869	73,443

9.1.3. Charakterystyka ogólna układu drogowego gminy

1) Długość dróg wynosi:

a) wg stanu na dzień 31.12.2000 r.

- krajowej Nr 65 o nawierzchni twardej ulepszonej 34.433 km,
- wojewódzkiej Nr 686 o nawierzchni twardej ulepszonej 3,0 km,
- powiatowych 125,97 km; o twardej nawierzchni 84,49 km (w tym ulepszonej 25,857 km) oraz gruntowych 41,48 km,
- gminnych 118.716 km; o twardej nawierzchni 35,404 km (w tym ulepszonej 4,124 km) oraz gruntowych 83.712 km,

b) wg stanu na dzień 31.12.2001 r.

- krajowej Nr 65 o nawierzchni twardej ulepszonej 34.423 km,
- wojewódzkiej Nr 686 o nawierzchni twardej ulepszonej 3,0 km,
- powiatowych 125,97 km; o twardej nawierzchni 84,49 km (w tym ulepszonej 26.183 km) oraz gruntowych 41,48 km,
- gminnych 118,716 km; o twardej nawierzchni 35,404 km (w tym ulepszonej 4.124 km) oraz gruntowych 83,312 km.

2) Gęstość dróg

Gęstość dróg o twardej i twardej ulepszonej nawierzchni wynosiła:

- a) stan na dzień 31.12.2000 r. – 36,5 km / 100 km² w tym ulepszonej 15,6 km/100 km²) natomiast w skali województwa podlaskiego na drogach zamiejskich i miejskich o twardej nawierzchni 52,4 km/100 km² (w tym ulepszonej 37,7 km/100 km²) oraz na drogach zamiejskich o twardej nawierzchni 45,2 km/100 km² (w tym ulepszonej 31,4 km/100 km²)
- b) stan na dzień 31.12.2001 r.- 36,5 /100 km² (w tym ulepszonej 15,7 km/100 km²)

3) Ruch drogowy

Średni ruch drogowy w pojazdach rzeczywistych na dobę/p/d) na drogach krajowej Nr 65 i wojewódzkiej Nr 686 wynosił :

Nr 65	1995	2000
Białystok – Widły	1.758	3.208
Widły – gr. Państwa	729	829
Nr 686		
droga 65 – Michałowo	321	430

Średni dobowy ruch na w/w drogach w 1995 roku wynosił 782 p/d (w byłym województwie białostockim na byłych drogach krajowych 1900 p/d w kraju 3200 p/d) oraz w 2000 r. na drodze krajowej wynosił 2.018 p/d (w województwie

podlaskim 4.184 p/d, w kraju 7009 p/d) i na drodze wojewódzkiej 430 p/d (w województwie podlaskim 1.446 p/d, w kraju 2.363 p/d)..

4) Wskaźnik motoryzacji

Wskaźnik motoryzacji liczony w samochodach osobowych na 1.000 mieszkańców przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela Nr 34

Wyszczególnienie	Lata			Prognoza	
	1998	1999	2000	2005	2010
a) gmina					
Wskaźnik motoryzacji	170	200	233		
Ilość samochodów osobowych	1101	1276	1457		
Ludność	6.466	6.362	6.255		
b) województwo					
Wskaźnik motoryzacji	182 ^{x)}	190	212	263 ^{x)}	310 ^{x)}
Ilość samochodów osobowych	118.965 ^{x)}	232.033	259.088		
Ludność	701.393 ^{x)}	1.222.709	1.221.128		

Źródło: WUS Starostwo Powiatowe w Białymstoku i Zagraniczna Jednostka Doradcza przy MTiGM WCE o M. 1993 r.

^{x)} dane w skali byłego województwa białostockiego

9.2. Przejście graniczne

Drogowe przejście graniczne Bobrowniki – Bierestovica czynne jest całą dobę dla ruchu towarowego i osobowego od 2000 r. oraz uproszczonego ruchu granicznego, jest kontrola weterynaryjna całą dobę i fitosanitarna od godz. 8⁰⁰ do 18⁰⁰. Na wjazd jest 5 pasów oraz na wyjazd platforma z 42 stanowiskami odpraw. Przepustowość ruchu towarowego około 1000 samochodów/dobę. Czas odprawy trwa około 10 minut.

Ruch na przejściu granicznym w latach 1992-2000 w pojazdach ogółem i w pojazdach ciężarowych i autobusach przedstawiono w poniższej tabeli. Dla ilustracji na poniższych diagramach przedstawiono ruch na przejściach granicznych województwa podlaskiego w latach 1992-2000.

Tabela Nr 35

Przeście graniczne drogowe	Ilość pojazdów ogółem (sam. ciężarowe + autobusy)								
	Lata								
	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Kuźnica	<u>304901</u> 9799	<u>425668</u> 23033	<u>542477</u> 70758	<u>675357</u> 109122	<u>648464</u> 128302	<u>649683</u> 145799	<u>537443</u> <u>100290</u>	<u>659076</u> 70488	<u>540925</u> 48599

Diagram 1

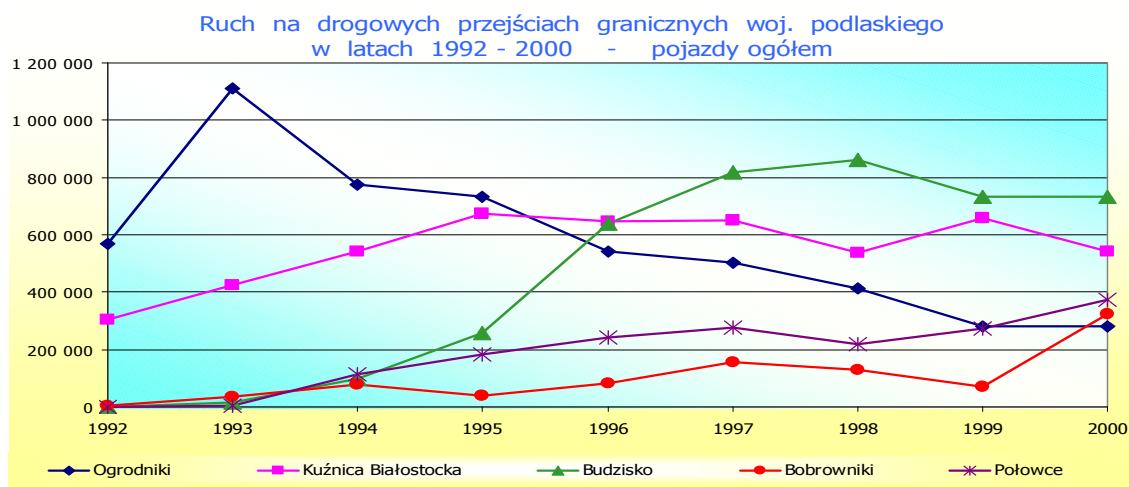
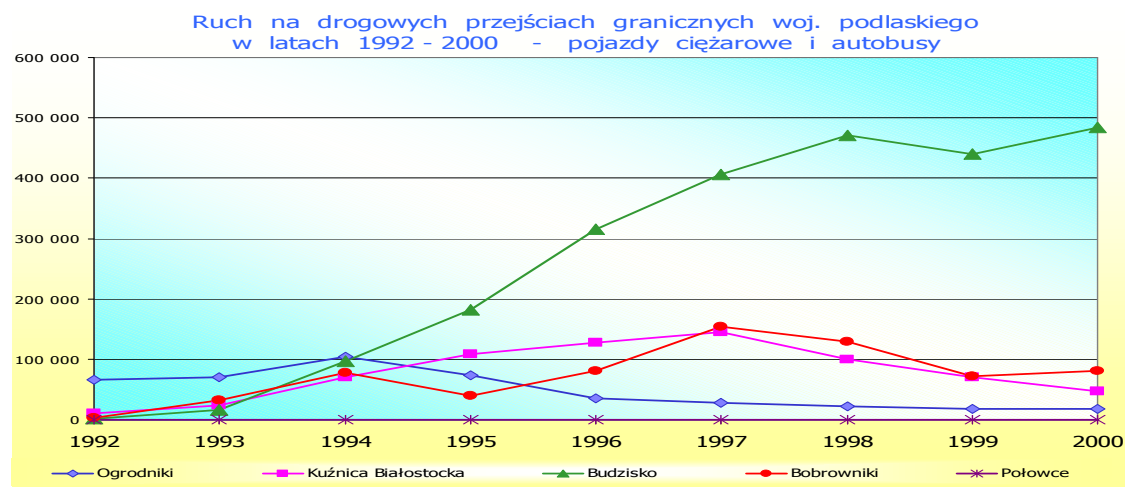

Diagram 2

9.3. Techniczne zaplecze motoryzacji

a) Parkingi

Ilość parkingów krótkiego postoju we wsi Gródek;

- Urząd Gminy – 20
- Cerkiew – 25
- Kościół – 15
- Pawilon handlowy - 5
- ul. Chodkiewiczów – rynek 12

Razem - 77 stanowisk

Ilość parkingów długiego postoju we wsi Gródek przy blokach – 20 stanowisk.

b) Garaże

Ilość garaży zlokalizowanych przy ul. Fabrycznej wynosi 27.

c) Stacje paliw

W gminie Gródek są 3 stacje paliw:

- Pronar w Waliłach,
- CPN w Waliłach,
- CPN w Bobrownikach .

d) Zakłady naprawy samochodów

W gminie są 2 zakłady naprawy samochodów zlokalizowane w Gródku.

9.4. Kolej

Przez teren gminy Gródek przebiega pierwszorzędna jednotorowa linia kolejowa Białystok – Zubki Białostockie. W oparciu o rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 8 lutego 2000 r. w sprawie wykazu linii kolejowych, które ze względów gospodarczych, społecznych, obronnych lub ekologicznych mają znaczenie państwowe (Dz. U. Nr 13, poz. 156) w/w linia nie jest zaliczona do linii państwowych, a więc jest wojewódzka.

Długość linii na terenie gminy wynosi 24,3 km w tym eksploatowanej 7,8 km.

Gęstość sieci eksploatowanej wynosi 1,8 km/100 km² (w województwie podlaskim 3,9 km/100 km². Obsługa towarów odbywa się na stacji Waliły, ruch osobowy zawieszono w 2000 r.

Nawierzchnia jest typu średniego, stan techniczny powyżej dobrego V max – 80 km /h.

9.5. Komunikacja autobusowa

Obszar gminy Gródek obsługiwany jest przez PPKS Białystok i prywatne przedsiębiorstwo następującymi liniami:

- Białystok – Widły – Gródek – Podozierany,
- Białystok – Widły – Załuki – Słuczanka – Gródek – Mieleszki Kol.,
- Białystok – Widły – Waliły d.k. - Wierobie – Zubki – Bobrowniki – Chomontowce,
- Białystok - Gródek – Wiejki – Zubry,
- Białystok – Widły – Żednia – Michałowo - Gródek
- Białystok – Zabłudów – Michałowo – Oziabły – Podozierany – Gródek,
- Białystok – Zabłudów – Michałowo – Gródek.

Białystok – Widły-żednia – Michałowo-Gródek
Sokółka – Krynki- Kuszyniany – Łużany

9.6. Ocena funkcjonowania komunikacji

1) Ocena układu drogowego

Z analizy układu dróg publicznych – prawnie usankcjonowanych wynika, że nie zapewnia on dogodnej obsługi niektórym jednostkom osadniczym. W celu poprawienia tej sytuacji do dróg gminnych proponuje się zaliczyć następujące drogi:

- ulice w Waliłach Stacji: Zaulek, Kolejowa, Dworcowa, droga powiatowa 397 – ul. Rzemieślnicza (przez las),
- ulice w Gródku: na przedłużeniu Dworcowej do Szkolnej, droga dojazdowa od ul. Szkolnej do oczyszczalni ścieków, droga pow. 397 – ul. Białostocka, Metropolity Bazylego Doroszkiewicza, Krzywa, Przechodnia, Modrzewiowa, Agrestowa, przedłużenie ul. Agrestowej do zbiornika wodnego, przedłużenie ul. Wschodniej do ulicy dojazdowej do zbiornika wodnego, przedłużenie ul. Jaśminowej w kierunku wschodnim,
- 3 ulice w Zarzeczanach,
- ulica we wsi Grzybowce,
- ulica we wsi Łużany,
- droga pow. 140 – Jaryłówka – droga pow. 145,
- ulice we wsi Jaryłówka,
- droga gminna 17 (Zubki) – droga pow. 403 (Zubry)
- ulice we wsi Zubry,
- droga pow. 403 (Zubry) – droga gminna 9,
- ulice we wsiach Mieleszki i Mieleszki Kol.

2) Ocena ze względu na rodzaj nawierzchni.

Z przedstawionych danych w punkcie 6. 1.3. wynika, że gęstość dróg publicznych o nawierzchni twardej i twardej ulepszonej w 2000 r. była mniejsza odpowiednio 30,3 % i 58,6 % od gęstości dróg publicznych ogółem (zamiejskich i miejskich) w województwie podlaskim oraz 19,2 % i 50, 3 % od gęstości dróg zamiejskich.

Na takie małe wielkości wskaźników gęstości dróg o nawierzchni twardej i twardej ulepszonej mają wpływ przede wszystkim duże ilości dróg gminnych i powiatowych o nawierzchni gruntowej. Dróg gminnych o nawierzchni gruntowej było 83,312 km, co stanowiło 70,2 % tych dróg oraz dróg powiatowych o nawierzchni gruntowej było 41,48 km, co stanowiło 32,9 % tych dróg.

3) Ocena przepustowości dróg krajowej i wojewódzkiej.

Wzrost ruchu w 2000 r. w stosunku do 1995 r. na drogach krajowej wyniósł odpowiednio na odcinkach 45 % i 12 % oraz na drodze wojewódzkiej 25 %.

Z porównania przepustowości dróg przy poziomie swobody ruchu D wynoszących: 1250 p/h przy szerokości jezdni 7 m (Nr 65) i 650 p/h przy szerokości jezdni 5 m (Nr 686) z natężeniami ruchu wynoszącymi: Nr 65 – 305 p/h i 79 p/h/ $0,095 \times 3208 = 305$ i $0,095 \times 829 = 79$), Nr 686 – 41 p/h ($0,095 \times 430 = 41$) wynika, że istniejące przekroje dróg mają duże rezerwy przepustowości.

4) Ocena zaspokojenia potrzeb zaplecza technicznego we wsi Gródek.

Do oceny zaspokojenia potrzeb w zakresie parkingów, garaży, stacji paliw i zakładów naprawy samochodów przyjęto następujące wskaźniki:

- miejsca krótkiego postoju 23,3 stanowisk na 1000 mieszkańców,
- miejsca długiego postoju 233 stanowisk na 1000 mieszkańców budownictwa wielorodzinnego,
- ilość garaży 1/3 ilości samochodów mieszkańców budownictwa wielorodzinnego,
- 1 stacja paliw o 4÷6 dystrybutorach może obsłużyć 5000 samochodów,
- 1 zakład naprawy samochodów może obsłużyć 300 ÷400 samochodów.

- a) Potrzeby w zakresie krótkiego postoju szacuje się na $2709 \times 0,0233 + 3450 \times 0,00233 = 63 + 8 = 71$ stanowisk przy istnieniu w Gródku 77 stanowisk krótkiego postoju uważa się, że potrzeby w tym zakresie są zaspokojone.
- b) Potencjalne potrzeby w zakresie długiego postoju przy budownictwie wielorodzinnym szacuje się na $257 \times 0,0233 = 60$ stanowisk, przy istnieniu 20 stanowisk przy blokach oraz 27 garaży, uważa się, że brakuje w tym zakresie 13 stanowisk.
- c) Obecnie mieszkańcy budownictwa wielorodzinnego posiadają 27 garaży i ta ilość zabezpiecza potencjalne potrzeby (20 garaży) w tym zakresie.
- d) Przy ilości w 2000 r. w gminie 2361 pojazdów oraz istnienie 3 stacji paliw zabezpiecza potrzeby w tym zakresie.
- e) Istniejące 2 zakłady naprawy samochodów mogą obsłużyć od 600 do 800 pojazdów, z czego wynika, że brakuje w gminie od 4 do 6 zakładów.

5) Ocena obsługi gminy linią kolejową.

Z powodu małego ruchu pasażerskiego na linii Białystok – Zubki Białostockie w 2000 r. zawieszono ruch pasażerski. .Pogorszyło to obsługę komunikacyjną miejscowości leżących wzdłuż linii, a szczególnie : Zubki, Zubry, Świsłoczany, Mostowlany, Zielona.

6) Ocena obsługi gminy liniami autobusowymi

Przy przyjęciu dostępności 2 km do przystanku autobusowego poza przyjętym promieniem obsługi znajdują się wsie: Kołodno, Zasady, Nowosiółki, Borki, Stryeńszczyzna, Dzierniakowo, Józefowo, Piłatowszczyzna, Łużany, Świsłoczany, Mostowlany i Zielona. Miejscowości Zubry i Zubki obsługiwane są liniami autobusowymi. Wieś Łużany ma połączenie autobusowe z gminą Krynki, natomiast nie ma takiego połączenia z ośrodkiem gminnym i gminą Gródek.

10. ZAOPATRZENIE W WODĘ

10.1. Ogólna charakterystyka systemu zaopatrzenia w wodę.

W gminie Gródek znajduje się 43 miejscowości, z których na koniec 2000 r. zwodociagowanych było 13, co stanowi 30,2% ogół miejscowości (poniżej średniej wojewódzkiej wynoszącej około 70,4%), a zamieszkuje w nich 72,6% ogółu ludności

gminy. Długość sieci wodociągowej (bez przyłączy do budynków) wynosiła 47,4 km i podłączonych było 966 budynków mieszkalnych. Odsetek zamieszkałych mieszkań podłączonych do sieci wodociągowej stanowił około 67,7% ich ogółu i jest wyższy od średniej wojewódzkiej kształtującej się w granicach 60%.

Zużycie wody wodociągowej w gospodarstwach domowych na jednego mieszkańca gminy wynosiło 15,2 m³/r (41,5 dm³/d) i jest mniejsze od średniej wojewódzkiej dla terenów wiejskich wynoszącej 19,5 m³/r (53,3 dm³/d).

Zaopatrzenie w wodę zwodociągowanych wsi odbywa się z 4 ujęć i stacji wodociągowych, stanowiących własność Zarządu Gminy Gródek a eksploatowanych przez Komunalny Zakład Budżetowy w Gródku, znajdujących się w miejscowościach:

- Gródku – zaopatruje w wodę 4 miejscowości: Gródek, Waliły – Stacja, Słuczanka i Zarzeczany,
- Waliły – zaopatruje w wodę: Waliły, Radunin, Załuki, Pieszczaniki,
- Bielewicze – zaopatruje w wodę wieś i kolonię Mieleszki,
- Bobrowniki – zaopatruje w wodę wieś Bobrowniki.

Pozostałe zwodociągowane miejscowości zaopatrywane są w wodę z wodociągów stanowiących własność innych jednostek:

- z wodociągu zakładowego RSP Łużany wieś Łużany,
- z wodociągu zakładowego RSP Żubry wieś Żubry,
- z wodociągu Agencji Własności Rolnej w Suwałkach budynki mieszkalne byłego PGR-u Waliły.

W 30 miejscowościach gminy mieszkańcy zaopatrują się w wodę z ujęć lokalnych, w większości ze studni kopanych. Zamieszkuje w tych miejscowościach około 27,4% ludności gminy.

10.2. Rozwój scentralizowanych systemów zaopatrzenia w wodę

W roku 1985 z wody wodociągowej korzystali mieszkańcy 6 miejscowości, w tym 3 z wodociągu komunalnego w Gródku i w 3 z wodociągów zakładowych w Zubrach, Łużanach i PGR Waliły, i taki stan utrzymał się do 1992 r. Dalszy rozwój scentralizowanych systemów zaopatrzenia w wodę prowadzony był w latach 1992 – 1997 w których zwodociągowano 7 wsi. W latach 1998 – 2001 następowała tylko rozbudowa sieci wodociągowej w zwodociągowanych miejscowościach. Zwodociągowanie gminy od 1985 r do 2000 r przedstawia tabela

Tabela Nr 36

Wyszczególnienie	Stan na koniec roku											
	1985	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Długość sieci wodociągowej w km	11,8	27,0	27,1	28,7	31,3	35,3	38,5	39,3	41,6	43,9	46,9	47,4
Połączenia wodociągowe do budynków mieszkalnych szt.	331	617	622	654	692	734	759	801	835	908	889	966

Ilość wsi zwodociągowanych		6	6	6	7	8	9	11	12	13	13	13	13
% zwodociągowanych miejscowości		13,9	13,9	13,9	16,3	18,6	20,9	25,6	27,9	30,2	30,2	30,2	30,2
Zużycie wody wodociągowej w gospodarstwach domowych w tys. m ³ /r		28,4	227,2	220,5	209,0	162,5	141,5	145,5	121,8	123,6	76,0	88,1	95,4
Zużycie wody wodociągowej w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca	m ³ /r	3,8	31,7	31,2	29,9	23,2	20,4	21,4	18,2	18,7	11,6	13,7	15,2
	dm ³ /d	10,4	86,8	85,5	81,7	63,6	55,9	58,6	49,7	51,2	31,8	37,5	41,5

10.3. Stan zwodociągowania poszczególnych wsi w gminie na koniec 2000 r.

Tabela Nr 37

Nazwa wodociągu	Miejscowości podłączone do danego wodociągu	Długość sieci wodociągowej w km	Połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych szt.	% mieszkań podłączonych do sieci wodociągowej
1	2	3	4	5
Wodociąg wiejski w Gródku	Gródek	13,5	451	87,9
	Słuczanka	2,5	27	100,0
	Waliły Stacja	8,5	160	93,2
	Zarzeczany	3,0	38	100,0
		27,5	676	
Wodociąg wiejski	Pieszczaniki	2,3	24	85,7
	Radunin	1,8	15	100,0
	Waliły	1,6	60	100,0
	Załuki	5,2	43	97,7
		10,9	142	
Wodociąg wiejski Bielewicze	Mieszki + kol.	3,6	46	100
Wodociąg wiejski Bobrowniki	Bobrowniki	2,0	42	76,4
Wodociąg RSP w Łużanach	Łużany	1,5	12	81,6
Wodociąg RSP w Zubrach	Zubry	1,4	39	80,9
Wodociąg PWRSP w Waliłach (PGR)	Waliły PGR	0,5	9	100
Ogółem zwodociągowane miejscowości		47,4	966	90,1

W zwodociągowanych miejscowościach 90,1% zamieszkałych mieszkań podłączonych jest do sieci wodociągowej. Wskaźnik ten w poszczególnych miejscowościach jest zróżnicowany – od 76,4% w Bobrownikach do 100% w Słuczance, Zarzeczanach, Raduninie, Waliłach, Mieleszkach i Waliłach PGR. Wskaźnik zwodociągowania mieszkań w przedziale 70 – 79% występował w 1 miejscowości, 80,0 – 89,9% w 4, 90 – 99,9% w 3 i 100% w 5 miejscowościach.

10.4. Charakterystyka ujęć wody i stacji wodociągowych zaopatrujących w wodę ludność

10.4.1. Wodociągi wiejskie.

1) Wodociąg wiejski z ujęciem i stacją wodociagową w Gródku.

Źródłem poboru wody jest ujęcie wody podziemnej składające się z dwóch studni wierconych: SW – 1 o głębokości 150 m, wydajności eksploatacyjnej $Q = 90 \text{ m}^3/\text{h}$ przy depresji $s = 3,6 \text{ m}$ i SW – 2 o głębokości 151 m, wydajności $180 \text{ m}^3/\text{h}$ przy depresji $5,5 \text{ m}$.

Zatwierdzone zasoby eksploatacyjne ujęcia w kat. „B” wynoszą $180 \text{ m}^3/\text{h}$ przy $s = 5,5 \text{ m}$.

Studnia SW – 1 znajduje się w granicach wygradzonego terenu stacji wodociągowej, a SW – 2 poza tym terenem w odległości 50 m od SW – 1 na wygradzonej działce w kształcie trapezu o wymiarach boków równoległych 35 m i 25 m oraz wysokości 38 m.

Ujmowana ze studni woda zawiera ponadnormatywne ilości żelaza.

Urządzeniami do poboru i uzdatniania wody są:

- 2 pompy głębinowe,
- hydrofor o poj. 6000 l,
- 2 hydrofory o poj. 4000 l,
- 5 odżelaziaczy $\varnothing 1800 \text{ mm}$,
- 5 mieszaczy wodno – powietrznych $\varnothing 600 \text{ mm}$,
- 2 sprężarki typu: WAN – WS i WAN – CE
- chlorator C -52

Wydajność znamionowa stacji – $2800 \text{ m}^3/\text{dobę}$. Stacja wodociągowa pracuje w układzie jednostopniowego pompowania wody na sieć.

2) Wodociąg wiejski Waliły.

Źródłem poboru wody jest ujęcie wody podziemnej składające się ze studni wierconej SW – 1 o głębokości 73 m i wydajności eksploatacyjnej $Q = 44 \text{ m}^3/\text{h}$ przy $s = 5,4 \text{ m}$.

Woda z ujęcia po odwiercie studni odpowiadała normom wody pitnej. Obecnie zwiększyła się ilość żelaza.

Urządzeniami do poboru i pomiaru wody są:

- pompa głębinowa typu G.G. 2.03,
- 2 hydrofony o poj. 2500 l każdy,
- sprężarka typu WAN – K
- chlorator C – 52
- wodomierz śrubowy MZ – 80

- wodomierz sprzężony MZ/IS – 80/40
- Wydajność znamionowa stacji – 450 m³/h.
Stacja wodociągowa pracuje w układzie jednostopniowego pompowania wody.

3) Wodociąg wiejski Bielewice.

Ujęcie wód podziemnych składa się ze studni wierconej o głębokości 48,5 m i zatwierdzonych zasobach eksploatacyjnych $Q = 74 \text{ m}^3/\text{h}$ przy $s = 12,1 \text{ m}$. Woda z ujęcia po odwiercie studni odpowiadała normom wody pitnej. Obecnie zawiera zwiększoną ilość żelaza.

Wypożyczenie studni i stacji wodociągowej

- pompa głębinowa typu G 80 IV B- SGMf – 18 c.
- 2 hydrofory o poj. 2500 l każdy
- sprężarka ASG – 16 B
- chlorator C – 52
- wodomierz śrubowy MZ – 80.

Wydajność znamionowa stacji – 450 m³/dobę. Układ pompowania wody do sieci – jednostopniowy.

4) Wodociąg wiejski Bobrowniki

Ujęcie wody i stacja uzdatniania w Bobrownikach znajduje się na terenie w budynku sprzedanym przez Rolniczą Spółdzielnię Produkcyjną prywatnemu właścicielowi.

Istniejąca studnia wiercona Nr 1 o głębokości 43,0 m ma wydajność eksploatacyjną 30, 0 m³/h przy $s = 4,2 \text{ m}$ i ujmowała do eksploatacji I-szą warstwę wodonośną, której wody warunkowo dopuszczono do picia z uwagi na wzrost ponadnormatywnej zawartości azotanów i po wykonaniu studni Nr 2 została wyłączona z eksploatacji.

Studnia Nr 2 zlokalizowana w odległości 60 m na północny zachód od otworu Nr 1 jest głębokości 109,0 m i ma zatwierdzone zasoby eksploatacyjne 36,0 m³/h przy depresji $s = 22,9 \text{ m}$. Stacja wodociągowa wyposażona jest w:

- 4 hydrofory o poj. 2000 l każdy,
- sprężarkę 1 JS60,
- wodomierz śrubowy Ø 80 mm.

Przewiduje się budowę nowej stacji wodociągowej na terenie na którym znajduje się studnia Nr 2 o powierzchni około 40 x 50 m.

10.4.2. Wodociągi zakładowe zaopatrujące w wodę mieszkańców

1) Wodociąg Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w Łużanach

Ujęcie wody podziemnej stanowi studnia wiercona o głębokości 81,0 m i wydajności eksploatacyjnej 18 m³/h przy depresji $s = 2,9 \text{ m}$.

Stacja wodociągowa wyposażona jest w:

- 2 hydrofory o pojemności 500 l każdy,
- sprężarkę KP – 1,
- wodomierz skrzydełkowy Ø 50 mm.

Układ pompowania wody na sieć – jednostopniowy.

2) Wodociąg Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w Zubrach

Ujęcie wody podziemnej stanowią dwie studnie wiercone oddalone od siebie o 100 m: SW -1 o głębokości 55 m i wydajności eksploatacyjnej 57 m³/h przy s = 14,6 m oraz SW-2 o głębokości 52,0 m i wydajności 83,0 m³/h przy s = 5,0 m. Zatwierdzone zasoby ujęcia wynoszą 83 m³/h. Wyposażenie stacji wodociągowej:

- 2 hydrofory o poj. 2000 l każdy,
- sprężarka 3 JW. 60.

Stacja wodociągowa pracuje w układzie jednostopniowego pompowania.

3) Wodociąg Agencji Własności Rolniczej w Suwałkach (dawny PGR) w Waliłach.

Ujęcia wody podziemnej stanowią dwie studnie wiercone odległe od siebie o około 50 m: SW-1A o głębokości 46 m i wydajności 71 m³/h przy s = 6,2 m oraz SW-2 o głębokości 46 m i wydajności 71 m³/h przy s = 5,5 m.

Zatwierdzone zasoby ujęcia wynoszą 71 m³/h.

Wyposażenie stacji wodociągowej:

- 2 hydrofory po 2000 l każdy,
- sprężarka KP – 1,
- wodomierz śrubowy Ø 80 mm.

Stacja wodociągowa pracuje w układzie jednostopniowego pompowania.

10.5. Strefy ochronne komunalnych ujęć wody

Gmina Gródek posiada pozwolenia wodno prawne na eksploatację urządzeń i pobór wody wydane przez Wydział Ochrony Środowiska Urzędu Wojewódzkiego w Białymstoku dla trzech wodociągów wiejskich, w których ustalone zostały strefy ochronne:

- 1) wodociąg wiejski w Gródku – decyzja Nr OS.II.6210/62/95 z dnia 16 czerwca 1995 r., ważna do 30.06.2005 r. ustanawia strefę ochrony bezpośredniej o promieniu 10 m wokół każdej studni, tj. dla studni SW-1 znajdującej się na terenie stacji wodociągowej, wygradzony teren, a dla studni SW-2 położonej poza działką stacji wodociągowej wygradzony teren w kształcie trapezu o wymiarach boków równoległych 35 m i 25 m oraz wysokości 38 m, strefa ochrony pośredniej nie jest wymagana ze względu na korzystne warunki w aspekcie ochrony wód,
- 2) wodociąg wiejski Bielewicz – decyzja Nr OS.II.6210/63/95 z dnia 17 czerwca 1995 r., ważna do 30.06.2005 r. ustanawia strefy ochronne:
 - a) bezpośrednią o promieniu 10 m wokół studni,
 - b) pośrednią zewnętrzną w kształcie koła o promieniu 41 m licząc od środka studni,
- 3) wodociąg wiejski Waliły – decyzja NR OS.II.6210/61/95 z dnia 1995.06.30., ważna do 31.07.2005 r., ustanawia tylko strefę ochrony bezpośredniej o promieniu 10 m wokół studni,
- 4) komunalne ujęcie wody w Bobrownikach – studnia SW-2 w dokumentacji prac geologicznych ma ustaloną tylko strefę ochrony bezpośredniej o szerokości 10 m wokół studni. Strefa ochrony pośredniej nie jest wymagana ze względu na korzystne warunki hydrogeologiczne w aspekcie ochrony wód.

10.5.1. Zagospodarowanie stref ochronnych ujęć wody.

- a) W granicach terenu ochrony bezpośredniej należy zapewnić:
- odprowadzenie wód opadowych w taki sposób, aby nie przedostawały się one do urządzeń służących do poboru wody,
 - zagospodarowanie terenu zielenią,
 - szczelne odprowadzenie poza granicę strefy ochronnej ścieków z urządzeń sanitarnych, przeznaczonych do użytku osób zatrudnionych przy urządzeniach służących do poboru wody,
 - ograniczenie do niezbędnych potrzeb przebywania osób niezatrudnionych stale przy urządzeniach służących do poboru wody.
- b) Na terenie strefy ochrony pośredniej zabrania się:
- wprowadzenia do ziemi ścieków nieoczyszczonych,
 - lokalizowania magazynów ropopochodnych i innych substancji chemicznych oraz rurociągów do ich transportu,
 - lokalizowania wylewisk i wysypisk odpadów komunalnych i przemysłowych,
 - lokalizowania cmentarzy i stałych grzebowisk zwierząt,
 - rolniczego wykorzystania ścieków.

10.6. Ocena wykorzystania istniejących komunalnych ujęć wody

Tabela Nr 38

Wyszczególnienie		Rok	Wodociąg Gródek	Wodociąg Bielewicz	Wodociąg Waliby	Wodociąg Bobrowniki
Pobór wody z ujęcia w m ³	w ciągu roku	1998	174.351	2.508	8.014	
		1999	178.642	2.279	14.744 ^{x)}	
		2000	191.896	2.684	8.741	
	styczeń - wrzesień	2001	124.722	1.865	8.274	lipiec - wrzesień 2760
Pobór wody z ujęcia średnio dobowy m ³ /d		1998	477,7	6,87	21,96	
		1999	489,4	6,24	40,4 ^{x)}	
		2000	524,3	7,33	23,9	
		2001	456,8	6,83	30,3	30,0
Pobór wody z ujęcia maksymalny godzinowy m ³ /h		1998	62,1	0,93	2,97	
		1999	66,3	0,85	5,47 ^{x)}	
		2000	71,0	0,95	3,24	
		2001	61,8	0,93	4,1	4,06
Zatwierdzone zasoby m ³ /h			180,0	74,0	44,0	36,0
Wykorzystanie zatwierdzonych zasobów wodnych przy rozbiórce maksymalnym godzinowym %		1998	34,5	1,2	6,8	
		1999	36,8	1,1	12,4	
		2000	39,5	1,3	7,4	
		2001	34,4	1,2	9,3	11,3

^{x)} zwiększony pobór wynikający z dużych strat spowodowanych awarią.

Wykorzystanie zatwierdzonych zasobów komunalnych ujęć wody w godzinie maksymalnych rozbiorów w ostatnich latach kształtowało się w granicach 34,4 – 39,5 % wodociągu Gródek , 1,1-1,3 % wodociągu Bielewicz, 6,8 – 12,4 % wodociągu Waliły i 2001 r. około 11,3 % wodociągu Bobrowniki.

10.7. Zakładowe i prywatne ujęcia wody głębinowej

Na terenie gminy Gródek ujęcia wody oparte o studnie wiercone znajdują się na terenie:

1. Posterunku Energetycznego w Gródku – 1 studnia o głębokości 23 m i wydajności eksploatacyjnej 15 m³/h przy depresji 3,5 m.
2. Składu Dystrybucyjnego CPN Sokole – 1 studnia głębokości 36,4 m, wydajności 24 m³/h przy s = 2,5 m,
3. Ośrodka Zdrowia w Królowym Moście – 1 studnia głębokości 33 m i wydajności 30 m³/h przy s = 0,9 m,
4. Kołodno – Agencji Własności Rolnej w Suwałkach (wcześniej RSP) – 2 studnie o łącznej wydajności 55 m³/h, SW-1 o głębokości 84 m i wydajności 55 m³/h przy s = 1,6 m i SW-2 o głębokości 79,5 m i wydajności eksploatacyjnej 15 m³/h przy s = 18,7 m,
5. byłej Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w Mostowlanach – 1 studnia o głębokości 70 m i wydajności eksploatacyjnej 69,0 m³/h przy s = 7,5 m,
6. Suszarni w Pieńkach Agencji Własności Rolnej w Suwałkach – 2 studnie: SW-1 o głębokości 57 m i wydajności eksploatacyjnej 85 m³/h przy s = 3 m i SW-2 (nieczynna) o głębokości 55 m i wydajności 85 m³/ przy s = 3,6.
7. Szkoły Podstawowej w Wierobie – 1 studnia głębokości 70 m i wydajności eksploatacyjnej 28 m³/h przy s = 9,0 m,
8. Przejścia granicznego w Bobrownikach – 1 studnia o głębokości 28 m i wydajności eksploatacyjnej 2,2 m³/h przy s = 1,1 m.
9. Składu Drewna Zbigniewa Szarkowskiego, Grzegorza i Jana Kucbor w Sofipolu – 1 studnia głębokości 33 m, wydajności 6,0 m³/h przy s = 3,5 m,
10. Gospodarstwa rolnego Pana Grzegorza Karpiuka w Straszewie – 1 studnia głębokości 80 m i wydajności eksploatacyjnej 15 m³/h przy s = 8,0 m,
11. Agencji Własności Rolnej w Suwałkach siedziba w Waliłach (wcześniej PGR) studnie o parametrach podanych w punkcie 1.4.2. 3)
12. dawnego Kółka Rolniczego w Załukach, obecnie Agencji Własności Rolnej w Suwałkach 1 studnia o głębokości 71,0 m i wydajności 187 m³/h przy depresji s = 4,5 m,
13. byłego Zakładu Produkcyjnego „Karo” w Gródku – 1 studnia głębokości 25 m i wydajności 20,3 m³/h – nieczynna,
14. Ośrodka Kolonijnego w Waliłach Polskiego Koncernu Naftowego „Orlen” S.A. w Płocku – 1 studnia głębokości 30 m i zasobach eksploatacyjnych 8,0 m³/h przy s = 0,75 m,
15. Magazynu w Waliłach Bazy Paliw Nr 15 w Narewce „Naftobazy” spółki z o.o. w Warszawie – 1 studnia głębokości 36,4 m, wydajności 24 m³/d przy s = 2,5 m,
16. Stacji Paliw w Bobrownikach PKN „Orlen” S.A. w Płocku Oddział w Białymstoku – 1 studnia głębokości 98 m i wydajności 10,0 m³/h przy s = 0,70 m,
17. Pompowni PKP w Waliłach – 1 studnia głębokości 14,0 m i wydajności 1,2 m³/h,

18. Przystanek PKP w Straszewie – 1 studnia głębokości 12 m i wydajności 0,8 m³/h,
19. Przystanku PKP w Dzierniakowie – 1 studnia głębokości 17,0 m i wydajności 0,8 m³/h,
20. prywatnym (dawny RSP) w Bobrownikach – 1 studnia głębokości 43 m i wydajności 30 m³/h do likwidacji,
21. Zakładu Produkcji Drzewnej w Waliłach Stacji Przedsiębiorstwa Prywatnego „Domex” – 1 studnia głębokości 31 m i wydajności 15,94 m³/h – nieczynna,
22. Szkołki Leśnej Lipnik Nadleśnictwa Waliły – 1 studnia głębokości 39,0 m i wydajności 40 m³/h przy s = 4,5 m.

10.8. Ogólna ocena zaopatrzenia gminy w wodę

Scentralizowanym systemem zaopatrzenia w wodę w gminie Gródek objęte są największe wsie w gminie, co powoduje że około 72,6 % ludności może korzystać z wody wodociągowej, mimo zwodociągowania tylko 30,2 % miejscowości.

Wydajność ujęć wody wodociągów wiejskich znacznie przekracza aktualne pobory i istnieje duża rezerwa, co stwarza możliwości rozbudowy scentralizowanych systemów wodociągowych w oparciu o istniejące wodociągi.

Jednak wodociągi komunalne: Waliły, Bielewicz, Bobrowniki i zakładowy RSP w Łużanach oparty każdy o jedną studnię wierconą nie zabezpieczają ciągłości dostawy wody w przypadku awarii studni wierconej. Również jakość wody nie odpowiada normom wody pitnej ustalonych w Unii Europejskiej – niższe wskaźniki dopuszczalnej zawartości związków żelaza niż w normach polskich.

11. ODPROWADZENIE I OCZYSZCZENIE ŚCIEKÓW SANITARNYCH

11.1. Kanalizacja sanitarna

Na terenie gminy scentralizowany system kanalizacji sanitarnej w układzie grawitacyjno-pompowym z 9 przepompowniami od 1998 roku posiada miejscowość gminna Gródek oraz część wsi Waliły – Stacja z odprowadzeniem ścieków do oczyszczalni komunalnej w Gródku.

W 2000 roku długość kanałów sanitarnych w gminie wynosiła 15,5 km (w tym 14,4 km w Gródku) i podłączonych było 507 budynków mieszkalnych (w tym 482 w Gródku). Z kanalizacji sanitarnej korzysta około: 92,0 % mieszkańców w Gródku i 30,0 % w Waliłach Stacji oraz 37 podmiotów gospodarczych. Bloki mieszkalne Agencji Własności Rolnej w Suwałkach (dawny PGR Waliły) są podłączone do zakładowej oczyszczalni ścieków w 100 %.

W skali gminy kanalizację sanitarną posiadają 3 miejscowości – 7,0 % ogółu miejscowości i korzysta z niej około 45,9 % mieszkańców gminy.

W pozostałych miejscowościach ścieki z budynków mieszkalnych odprowadzane są do urządzeń lokalnych (zbiorniki szczelne, suche ustępy) i wywożone do punktu zlewnego przy komunalnej oczyszczalni w Gródku.

11.2. Oczyszczalnie ścieków

11.2.1. Komunalna oczyszczalnia ścieków w Gródku

Mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków w Gródku typu „Hydrocentrum” posiada przepustowość $Q_{d\bar{s}r} = 400 \text{ m}^3/\text{d}$ i $Q_{d\max} = 500 \text{ m}^3/\text{d}$. Do eksploatacji została przekazana w 1998 roku.

Urządzeniami oczyszczającymi ścieki są:

- punkt zlewny ścieków dowożonych,
- zbiornik retencyjno-uśredniający ścieków dowożonych wykonany w postaci podziemnego żelbetowego zbiornika o wymiarach wew. $4,5 \times 3,75 \text{ m}$, głębokości $2,0 \text{ m}$ i pojemności czynnej $V = 19,4 \text{ m}^3$, wyposażony w urządzenia napowietrzające.
- przepompownia ścieków własnych wyposażona w pompy rozdrabniające,
- wielofunkcyjny reaktor biologiczny typu „Hydrocentrum” wykonany jako zblokowany, żelbetowy obiekt o średnicy wewnętrznej $\varnothing = 12,0 \text{ m}$ i głębokości $6,0 \text{ m}$,
- pompownia osadu nadmiernego wykonana z rur WIPRO o średnicy $\varnothing = 2,0 \text{ m}$,
- budynek wielofunkcyjny ze stacją przygotowania reagentu i odwadniania osadu typu „DRAIMAD”,
- studnia przepływomierzy.

Gmina Gródek posiada pozwolenie wodnoprawne na eksploatację urządzeń i odprowadzenie ścieków do rzeki Supraśl – decyzja Nr OŚ.II.6210/97/98 z dnia 30.06.1998 r. Urzędu Wojewódzkiego Wydziału Ochrony Środowiska w Białymstoku, która decyzją Starostwa Powiatowego w Białymstoku z dnia 27 listopada 2000 r. została przedłużona do dnia 31 grudnia 2005 r.

W decyzji określono dopuszczalną ilość odprowadzanych ścieków : $Q_{d\max} = 500 \text{ m}^3/\text{d}$ i $Q_{d\bar{s}r} = 400 \text{ m}^3/\text{d}$ oraz dopuszczalne stężenia zanieczyszczeń w ściekach oczyszczonych : $BZT_5 = 20 \text{ mg O}_2/\text{l}$, $CHZT = 100 \text{ mg O}_2/\text{l}$, zawiesina – 40 mg/l , azot ogólny 30 mg N/l , azot amonowy – $6 \text{ mg N}_{\text{NH}_4}/\text{l}$, fosfor ogólny – 5 mgP/l , $\text{pH} = 6,5 \div 9,0$ i temperatura – 26°C .

Wykonane analizy ścieków oczyszczonych wykazują, że stężenia zanieczyszczeń w ściekach oczyszczonych mieszczą się w granicach dopuszczalnych, co świadczy o właściwej pracy oczyszczalni. Ilość ścieków dopływająca do oczyszczalni od 1998 roku oraz wykorzystanie istniejących urządzeń oczyszczających przedstawia poniższa tabela

Tabela Nr 39

Wyszczególnienie		1998	1999	2000	3 kwartały 2001 r.
Ilość ścieków dopływająca do oczyszczalni	m^3/rok	65.499	72.065	84.132	66.551
	m^3/d	179,5	197,4	229,9	243,8
Przepustowość oczyszczalni $Q_{d\bar{s}r}$ w m^3/d		400			
Wykorzystanie oczyszczalni przy dopływach średnich dobowych %		44,9	49,4	57,5	61,0

Ilość ścieków dopływających do oczyszczalni systematycznie wzrasta i wykorzystanie istniejących urządzeń kształtuje się od 44,9 % w 1998 r. do 61 % w 2001 roku.

11.2.2. Zakładowe oczyszczalnie ścieków

Na terenie gminy Gródek funkcjonują trzy zakładowe oczyszczalnie ścieków:

- 1) przejścia granicznego drogowego w Bobrownikach o przepustowości 37 m³/d posiadająca następujące urządzenia: komora krat, piaskownik poziomy, staw stabilizacyjno-tlenowy, poletka do suszenia piasku, poletka do suszenia osadu. Uzyskiwane efekty oczyszczania są dobre, poza wskaźnikiem fosforu, w którym występują drobne przekroczenia,
- 2) osiedla mieszkaniowego PGR Waliły o przepustowości $Q_{dmax} = 28,08 \text{ m}^3/\text{d}$ i $Q_{d\text{sr}} = 21,6 \text{ m}^3/\text{d}$.
Urządzeniami oczyszczającymi są: komora osadowa, zbiornik retencyjny, 2 reaktory biologiczne typu CBR – FOS, magazyn nadmiernego osadu. Oczyszczalnia została przekazana do eksploatacji w październiku 2001 r. i nie uzyskuje jeszcze założonych parametrów redukcji zanieczyszczeń.
- 3) CPN – Ośrodka Kolonijnego w Waliłach – reaktor wielofunkcyjny typu „Mikroreaktor” o pojemności 30 m³ wyposażony w zespół napowietrzający. Dopuszczalne ilości ścieków w sezonie lipiec, sierpień $Q_{d\text{sr}} = 18 \text{ m}^3/\text{d}$ i $Q_{dmax} = 24,8 \text{ m}^3/\text{d}$, poza sezonem – 10 miesięcy $Q_{d\text{sr}} = 0,8 \text{ m}^3/\text{d}$.

11.3. Ogólna ocena gospodarki ściekowej

Gospodarka ściekowa na terenie miejscowości gminnej Gródek uległa znacznej poprawie po oddaniu do eksploatacji wybudowanej kanalizacji sanitarnej i oczyszczalni ścieków. Odsetek ludności w tej miejscowości korzystającej z kanalizacji sanitarnej jest duży – około 92 %.

Ścieki oczyszczane są w zadowalającym stopniu w oczyszczalni, która posiada jeszcze około 39 % rezerwę. Są to atuty rozwoju miejscowości gminnej i wsi leżących obok Waliły Stacja i Zarzeczano, które mogą być skanalizowane z włączeniem do istniejącej oczyszczalni w Gródku.

Na pozostałym terenie gminy stan gospodarki ściekowej należy ocenić jako nie zadowalający. Ścieki gromadzone w zbiornikach, które często nie są szczelne, mogą powodować negatywny wpływ na środowisko w postaci skażenia gleby i wód podziemnych.

Brak rozwiązania odprowadzenia i oczyszczenia ścieków obniża standard życia mieszkańców i stanowi barierę w rozwoju nie skanalizowanych wsi.

12. GOSPODARKA ODPADAMI STAŁYMI.

12.1. Gminne wysypisko odpadów stałych

Gminne wysypisko odpadów stałych, które funkcjonuje od 1987 r. zlokalizowane jest przy drodze relacji Gródek – wieś Dzierniakowo na terenie o podłożu gliniastym charakteryzującym się słabą przepuszczalnością. Powierzchnia działki wynosi około 1,2 ha z czego 0,87 ha stanowi część przeznaczoną do bezpośredniego składowania nieczystości stałych. Pojemność wysypiska oszacowana na 90 tys. m³ jest wykorzystana w około 40 %. Na wysypisku wybudowano 2 mogilniki o średnicy 1200 mm zagłębione 2,0 m i wystające ponad teren 1,0 m z przeznaczeniem do składowania odpadów

niebezpiecznych – nie są wykorzystywane. Postanowieniem Nr PIS-0131-15/C/85 z dnia 1985.02.28. Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Białymstoku ustalono (na etapie projektowania) strefę ochrony o szerokości minimum 300 m licząc od granic wysypiska. W strefie tej na gruntach ornych występuje ograniczenie uprawy owoców i warzyw, a także pastwisk, natomiast grunty leśne nie zmieniają swojej funkcji gospodarczej. Rzeczywisty zasięg strefy ograniczonego użytkowania nie jest określony.

12.2. System gromadzenia i wywozu odpadów stałych

Gospodarką odpadami stałymi na terenie gminy Gródek zajmuje się Komunalny Zakład Budżetowy w Gródku. Do jego podstawowych zadań należy utrzymanie porządku na terenie gminy poprzez: wyposażenie posesji w pojemniki i kontenery, systematyczne ich opróżnianie i wywożenie odpadów na wysypisko oraz bieżącą eksploatację gminnego wysypiska odpadów stałych. Na terenie gminy rozstawionych jest 79 kontenerów, w tym 17 sztuk do selektywnej zbiórki odpadów i 62 sztuki pojemności 7 m³.

Kontenery do selektywnej zbiórki odpadów ustawione w miejscowościach: Świsłoczany, Wierobie, Przechody, Downiewo, Radunin, Nowosiółki, Straszewo, Waliły – Stacja, Mieleszki, Skroblaki, na parkingu przy drodze krajowej Nr 65 przy rozwidleniu z drogą na Michałowo po 1 kontenerze, Pieszczaniki – 2 kontenery i Gródku – 4 sztuki.

Kontenery o pojemności 7 m³ ustawione są w miejscowościach: Gródek – 38 szt. Waliły – Stacja – 3 szt., Bobrowniki, Załuki, Zubry, Królowy Most po 2 sztuki w każdej miejscowości i po 1 kontenerze we wsiach: Zarzeczany, Waliły Wieś, Podozierany, Grzybowce, Sofipol, Borki, Zubry, Mostowlany, Łużany, Dziarniakowo, Słuczanka, Królowe Stożło, Zubki i Wiejki.

Kontenery na odpady stałe ustawione są w 29 miejscowościach co stanowi 67,5 % ogółu miejscowości w gminie, a zamieszkuje w nich 88,0 % ogółu ludności gminy.

Rada Gminy w Gródku w dniu 22 lipca 1997 r. podjęła uchwałę Nr XXVIII/142/97 w sprawie ustalenia szczegółowych zasad utrzymania czystości i porządku na terenie gminy Gródek.

W 1995 r. opracowany został „Program ogólny gospodarki odpadami na terenie gminy Gródek”, który sukcesywnie jest realizowany.

12.3. Ogólna ocena gospodarki odpadami stałymi.

Gminne wysypisko odpadów stałych zrealizowane w 1987 roku nie uwzględnia obowiązujących obecnie wymogów ochrony środowiska. Bez dokonania oceny oddziaływania na środowisko nie można stwierdzić, że nie wywiera ono negatywnego wpływu na środowisko. Wysypisko posiada jeszcze dużą rezerwę około 60 %.

Gmina podjęła działania w zakresie uporządkowania gromadzenia odpadów w 29 miejscowościach poprzez ustawienie kontenerów na odpady. Jednak w 14 miejscowościach gromadzenie odpadów odbywa się w sposób niekontrolowany i w wielu wypadkach wyrzucane są w miejsca przypadkowe. Powoduje to zaśmiecanie terenu gminy, szczególnie lasów oraz może wywierać negatywny wpływ na środowisko w postaci skażenia gleby, wody i powietrza.

Ogólnie należy stwierdzić, że mimo podjętych znacznych działań, gospodarka odpadami w gminie nie spełnia jeszcze wszystkich wymagań zawartych w nowych przepisach prawnych z ochrony środowiska w tym zakresie.

13. ELEKTROENERGETYKA

13.1. Charakterystyka stanu istniejącego

13.1.1. Urządzenia elektroenergetyczne SN i NN.

Źródłem zasilania w energię elektryczną gminy jest stacja transformatorowo-rozdzielcza RPZ 110/15 kV w Michałowie poprzez rozdzielnię sieciową RS 15/15 kV zlokalizowaną w miejscowości Gródek.

Zasilana jest ona 2-ma liniami SN 15 kV relacji Michałowo-Gródek.

RS w Gródku ma również „wsparcie” linią SN 15 kV RPZ4 Białystok – Gródek.

Z RS 15/15 kV wychodzą główne linie SN 15 kV w kierunkach: Supraśla, Bobrownik, Podozieran i pierścień miejscowości Gródek.

W/w linie tworzą poprzez odgałęzienia – pierścienie, dające większą pewność zasilania.

Rozprowadzenie energii elektrycznej odbywa się poprzez sieci SN 15 kV. Są to odgałęzienia od linii głównych.

Stan sieci SN 15 kV jest zróżnicowany, Zakład Energetyczny Białystok S.A. w swoim planie rozwoju na lata 2000-2003 przewidział do modernizacji odcinki linii SN 15 kV w Gródku.

Na terenie gminy zlokalizowanych jest 122 stacji transformatorowych, w tym 17 w ośrodku gminnym w Gródku.

Do modernizacji w najbliższych latach przewiduje się 5 stacji transformatorowych słupowych w miejscowości Gródek (na ul. Rzemieślniczej, Białostockiej i Tartaku) wraz z liniami NN (w tym około 80 przyłączy).

13.1.2. Linie tranzytowe WN

Przez teren gminy przebiega trasa linii WN 220 kV ROŚ – GPZ 1 Białystok. W/w linia stanowi połączenie systemu polskiego z białoruskim. Zapotrzebowanie mocy z systemu białoruskiego dla województwa podlaskiego stanowi około 25 % całego zapotrzebowania. Obecność tej linii na obszarze gminy daje ograniczenia w zagospodarowaniu przestrzennym w postaci pasa ochronnego (szerokość zalecana 50 m, min. 26 m od skrajnego przewodu do zabudowy mieszkaniowej).

Ze względu na potrzebę zapewnienia powiązań na napięciu WN 400 kV GPZ-tu „Narew” z siecią krajową i międzynarodową (Białoruś, Litwa) – gestor sieci PSE S.A. przewiduje demontaż linii WN 220 kV i wykorzystanie tej trasy na budowę linii WN 400 kV.

13.2. Ocena dotychczasowego rozwoju systemu i główne problemy do rozwiązania

Istniejące urządzenia elektroenergetyczne zaspokajają obecne zapotrzebowanie na energię elektryczną.

Podstawowym problemem do rozwiązania jest zsynchronizowanie potrzeb wynikających z zagospodarowania przestrzennego i jego rozwoju w poszczególnych obszarach gminy z możliwościami systemu elektroenergetycznego.

Sukcesywnie prowadzone prace remontowe, modernizacyjne i rozbudowa sieci winne być kontynuowane w miarę potrzeb odbiorców.

Zakładany przez Zakład Energetyczny Białystok w swoich planach rozwoju zakres prac powinien zapewnić niezbędną ilość i jakość energii elektrycznej odbiorcom gminy.

14. GAZOWNICTWO

Gmina nie posiada urządzeń do odbioru gazu, natomiast przez obszar gminy przebiega trasa gazociągu wysokiego ciśnienia DN 250 relacji Rembelszczyzna – Wyszaków – Białystok – Bobrowniki.

Gazociąg ten posiada dwa źródła zasilania:

- węzeł i tłocznia Rembelszczyzna, do którego dosyłany jest gaz importowany z podstawowego kierunku gazu importowanego z Rosji – Wysokoje,
- węzeł Bobrowniki, w którym realizowany jest lokalny import z Rosji.

„Studium programowe możliwości rozwoju gazyfikacji województwa białostockiego” wykonane przez Gazoprojekt Wrocław oraz plany perspektywiczne gestora sieci PGNiG S.A. zakładają, że źródłem gazu dla gminy będzie istniejący w/w gazociąg wysokiego ciśnienia.

Przez obszar gminy zakłada się również budowę gazociągów wysokiego ciśnienia w kierunku Michałowa i Krynek.

Gestor sieci planuje również powiązanie istniejącej tłoczni na gazociągu tranzytowym „JAMAŁ” w Kondratkach gm. Michałowo z istniejącym Gazociągiem Bobrowniki – Białystok.

Wykorzystanie obecności gazociągu wysokiego ciśnienia na obszarze gminy i budowa sieci rozdzielczej średniego ciśnienia łącznie ze stacjami redukcyjno-pomiarowymi w gm. Gródek będzie miało duże znaczenie dla tego obszaru.

Będzie to pozytywny czynnik rozwoju gospodarczego i możliwość wykorzystania nośnika energii „przyjaznej” dla środowiska.

15. CIEPŁOWNICTWO

15.1. Charakterystyka stanu istniejącego

Na terenie gminy wg posiadanych materiałów istnieje 12 większych źródeł wytwarzania energii cieplnej obsługujące budynki użyteczności publicznej i usług :

Tabela Nr 40

Lp.	Nazwa zakładu	Moc kotła	Typ kotła	Rodzaj paliwa
1.	Zakład Prod. Naftowych nr 8 w Waliłach	1,6 GJ/h	1 x UKS – 320 + 1 jako rezerwa	węgiel kamienny
2.	Remiza Strażacka w Gródku	0,31 GJ/h	1 x GTH – 403 De Dietrich	olej opałowy
3.	Nadleśnictwo Waliły	4,37 GJ/h	2 x ES-KA	drewno
4.	Gospodarstwo Rolne Zasobów Skarbu Państwa Z/S w Waliłach	1,1 GJ/h	(1 x KZ –5) x 2	trociny
5.	Urząd Gminy i Dom Kultury w Gródku	0,12 GJ/h	1 x ES–KA/ES-TE	węgiel kamienny
6.	Lecznica Zwierząt w Gródku	0,58 GJ/h	2 x SŻ 6 + 1 rezerwa	węgiel kamienny
7.	Piekarnia w Gródku	0,67 GJ/h	2 x ES-ka	węgiel kamienny
8.	Bank Spółdzielczy w Gródku	0,2 GJ/h	1 x „Tertia”	olej opałowy
9.	RSP Łużany z siedzibą w Bobrownikach	0,67 Gal/h	SZ – II – 6 - 50	węgiel
10.	RSP w Zubrach	64 Mcal/h	2 x ES-KA	drewno
11.	Wytwórnia Prefabrykatów w Waliłach - PRONAR	413,8 Mcal/h	2 x parowe SŻ 2 x 175 Mcal/h 1 x Eca IV	węgiel
12.	Komunalny Zakład Budżetowy w Gródku	4,1 kW	brak danych	miat węglowy
13.	Szkoła Podstawowa w Załukach	0,31 GJ/h	1 x GTU – 403 De Dietrich	olej opałowy

15.2. Ocena stanu ciepłownictwa

Istniejące źródła ciepła zaspokajają potrzeby mieszkańców gminy. Wymaga to jednak ciągłego utrzymania w dobrym stanie technicznym istniejących urządzeń ciepłowniczych.

Niektóre kotłownie mają przestarzałe urządzenia – co powoduje niską ich sprawność i awaryjność.

Działania zmierzające do poprawy pracy systemu i jak największego wykorzystania lokalnych zasobów energii odnawialnej stają się szczególnie istotne w sytuacji liberalizacji gospodarki energetycznej i wzrostu cen energii.

Takie działania są zgodne z obowiązującymi wymogami aktualnych aktów prawnych np. „Prawo energetyczne” czy „Strategia rozwoju energetyki odnawialnej” i dają szansę uzyskania wsparcia funduszy unijnych.

Zarząd Gminy wychodząc naprzeciw tym problemom zakłada modernizację systemu z zastosowaniem zrzutek w kotłowni Komunalnego Zakładu Budżetowego w Gródku oraz modernizację sieci przesyłowej i wymiennikami ciepła dla około 20 obiektów.

Sporządzona została już koncepcja tego przedsięwzięcia. Zakłada się, że kotłownia będzie miała po modernizacji moc około 2,9 kW.

Wskazaniem byłoby sukcesywne modernizowanie innych kotłowni na obszarze gminy pracujących na paliwach stałych z uwzględnieniem możliwości przejścia na paliwa ekologiczne.

Ze względu na duże straty ciepła poprawy wymagają konstrukcje istniejących budynków.

16. TELEKOMUNIKACJA

16.1. Stan telekomunikacji w gminie

System telekomunikacyjny telefonii przewodowej składa się z: (elementy główne):

- linia kablowa światłowodowa relacji :
 - Michałowo – Gródek,
 - Gródek – Bobrowniki,
 - Bobrowniki - Krynki
- linii napowietrznej zasilanej centralnie w Królowym Moście,
- centrali automatycznej cyfrowej w Gródku typu EWSD RDLU o poj. 1544 i centrali automatycznej analogowej typu SPC o poj. 96 w Królowym Moście,
- linii rozdzielczych i abonenckich napowietrznych i kablowych na obszarze całej gminy.

Wskaźnik ilości abonentów na 1000 mieszkańców w 1999 r. wynosił:

w kraju	-	260,7,
w woj. podlaskim	-	255,2,
w gm. Gródek	-	121,2.

W latach 1999 – 2001 stan systemu telekomunikacji przewodowej w gminie etapowo ulegał poprawie. Na koniec października 2001 r. było przyłączonych 1240 abonentów a wskaźnik na 1000 mieszkańców wynosił 201,3.

Do końca roku będzie zakończona przebudowa systemu w gminie. Nowe urządzenia nie tylko poprawią istniejący stan rzeczy, ale również dadzą możliwość podłączenia nowym odbiorcom.

Nowa centrala automatyczna cyfrowa, włączona poprzez linię światłowodową w automatyczny system telekomunikacyjny województwa a poprzez białostocki węzeł – z siecią krajową i międzynarodową – daje wysoki standard usług telekomunikacyjnych w gminie.

16.2. Telefonii komórkowa

Na obszarze gminy działa system telefonii komórkowej. Swoje stacje bazowe ma 3-ch operatorów. Są one zlokalizowane w:

- Gródku – „Era” (wg rys. (1)), „Plus” (2),
- Bobrownikach – „Era” (5), „Plus” (6), „Centertel” (7),
- Waliłach – „Centertel” + „Plus” (3), „Era” (10),
- Królowym Moście – „Plus” (4)
- Wierobach „Centertel” (8)

W Gródku, przy rozdzielni PS 15/15 KV – ZEB S.A. ma swoje stacje bazowe (10), która służy łączności w energetyce zawodowej.

Stan obecny systemu zaspokaja w pełni potrzeby mieszkańców na ten rodzaj usług. Lokalizacja nowych urządzeń tego systemu powinna być realizowana w miarę potrzeb potencjalnych użytkowników z zachowaniem przepisów szczególnych na ten rodzaj inwestycji.

**III. KIERUNKI
ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
GMINY GRÓDEK**

1. OGÓLNE KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY

Polityka przestrzenna gminy Gródek powinna być podporządkowana głównym perspektywicznym jej funkcjom.

Położenie gminy w obszarze przygranicznym na ważnym ciągu komunikacyjnym międzynarodowym łączącym Polskę z Białorusią (w dalszej perspektywie granica Unii Europejskiej), jej walory przyrodnicze (m. innymi Park Krajobrazowy Puszczy Knyszyńskiej) lasy, zbiorniki wodne, bogactwo dziedzictwa kulturowego wyznaczają kierunki rozwoju gospodarczego.

W okresie perspektywicznym siedziba gminy Gródek będzie pełnić funkcję lokalnego ośrodka rozwoju o zwiększonym programie usługowym w zakresie obsługi ludności, mieszkalnictwa, obsługi rolnictwa, rozwoju przemysłu i rzemiosła głównie produkcyjnego.

Podstawową funkcją gminy będzie obsługa tranzytu osobowego i towarowego zarówno krajowego jak i międzynarodowego, produkcja leśna i rolna, rozwój turystyki i agroturystyki oraz poprawa jakości życia mieszkańców. Politykę przestrzenną w zakresie tworzenia nowych struktur i przekształceń istniejących należy oprzeć o zasadę zrównoważonego rozwoju w dziedzinach ochrony zasobów przyrodniczych, kulturowych i optymalnego gospodarowania przestrzenią.

1.1. Problemy i bariery w rozwoju przestrzennym gminy

W rozwoju społeczno-gospodarczym i przestrzennym gminy należy uwzględnić szereg problemów i barier rozwojowych, którymi są:

- słaba jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej, rozdrobnienie areалу gospodarstw indywidualnych,
- brak miejsc pracy dla ludności pozarolniczej oraz dla nadwyżek siły roboczej znajdującej się obecnie w rolnictwie,
- braki w systemie zaopatrzenia w wodę, kanalizację sanitarną, z dziedziny komunikacji, energetyki, gazownictwa i utylizacji odpadów stałych,
- uwarunkowania wynikające z ochrony środowiska i ochrony gruntów rolnych i leśnych,
- niedostateczna promocja atrakcyjnych terenów przyrodniczych dla celów rekreacji,
- negatywne trendy demograficzne – starzenie się ludności,
- niskie kwalifikacje ludności,
- niskie dochody ludności gminy co uniemożliwia rozwój przedsiębiorczości,
- zamknięcie rynku wschodniego.

1.2. Szanse rozwoju gminy

Uwarunkowania stanowiące szansę rozwoju gminy do wykorzystania w polityce przestrzennej, gospodarczej i promocyjnej:

- położenie gminy na szlaku drogi krajowej prowadzącej do przejścia granicznego w Bobrownikach stwarza możliwości rozwoju urządzeń obsługi

komunikacyjnej, turystycznej i handlowej, stanowiące pierwszoplanową szansę rozwoju gminy,

- położenie gminy na obszarach cennych przyrodniczo, kulturowo i krajobrazowo (m.in. Park Krajobrazowy Puszczy Knyszyńskiej),
- niewykorzystane zasoby siły roboczej, możliwości wykorzystania inicjatyw gospodarczych (produkcja zdrowej żywności, zbiór runa leśnego i jego przetwórstwo, rzemiosło oparte na zasobach drewna w tym artystyczne i pamiątkarskie itp.),
- istniejące niewykorzystane obiekty infrastruktury społecznej, rolniczej i przemysłowej stwarzają szanse działalności gospodarczej w zakresie produkcji i usług,
- udział gminy w między gminnych inicjatywach służących rozwojowi regionalnemu,
- program zalesienia gruntów marginalnych i pomoc państwa w tym zakresie,
- programy pomocy dla terenów zaniedbanych,
- zbiorniki wodne w Zarzeczanach – Gródku i Kołodnie jako czynniki rozwoju turystyki i wypoczynku oraz budownictwa letniskowego,
- rozwój agroturystyki.

1.3. Cele rozwoju przestrzennego gminy

1.3.1. Główne cele rozwoju

Podstawowym celem rozwoju gminy to uzyskanie harmonijnego jej zagospodarowania w aspektach ekologicznym, funkcjonalnym, ekonomicznym, społecznym i technicznym na miarę aspiracji społeczności lokalnej i nieodbiegającym od poziomu wojewódzkiego.

Należy zatem wykorzystać dla rozwoju położenie gminy na szlaku wymiany międzynarodowej oraz istniejące walory przyrodnicze.

1.3.2. Cele ekologiczne rozwoju

- ochrona funkcjonowania i zachowania ciągłości przestrzennej system środowiska przyrodniczego,
- racjonalne wykorzystanie i wzbogacenie walorów tego systemu dla rekreacji i rolnictwa,
- zapewnienie normatywnych warunków sanitarnych zamieszkania ludności w zakresie: jakości powietrza atmosferycznego, poziomu hałasu i wibracji, elektromagnetycznego promieniowania niejonizującego oraz wyposażenia w urządzenia infrastruktury technicznej.

1.3.3. Cele społeczne w zagospodarowaniu przestrzennym

- rozwój Gródka jako wielofunkcyjnego ośrodka obsługi o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym w podnoszeniu ogólnych standardów użytkowych,
- tworzenie podstaw do rozwoju działalności gospodarczej stwarzającej warunki wzrostu ilości miejsc pracy,
- tworzenie warunków dla rozwoju kultury, sportu, ochrony zdrowia i opieki społecznej oraz podnoszenia poziomu wykształcenia,

- ochrona obiektów i obszarów środowiska kulturowego,
- dążyć do stworzenia warunków podniesienia standardu zamieszkiwania.

1.3.4. Cele rozwoju gospodarczego

- stworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości poprzez wyposażenie w urządzenia infrastruktury technicznej terenów do tego celu przydatnych,
- efektywne wykorzystanie surowców lokalnych, zasobów pracy, tradycji wytwórczych i niezagospodarowanego majątku produkcyjnego,
- poprawa struktury obszarowej gospodarstw rolnych i kierunków produkcji (m.in. produkcja zdrowej żywności),
- podnoszenie opłacalności produkcji rolnej,
- rozwój urządzeń obsługi rolnictwa, ludności i ruchu turystycznego.

1.3.5. Cele rozwoju infrastruktury technicznej

- zaspokojenie zapotrzebowania podmiotów gospodarczych, społecznych mieszkańców gminy na dostawę w preferowanym przez nich standardzie ilościowym i jakościowym wody, energii elektrycznej, gazu ziemnego oraz usług telekomunikacyjnych,
- ochrona wody, powietrza i gleby oraz środowiska zamieszkiwania przed zanieczyszczeniem ściekami sanitarnymi, wodami opadowymi, odpadami stałymi i zanieczyszczeniami energetycznymi (ciepłowniczymi),
- sprawne i niezawodne funkcjonowanie systemów infrastruktury technicznej zapewniające zaspokojenie potrzeb w sposób ciągły i efektywny ekonomicznie,
- zmniejszenie uciążliwości kolizji między sieciami i urządzeniami infrastruktury technicznej a siecią osadniczą i elementami systemu przyrodniczego gminy.

1.3.6. Cele rozwoju komunikacji

- zapewnienie odpowiedniego standardu: nośności, prędkości i swobody ruchu, zwłaszcza na drodze krajowej Nr 65 z ruchem międzynarodowym i wojewódzkiej Nr 686 prowadzącej ruch z Białegostoku do zbiornika wodnego Siemianówka
- zapewnienie sprawnych: zewnętrznych i wewnętrznych powiązań transportowych sieci osadniczej gminy z obszarami kraju, województwa i gmin sąsiednich drogami: krajową Nr 65, wojewódzką Nr 686 oraz częścią dróg powiatowych o numerach 382, 390, 393, 399, 140, 145, 404 i 408,
- zapewnienie sprawnych wewnętrznych potrzeb transportowych podmiotów społecznych, gospodarczych i mieszkańców gminy głównie drogami powiatowymi i gminnymi oraz komunikacją zbiorową,
- minimalizowanie kolizji między ruchami komunikacyjnymi a zabudową, środowiskiem przyrodniczym i różnymi rodzajami komunikacji,
- podnoszenie standardu obsługi podróżnych zwłaszcza przy drodze krajowej Nr 65.

2. KIERUNKI I ZADANIA W ZAKRESIE OCHRONY I ZAGOSPODAROWANIA ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO

Zakłada się: zachowanie podstawowych elementów systemu przyrodniczego gminy, ochronę i wzbogacanie jego walorów ekologicznych i wartości użytkowych oraz racjonalne wykorzystanie w rozwoju gminy, przy zapewnieniu sprawnego funkcjonowania całego systemu przyrodniczego w powiązaniu z systemem wojewódzkim i krajowym.

2.1. Ochrona dolin rzecznych

- a) sieć dolin rzecznych tworzą:
 - dolina rzeki Supraśl – element wieloprzestrzenny systemu przyrodniczego, stanowiący ciąg powiązań przyrodniczych o znaczeniu regionalnym i funkcjach: ekologicznej, bioklimatycznej, krajobrazowej i gospodarczej,
 - doliny mniejszych rzek: Płoski, Świsłoczy, Dzierniakówki, Goleniówki, Średniej, Radulinki, Słoji, Kołodziejanki i innych mniejszych cieków wodnych oraz obniżeń terenowych – elementy drobnoprzestrzenne systemu przyrodniczego, stanowiące ciągi przyrodnicze o znaczeniu lokalnym i funkcjach ekologicznych, krajobrazowych i gospodarczych.
- b) Podstawowe kierunki zagospodarowania tych obszarów to:
 - zachowanie funkcji i walorów środowiska ekologicznego,
 - ochrona przed nadmiernym zainwestowaniem i degradacją sanitarną,
- c) W celu realizacji w/w kierunków ustala się następujące zasady zagospodarowania:
 - obowiązek utrzymania dotychczasowego sposobu użytkowania jako ciągów naturalnej zieleni łąkowo-pastwiskowej, z lokalnymi skupiskami wysokiej zieleni łąkowej, wraz z możliwością realizacji w ich obrębie zbiorników małej retencji,
 - zakazy:
 - wykonywania prac ziemnych naruszających w sposób istotny rzeźbę terenu i układ stosunków wodnych,
 - odprowadzenie ścieków sanitarnych (nieoczyszczonych i oczyszczonych) w ilościach, które nie pozwalają na utrzymanie odpowiedniej (planowanej) klasy czystości wód poszczególnych odbiorników,
 - realizacji obiektów kubaturowych oraz zbiorników i rurociągów do magazynowania i transportu olejów i smarów,
 - zakładania i budowy stacji paliw,
 - lokalizacji wysypisk odpadów stałych i płynnych,
 - lokalizacji i realizacji wszelkiej zabudowy w granicach fali powodziowej rzeki Supraśl (wieś Borki – 129,35 m n.p.m. wieś Kondycja – 130,25 m n.p.m.).

2.1.2. Ochrona i wzbogacanie lasów

- a) Lasy – element podstawowy w systemie ekologiczno-przyrodniczym gminy. Zwarty kompleks Puszczy Knyszyńskiej jest elementem systemu przyrodniczego o znaczeniu ponadregionalnym i funkcjach: ekologicznej (wiodącej), gospodarczej, bioklimatycznej, krajobrazowej, rekreacyjnej i naukowo-dydaktycznej. Pozostałe lasy stanowią element systemu przyrodniczego o znaczeniu lokalnym i funkcjach gospodarczych (wiodące), ekologicznych, bioklimatycznych, krajobrazowych i częściowo rekreacyjnych.
- b) Podstawowymi kierunkami zagospodarowania obszarów leśnych są:
 - ochrona walorów przyrodniczych i użytkowych,
 - ochrona lasów wodochronnych, glebochronnych i ostoi zwierząt,
 - utrzymanie ciągłości przestrzennej i funkcjonowania w ramach systemu ekologicznego gminy, województwa i kraju oraz racjonalne wykorzystanie dla potrzeb gospodarczych i turystyczno-rekreacyjnych.
- c) W celu realizacji w/w kierunków przyjmuje się następujące zasady zagospodarowania:
 - prowadzenie gospodarki leśnej zgodnie z ustaleniami planów urządzania lasów, uwzględniających zasadę powszechnej ochrony, utrzymania ciągłości użytkowania oraz dostosowania do ustalonych w planie funkcji i form użytkowania niezależnie od struktury własnościowej lasów,
 - wykonywanie sukcesywnej rekultywacji wyrobisk poeksploatacyjnych o kierunku leśnym,
 - powiększanie powierzchni i zasobów leśnych poprzez zalesianie gruntów marginalnych zgodnie z opracowanymi w 1982 r. przez Wojewódzkie Biuro Geodezji i Terenów Rolnych w Białymstoku granicami polno-leśnymi. Na terenie gminy do zalesienia przeznaczono 1724,82 ha gruntów rolnych, najwięcej we wsiach: Kolonia Mielezki – 289,39 ha, Skroblaki – 126,04 ha , Podozierany – 88,36 ha , Chomontowce – 84,98 ha, –najmniej we wsiach: Józefowo – 0,93 ha, Pieszczaniki, - 6,31 ha.
 - zakazy i ograniczenia dotyczące głównie:
 - zmniejszenia powierzchni leśnej na cele nieleśne z wyjątkiem sytuacji ekonomicznie i prawnie uzasadnionych (np. modernizacja dróg),
 - zabudowy z wyjątkiem urządzeń integralnie związanych z ich funkcją,
 - realizacji urządzeń liniowych (linii elektroenergetycznych, gazociągów, ropociągów, kolektorów sanitarnych, linii telekomunikacyjnych, dróg itp.) wymagających znacznej wycinki drzew,
 - wykonywania melioracji trwale naruszających układ stosunków wodnych w dolinach rzecznych na obszarach leśnych i prac ziemnych naruszających w istotny sposób rzeźbę terenu,
 - lokalizacji składowisk odpadów przemysłowych i komunalnych.

2.1.3. Ochrona zieleni urządzonej

- a) Parki, skwery, zieleń uliczna (drogowa), ogródków działkowych, przykościelna, cmentarna, parki dworskie itp. – elementy uzupełniające system przyrodniczy gminy o znaczeniu lokalnym, funkcjonujące głównie we wsiach Gródek, Waliły, Królowy Most i innych większych jednostkach osadniczych gminy.
- b) Podstawowy kierunek zagospodarowania zieleni urządzonej to ochrona jej powierzchni i form zagospodarowania przed likwidacją, z wyjątkiem

szczególnych przypadków wynikających z ochrony dóbr kultury oraz realizacji bardzo ważnych elementów komunikacyjnych lub infrastrukturalnych.

- c) W celu realizacji ochrony zieleni urządzonej ustala się w szczególności:
- zakaz przeznaczenia tych terenów na inne cele w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i decyzjach o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenów,
 - obowiązek doboru odpowiednich do warunków siedliskowych i układów przestrzennych gatunków zieleni,
 - zachowanie funkcji zieleni cmentarnej i parków dworskich łącznie z ich układem przestrzennym, fizjograficznym i przyrodniczym,
 - obowiązek przestrzegania wymogów konserwatorskich w użytkowaniu i zagospodarowaniu obiektów stanowiących przedmiot ochrony konserwatorskiej.

2.1.4. Obiekty i obszary prawnie chronione – szczególne formy ochrony przyrody

- a) Na terenie gminy Gródek obszarami i obiektami prawnie chronionymi są:
- Park Krajobrazowy Puszczy Knyszyńskiej im. prof. Witolda Sławińskiego wraz z otuliną,
 - rezerваты przyrody „Las Cieliczański” i „Chomontowszczyzna”,
 - Obszar Chronionego Krajobrazu „Wzgórza Sokólskie”.
 - pomniki przyrody (109 drzew i 2 głązy narzutowe).

W/w obszary i obiekty określone zostały w punkcie 1.8. tekstu „uwarunkowań” oraz pokazane na mapie uwarunkowań i kierunków zagospodarowania niniejszego „studium”.

- b) Podstawowy kierunek zagospodarowania w/w obiektów to:
- zachowanie dotychczasowego użytkowania i ochrona przed degradacją sanitarną z jednoczesnym dopuszczeniem możliwości kształtowania zarówno pod względem jakościowym jak i przestrzennym,
 - zapewnienie właściwego funkcjonowania i ciągłości układów ekologicznych,
 - ewentualnego tworzenia przez gminę użytków ekologicznych na terenach wartościowych przyrodniczo.
- c) Realizacja w/w kierunków zagospodarowania wymagać będzie:
- uwzględniania w planach miejscowych i decyzjach administracyjnych o warunkach zagospodarowania i zabudowy terenu ustaleń planu ochrony Parku Krajobrazowego Puszczy Knyszyńskiej im. prof. Witolda Sławińskiego – rozporządzenie Nr 22/01 Wojewody Podlaskiego z 9 sierpnia 2001 r. Dz. Urz. Woj. Podlaskiego Nr 31 poz. 548,
 - objęcie Niecki Michałowsko-Gródeckiej statusem obszaru chronionego krajobrazu, z wyłączeniem terenów przyległych do istniejącej zabudowy następujących wsi kolonii : Mieleszki i kolonia Mieleszki, Bielewicze i kolonia Bielewicze , Gródek i kolonia Gródek
 - tworzenia rezerwatów przyrody, pomników przyrody oraz innych form ochrony przewidzianych ustawą o ochronie przyrody, z obowiązkiem wprowadzenia ich ustaleń do planów miejscowych zagospodarowania przestrzennego.

2.1.5. Kierunki ochrony sanitarnej środowiska

2.1.5.1. Kierunki i zadania w zakresie ochrony wód powierzchniowych i podziemnych

- a) Kierunki ochrony wód powierzchniowych i podziemnych to:
- utrzymanie i uzyskanie odpowiednich klas czystości wód powierzchniowych:
 - rzeka Supraśl, Płoska i Słoja – I klasa czystości,
 - rzeka Świsłocz – II klasa czystości,
 - pozostałych rzek wymienionych w pkt. 2.1. klas czystości zgodnie z zarządzeniem Nr 18/71 Prezydium Wojewódzkiej rady Narodowej w Białymstoku z dnia 27 maja 1971 r. (Dz. Urz. WRN Nr 12 poz. 137)
 - ochrona wód gruntowych przed zanieczyszczeniami sanitarnymi i przemysłowymi,
 - utrzymanie nienaruszalnego przepływu biologicznego w podstawowych przekrojach rzek.
- b) W celu realizacji w/w kierunków ustala się w szczególności:
- zakaz odprowadzenia do wód powierzchniowych i gruntu ścieków sanitarnych i przemysłowych w wielkościach, które nie zapewniają utrzymania obowiązującej klasy czystości tych wód,
 - zalecenie budowy sieci kanalizacyjnej lub ew. stacji kontenerowych wspólnych dla zespołów wsi zwodociągowanych oraz dla terenów rekreacyjnych,
 - ochronę sanitarną ujęć wód dla celów komunalnych i przemysłowych, zgodnie z ustaleniami obowiązujących stref ochronnych,
 - wykorzystanie dla celów gospodarczych i rolniczych wód stanowiących wyłączenie nadwyżki ponad przepływ biologiczny rzek gminy. Zgodnie z programem retencjonowania wód powierzchniowych na obszarze gminy Gródek przewiduje się realizację lub modernizację następujących zbiorników wodnych: Piłatowszczyzna – Józefowo – pow. 5,4 ha o poj. 27 tys. m³, Piłatowszczyzna Glejks – pow. 10,3 ha o poj. 41,0 tys. m³, Kołodno – pow. 56,3 ha o poj. 670,0 tys. m³ i Gródek – Zarzeczany – pow. 11,0 ha o poj. 77,0 tys. m³. Zbiorniki te oprócz funkcji retencyjnej pełnić będą również funkcje gospodarczą, turystyczną, rekreacyjną i przeciwpowodziową.

2.1.5.2. Kierunki ochrony sanitarnej powietrza atmosferycznego

- a) Kierunki ochrony powietrza atmosferycznego to:
- przeciwdziałanie wzrostowi zanieczyszczeń powietrza, głównie produktami pochodzącymi z procesów energetycznych, przemysłowych oraz komunikacji (zwłaszcza pyłów zawieszonych dwutlenku siarki oraz azotu i ołowiu),
 - poprawa warunków życia ludzi zamieszkałych na terenach będących w zasięgu oddziaływania zanieczyszczeń.
- b) Realizacja w/w kierunków wymagać będzie w szczególności:

- obowiązku stałego monitoringu atmosfery jako podstawy ustalania lokalnych, jednostkowych norm emisji zanieczyszczeń lub ich likwidacji w formie wydawanych decyzji poprzez uprawnione jednostki państwowe i samorządowe,
- wydawanie nakazów instalowania urządzeń do redukcji zanieczyszczeń oraz zmian profilu i technologii produkcji w obiektach wymagających zmniejszenia emisji pyłów i gazów,
- stosowania nośników energetycznych (gazu ziemnego i płynnego, oleju opałowego, energii elektrycznej) o mniejszej uciążliwości dla środowiska zwłaszcza w obrębie Parku Krajobrazowego Puszczy Knyszyńskiej,
- utrzymania zasady, że ponadnormatywna uciążliwość sanitarna zakładów powinna mieścić się w granicach własnych działek,
- przestrzegania dopuszczalnych wartości stężeń substancji zanieczyszczających w powietrzu określonych w załączniku Nr 1 do rozporządzenia Ministra Ochrony Środowiska Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 29 kwietnia 1998 r. poz. 355 stanowiącym „listę substancji zanieczyszczających, dopuszczalne wartości stężeń tych substancji w powietrzu oraz czas ich obowiązywania” głównie wymienionych w p. 1-25.

2.1.5.3. Kierunki ochrony ludzi i środowiska przed hałasem i wibracjami

- a) Kierunek ochrony w w/w zakresie dotyczy: minimalizacji poziomu hałasu i wibracji głównie w obszarach stałego pobytu ludzi i rekreacji,
- b) Realizacja w/w kierunku wymagać będzie w szczególności:
 - eliminacji z obszarów zamieszkałych źródeł hałasu o ponadnormatywnym natężeniu poprzez zabezpieczenia techniczne lub zmianę technologii i urządzeń,
 - przestrzegania zasad i warunków sytuowania nowej zabudowy w stosunku do dróg o znacznej uciążliwości akustycznej, a w szczególności do drogi Białystok – Waliły – Bobrowniki,
 - wykonywania prognoz oddziaływania projektowanej zabudowy i zagospodarowania terenów na etapie sporządzania miejscowych planów i na tej podstawie eliminowania zamierzeń planistycznych zagrażających środowisku,
 - uwzględniania w planach miejscowych zagospodarowania przestrzennego oraz w decyzjach zabudowy i zagospodarowania terenu dopuszczalnych norm poziomu hałasu w środowisku określonych w tabeli 1 i 2 stanowiących załącznik do rozporządzenia Ministra Ochrony Środowiska Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 13 maja 1998 r. (Dz. U. Nr 66 poz. 436).

Zgodnie z powyższym rozporządzeniem w odniesieniu do następującego rodzaju zainwestowania (przeznaczenia terenu) w gminie Gródek obowiązują następujące dopuszczalne normy hałasu:

Tabela nr 41

l.p.	Przeznaczenie terenu	Dopuszczalny poziom hałasu wyrażany równoważnym poziomem dźwięku A w dB					
		drogi		Pozostałe obiekty lub grupy źródeł hałasu		Linie elektroenergetyczne	
		pora dnia przedział czasu odniesienia równy 16 godzinom	pora nocy p.cz. odniesienia równy 8 godzinom	pora dnia p.cz.odn. równy 8 najmniej korzystn .godz. dnia	pora nocy p.cz.odn. równy 1 najmniej korzystn. godz. nocy	pora dnia p.cz. równy 16 godzinom	pora nocy p.cz. równy 8 godzinom
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Tereny wypoczynkowo-rekreacyjne poza miastem, tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, tereny ze stałym lub wielogodzinnym pobytem dzieci	55	45	45	40	50 45	45 40
2.	Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej, tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z usługami rzemieślniczymi, teren zabudowy zagrodowej	60	50	50	40	50	45

2.1.5.4. Kierunki i zadania w zakresie ochrony ludzi przed szkodliwym elektromagnetycznym promieniowaniem niejonizującym

- a) Kierunek ochrony w w/w zakresie to: zmniejszanie do minimum oddziaływania szkodliwego promieniowania niejonizującego na ludzi i środowisko przyrodnicze na terenie gminy.
- b) Realizacja w/w kierunku wymagać będzie w szczególności:
 - zapobiegania zagrożeniom poprzez zachowanie w planach miejscowych odpowiednich stref ochronnych od linii napowietrznych WN, a mianowicie:
 - od linii 220 kV minimum 26,0 m od skrajnego przewodu linii przy zalecanej odległości od osi linii – 50 m,
 - ustalenia w planach miejscowych zakazu realizacji wszelkich stałych obiektów kubaturowych w obrębie strefy ochronnej linii napowietrznej WN 220 kV,
 - ustalenia przebiegu nowych napowietrznych linii elektroenergetycznych WN z zachowaniem wymogów ochrony ludzi i walorów środowiska przyrodniczego,
 - przestrzegania poziomu elektromagnetycznego promieniowania niejonizującego określonego w załączniku do rozporządzenia Ministra

Ochrony Środowiska Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 11 sierpnia 1998 r. (Dz. U. Nr 107, poz. 676).

2.1.5.5. Kierunki i zadania w zakresie ochrony powierzchni ziemi

- a) Kierunki ochrony powierzchni ziemi i racjonalne wykorzystanie jej walorów użytkowych w rozwoju gminy to:
- ochrona powierzchni ziemi przed zanieczyszczeniami stałymi i płynnymi,
 - ochrona rolniczej wartościowej powierzchni produkcyjnej przed przeznaczeniem jej na cele inne niż rolnicze,
 - ochrona powierzchni ziemi przed negatywnymi skutkami powierzchniowej eksploatacji surowców mineralnych.
- b) Realizacja w/w kierunków wymagać będzie w szczególności:
- modernizacji i utrzymania we właściwym użytkowaniu gminnego wysypiska śmieci położonego na gruntach wsi Gródek,
 - kontynuacji selektywnej zbiórki odpadów,
 - sukcesywnej likwidacji istniejących „dzikich” nieurządzonych wysypisk śmieci,
 - unieszkodliwiania nieczystości płynnych (ścieków) z obszarów nie posiadających i nie przewidzianych do objęcia scentralizowanym systemem kanalizacji poprzez ich gromadzenie w lokalnych szczelnych zbiornikach, a następnie wywożenia do punktu zlewnego oczyszczalni w Gródku lub zastosowania indywidualnych oczyszczalni,
 - oczyszczania ścieków wspólnie dla zespołów wsi zwodociagowanych lub zespołów rekreacyjnych poprzez budowę małych oczyszczalni ścieków,
 - zachowania dotychczasowej struktury przestrzennej gruntów rolnych i leśnych z możliwością jej korygowania poprzez wprowadzanie dolesień oraz z możliwością ekologicznego jej wzbogacania (polne drzewa, remizy, użytki ekologiczne itp.)
 - utrzymania wartościowych i intensywnie użytkowanych gruntów rolnych jako rolniczej przestrzeni produkcyjnej z ew. zachowaniem dotychczasowych form użytkowania i kierunków produkcji przy jednoczesnym prowadzeniu działań inspirujących rozwój rolnictwa ekologicznego,
 - na etapie sporządzania planów miejscowych przyjmowania zwartych kompleksów gleb chronionych (IIIb-IVb) za względny ogranicznik rozwoju budownictwa pozarolniczego, z wyjątkiem ponadlokalnych i lokalnych urządzeń infrastruktury technicznej i komunikacji,
 - zachowania w dotychczasowym użytkowaniu terenów uznanych za „obszary perspektywiczne występowania surowców mineralnych”
kruszywo naturalne drobne:
 - pomiędzy kol. Waliły i wsią Słuczanka,
 - wieś Dzierniakowo,
 - „PGR” – Gródek,
 - pomiędzy wsią Wiejki i kol. Wiejki,
 - na wschód od wsi Podozierany.

kruszywo naturalne grube:

- na zachód od stawów w Waliłach,
- na południe od wsi Skroblaki,
- na zachód od wsi Wierobie,
- na południowy wschód od wsi Łużany,
- na północny zachód od wsi Bobrowniki,
- na północ od wsi Bobrowniki,
- na wschód od wsi Mieleszki,
- na południe od wsi Mieleszki,
- sukcesywnej rekultywacji wyrobisk poeksploatacyjnych głównie o kierunku rolnym lub leśnym. Dotyczy to wyrobisk w okolicy wsi Załuki, Piłatowszczyzna, Bielewicze, Gobiaty i kol. Wiejki.

2.2. Kierunki i zadania ochrony dóbr kultury

Ochrona i utrzymanie w należyтым stanie technicznym obiektów zabytkowych i kulturowych, w miarę upływu czasu będzie coraz trudniejsze i to gmina będzie musiała przejmować te obiekty oraz dbać o ich należyte utrzymanie. Pełny wykaz obiektów wpisanych do rejestru zabytków oraz o wartościach kulturowych zamieszczony jest w tekście Uwarunkowania cz. II pkt. 2 str. 25, 26, 27, 18, 29.

Obiekty o wartościach kulturowych i archeologicznych będą nabierały z biegiem lat wartości historycznych, a także ulegały degradacji technicznej, jeżeli nie podejmie się odpowiednich działań w celu utrzymania ich należytego stanu lub rekonstrukcji niektórych z nich.

Rozwiązanie tego trudnego zadania będzie wymagało koordynacji działań zarówno administracji rządowej jak i samorządowej.

2.2.1. Ochrona obiektów zabytkowych i o wartościach kulturowych

Wszystkie obiekty uznane za zabytkowe oraz posiadające wartości historyczno-kulturowe podlegają ochronie.

Ochrona obiektów zabytkowych i o wartościach kulturowych wymagać będzie:

- ustalenia w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego odpowiedniego postępowania w celu ochrony zabytków i obiektów o wartościach kulturowych,
- ścisłej współpracy władz gminy z Państwową Służbą Ochrony Zabytków,
- kontrolowanie stanu technicznego obiektów oraz udzielanie pomocy ich właścicielom, przy udziale Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w celu należytego ich utrzymania,
- dbanie o właściwe wykorzystanie funkcji obiektów, a w przypadku zaniedbań właściciela, przejęcie ich – w drodze wykupu przez gminę,
- w przypadkach konieczności rozbiórki lub przeniesienia w inne miejsce, należy dokonać inwentaryzacji na zasadach określonych przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

2.2.2. Ochrona stanowisk archeologicznych wymagać będzie:

- wprowadzenie odpowiednich ustaleń w planach miejscowych zagospodarowania przestrzennego,

- w przypadku konieczności przeznaczenia terenów, na których znajdują się stanowiska, na ważne cele publiczne należy ustalić z W.K.Z. sposób postępowania,
- w przypadku natrafienia na obiekty nieznanego pochodzenia podczas prowadzenia prac ziemnych należy powiadomić o tym służby archeologiczne,
- stanowiska archeologiczne powinny być wyłączone z użytkowania i przyjmowane na własność gminy.

2.2.3. Tworzenie nowych wartości kulturowych

- należy dążyć do indywidualizowania przestrzennych form zabudowy i zagospodarowania przestrzeni publicznych w dostosowaniu do otaczającej zabudowy i krajobrazu uwzględniając to w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego,
- kultywować regionalne formy architektoniczne oraz tradycje materiałowe i konstrukcyjne.

2.3. Kierunki i zadania rozwoju infrastruktury społecznej

2.3.1. Tendencje demograficzne

Zmiany demograficzne na przyszłe lata zależą będą od przyrostu naturalnego i salda migracji. Rozmiary migracji kształtować się będą od możliwości zatrudnienia.

Obecną sytuację charakteryzują duże rozmiary bezrobocia – rejestrowanego jak i ukrytego na wsi.

Prognoza zmian w liczbie ludności gminy założona przez Podlaskie Biuro Planowania Przestrzennego przedstawia się następująco:

2001 r.	6.159 osób
2005 r.	5.900 osób,
2010 r.	5.400 osób.

Analizując zmiany liczby ludności na przestrzeni ponad 50 lat, wydaje się, że założony spadek liczby ludności na lata 2005-2010 jest za wysoki.

Konsekwencją zmian zachodzących w strukturze wiekowej ludności gminy będzie:

- nieznaczny spadek liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym,
- spadek liczby ludności w wieku produkcyjnym,
- wzrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym.

Proces wyludniania się wsi oraz starzenia się ludności spowoduje konieczność następujących działań:

- ukierunkowanie instrumentów polityki powodujących zwiększanie powierzchni gospodarstw rolnych,
- dostosowywanie zmian w infrastrukturze społecznej,
- zagospodarowywanie obiektów opuszczonych przez użytkowników.

2.3.2. Mieszkalnictwo

Z prognozy demograficznej i obecnych zasobów mieszkaniowych wynika, że na terenie gminy nie wystąpią potrzeby zwiększania zasobów mieszkaniowych za wyjątkiem ośrodka gminnego, gdzie spadek liczby ludności jest niewielki, a w przyszłości ilość mieszkańców powinna rosnać. Obecna liczba mieszkań na 1000 mieszkańców osiągnęła wskaźnik europejski (400 mieszkań/1000 mieszkańców).

Nastąpi natomiast potrzeba zmiany jakościowej zasobów mieszkaniowych jak też wymiana budynków zużytych technicznie. Główne zadania w zakresie mieszkalnictwa to:

- modernizacja, wymiana i uzupełnianie zabudowy mieszkaniowej,
- wyznaczenie terenów budowlanych w Gródku,
- zabezpieczenie środków budżetowych na właściwe utrzymanie istniejącego budownictwa komunalnego i w miarę możliwości prywatyzować go,
- rozwój systemów infrastruktury technicznej podnoszących standard mieszkań i warunków zamieszkiwania ludności,
- przyjmowania do zasobów komunalnych mieszkań prywatnych opuszczonych lub których stan jest zagrożony, a właściciele nie posiadają środków finansowych na ich remonty,
- dokonywanie zmian w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego pod kątem przeznaczenia opuszczonych budynków zarówno zabudowy zagrodowej jak też obiektów infrastruktury społecznej pod budownictwo jednorodzinne, usługi ewentualnie budownictwo letniskowe.

2.3.3. Usługi

Obsługa ludności na poziomie ponadpodstawowym w zakresie: lecznictwa zamkniętego i specjalistycznego, kultury, sportu kwalifikowanego, specjalistycznego handlu i rzemiosła, administracji państwowej, sądownictwa, obsługi finansowej, ubezpieczeń, szkolnictwa średniego specjalistycznego, szkolnictwa wyższego, realizowana będzie (w ośrodku powiatowym i zarazem wojewódzkim) w Białymstoku.

Obsługa ludności w zakresie usług podstawowych: oświaty, zdrowia, kultury, sportu, handlu, rzemiosła odbywać się będzie na terenie gminy, przy założeniu polepszania ich jakości.

Przy wzroście liczby ludności w wieku poprodukcyjnym wystąpi konieczność zabezpieczenia miejsc ludziom starszym w domach opieki społecznej, szczególnie problem ten dotyczy ludzi samotnych.

Główne zadania w zakresie usług podstawowych to:

- zapewnienie w budżecie gminy odpowiednich środków finansowych na utrzymanie, modernizację i rozbudowę urządzeń, które są niezbędne miejscowej ludności, jak: szkoły podstawowe i gimnazjum, przedszkole, ośrodek zdrowia, gminny ośrodek kultury wraz z biblioteką, urządzeń sportowych, obiektów zabytkowych, strażnic i basenów przeciwpożarowych.
- tworzenie warunków do zagospodarowania nieużytkowanych obiektów komunalnych, terenów usługowych oraz terenów wyznaczonych w planach zagospodarowania przestrzennego pod kątem rozszerzenia funkcji użytkowej oraz zmiany przeznaczenia w zależności od potrzeb i warunków urbanistycznych i przyrodniczych,

- utrzymanie istniejących usług handlowych, gastronomicznych rzemieślniczych, obiektów administracyjnych, obiektów sakralnych, obiektów pamięci,
- stwarzanie warunków do rozwoju nowych urządzeń, obiektów usługowych z zakresu: handlu, gastronomii, rzemiosła, turystyki i wypoczynku oraz innych wynikających z zapotrzebowania ludności. Zapotrzebowanie to będzie wzrastać wraz ze wzrostem zamożności społeczeństwa.
Przygotowanie terenów pod nowe usługi powinno być poprzedzone przeprowadzoną zmianą planu zagospodarowania przestrzennego lub sporządzeniem nowego planu.

2.4. Kierunki i zadania rozwoju gospodarczego gminy

2.4.1. Kierunki rozwoju przemysłu i rzemiosła

Mimo, że obecnie przemysł został prawnie zlikwidowany na terenie gminy można się spodziewać jego rozwoju w perspektywie w oparciu o surowce pochodzenia miejscowego, podobnie jak rzemiosła produkcyjnego. Dlatego też należy uelastyczyć funkcje terenów wyznaczonych w planach zagospodarowania przestrzennego w kierunku możliwości usługowych, rzemieślniczych i innych w zależności pod potrzeb, aby można było zaoferować je potencjalnym nabywcom, nie wykluczając rozwoju przedsiębiorstw z kapitałem zagranicznym.

Przy wprowadzaniu zmian do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy należy uwzględnić lokalne uwarunkowania środowiskowe (sąsiedztwo zabudowy, odbiorniki ścieków itp.) warunki środowiska przyrodniczego, uzbrojenia terenu. W planach tych należy przyjmować zasadę lokalizacji zakładów produkcyjnych pod warunkiem, że uciążliwość ich nie przekroczy granic własnej działki.

2.4.2. Kierunki rozwoju rolnictwa

Istniejące obecnie uwarunkowania glebowo-rolnicze stanowią będą w dalszym ciągu podstawę gospodarki rolnej w gminie. Kierunki produkcji nie ulegną zasadniczej zmianie, za wyjątkiem większego rozwoju specjalizacji i produkcji zdrowej żywności.

Tempo zmian w rolnictwie zależeć będzie od polityki rolnej prowadzonej przez państwo, głównie od: ceny produktów rolniczych, ceny środków produkcji, możliwości zbytu taniego kredytu itp. jak również od możliwości tworzenia nowych miejsc pracy dla ludności wiejskiej.

Należy się też spodziewać wzrostu poziomu technologii prac rolniczych oraz warunków cywilizacyjnych życia mieszkańców wsi, przy intensywnym rozwoju systemów infrastruktury społecznej i technicznej.

Efekty te można będzie osiągnąć przy:

- a) ochronie i poprawie jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej
 - kontynuacja regulacji stosunków wodnych oraz konserwacja i ochrona systemów melioracyjnych już istniejących,
 - zalesienia gruntów nieprzydatnych dla rolnictwa,
 - poprawa struktury wielkościowej gospodarstwa,
- b) wspieraniu rozwoju otoczenia rolnictwa w zakresie mechanizacji, zaopatrzenia i zbytu, przetwórstwa rolniczego, usług weterynaryjnych,

- c) podnoszeniu poziomu technologii produkcji rolniczej i warunków zamieszkiwania ludności wiejskiej
 - rozwoju wyposażenia wsi w urządzenia infrastruktury technicznej,
 - podnoszeniu jakości obsługi ludności,
 - tworzeniu warunków do powstawania nowych zakładów usługowych (zagospodarowaniu obiektów opuszczonych)
- d) rozwoju specjalizacji i ekologizacji rolnictwa
 - szkolenia i doradztwo w zakresie realizacji zmiany użytkowania,
 - ograniczenie stosowania nawozów mineralnych i środków ochrony roślin na rzecz nawożenia organicznego.

2.4.3. Rozwój leśnictwa

Lesistość gminy jest bardzo wysoka (około 60 % powierzchni ogólnej) i lasy stanowią poważne bogactwo, które jest szansą rozwojową gminy.

W perspektywie gospodarcza funkcja lasów pozostanie, tak jak obecnie, przy produkcji wysokiej klasy surowca drzewnego oraz pozyskiwania i przetwarzania runa leśnego na cele konsumpcyjne w jak też na eksport z uwagi na ich walory ekologiczne.

Ważną funkcją lasów jest też funkcja wodo i glebochronna, a także jako ostoja ptactwa i zwierzyny.

Zakłada się proekologiczny kierunek gospodarki na terenach leśnych, polegający na:

- ochronie różnorodności biologicznej lasów naturalnych, warunków hodowli lasów z zachowaniem zgodności siedliskowej,
- zwiększanie odporności biologicznej lasów,
- zwiększanie lesistości poprzez zalesienie marginalnych terenów rolniczych oraz dolesień i rekultywacji terenów powyrobiskowych.

2.4.4. Rozwój turystyki

Walory środowiska przyrodniczego, Park Krajobrazowy Puszczy Knyszyńskiej, zbiornik wodny Kołodno i Zarzeczano – Gródek, czyste środowisko stwarzają możliwości rozwoju wypoczynku i turystyki jako istotnego czynnika rozwoju gospodarczego gminy i wzbogacenia jej budżetu.

Bardzo ważnym elementem jest także przejście graniczne w Bobrownikach łączące Polskę z Białorusią.

Rozwój ruchu pasażerskiego i towarowego stwarza możliwości rozwoju infrastruktury społecznej dla obsługi tego ruchu a za tym idą nowe miejsca pracy i rozwój turystyki.

Instrumenty polityki przestrzennej do realizacji turystyki i wypoczynku:

- sukcesywne sporządzanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego obszarów przewidzianych do rozwoju turystyki,
- prowadzenie akcji promocyjnej na rzecz organizacji wypoczynku na terenach wiejskich,
- pomoc doradcza i szkoleniowa gospodarstwom zainteresowanym rozwojem agroturystyki,
- przygotowanie bazy noclegowej wraz z urządzeniami towarzyszącymi dla rozwoju turystyki we wsiach najatrakcyjniej położonych zarówno w okolicach lasów jak i zbiorników wodnych,

- dalszy rozwój turystyki pieszej i rowerowej przez urządzenie nowych szlaków turystycznych,
- wytyczenie terenów dla budownictwa letniskowego zarówno na terenach niezabudowanych jak też wśród istniejącej zabudowy w siedliskach opuszczonych,
- rozwój turystyki kwalifikowanej jak np. jeździectwo.

2.5. Kierunki kształtowania struktury funkcjonalno-przestrzennej

2.5.1. Tereny zabudowane w tym do rehabilitacji na terenie gminy

Tereny zabudowane przedstawione zostały na planszy kierunków. Granice zawierające te tereny oraz działki przeznaczone pod zabudowę w dotychczas obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przyjmuje się w studium jako:

granice zwartej zabudowy wsi

Zasoby mieszkaniowe w gminie są własnością prywatną i wymagają często modernizacji. Na obszarach wsi nie wyznacza się jednak obszarów do kompleksowych procesów rehabilitacji.

2.5.2. Tereny predysponowane pod zabudowę zagrodową i mieszkalno-usługową

Pod zabudowę należy przeznaczać przede wszystkim działki niezabudowane, leżące w granicach zwartej zabudowy wsi. Dla leżących w wyżej wymienionych granicach terenów przeznaczonych pod zabudowę dla których nie określono zasad podziału na działki budowlane, zasad zabudowy i zasad obsługi komunikacyjnej należy sporządzić plan.

Plany urbanistyczne winny bezwzględnie zachowywać istniejącą ciągłość tradycyjnego układu rozplanowania wsi oraz charakter zabudowy.

Na pozostałych terenach leżących w granicach zwartej zabudowy może następować bez wcześniejszego sporządzenia planu przy przyjęciu następujących zasad i warunków kształtowania zabudowy:

- nowa zabudowa bezwzględnie zharmonizowana z krajobrazem ze względu na jego znaczenie dla zachowania tożsamości kulturowej społeczności lokalnej,
- powierzchnie zabudowane i utwardzone na działkach nie mogą przekraczać 20 % jej powierzchni,
- budynki mieszkalne parterowe z użytkowym poddaszem z wyjątkiem przypadków dostosowania nowej zabudowy do zabudowy już istniejącej,
- dachy symetryczne,
- stosowanie do prac elewacyjnych materiałów pochodzenia rodzimego (drewno, kamień),
- przy zabudowie plombowej zachowania istniejącej linii zabudowy oraz charakteru i gabarytu zabudowy w sąsiedztwie.

Przy przeznaczeniu pod zabudowę gruntów leżących w bezpośrednim sąsiedztwie zwartej zabudowy wsi należy stosować się do wyżej podanych zasad kształtowania zabudowy.

2.5.3. Funkcje i zasady kształtowania rozwoju przestrzennego miejscowości gminnej Gródek

Główny cel w zakresie rozwoju gospodarczego i społecznego to zachowanie i rozwój istniejącej funkcji gminnego ośrodka obsługi ludności.

Rozwój przestrzenny:

- 1) Dalszy rozwój przestrzenny miejscowości powinien odbywać się z uwzględnieniem dotychczasowego przeznaczenia terenów w miejscowym planie szczegółowym w. Gródek, Waliby Stacja, Zarzeczany.
- 2) Kompleksowego potraktowania problemu rehabilitacji zasobów wymaga obszar centralnej części wsi znajdujący się w granicach ochrony konserwatorskiej. Stanowi on wielofunkcyjny teren ze znajdującymi się tu obiektami administracji, kultury, usług, handlu i oświaty. Na mapie kierunków został oznaczony jako tereny zabudowane i oznacza to, że uzupełnienie, wymiana i modernizacja zabudowy na tych terenach może następować bez obowiązkowego sporządzania planów miejscowych, po spełnieniu następujących warunków przyjętych jako polityka przestrzenna:
 - utrzymanie skali i charakteru zabudowy w sąsiedztwie,
 - zachowanie istniejącej linii zabudowy,
 - nawiązanie charakteru i gabarytów zabudowy oraz rodzaju pokryć dachowych do zabudowy w sąsiedztwie,
 - zakaz realizowania obiektów z dachami pulpitowymi i asymetrycznymi,
 - zakaz stosowania schodkowych zwieńczeń ścian,
 - przestrzeganie warunków technicznych jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie, a także innych przepisów szczególnych,
 - w granicach strefy konserwatorskiej przy uzupełnieniu zabudowy należy zachowywać historyczne linie zabudowy a wysokość budynków ograniczyć do najwyższych występujących na tym obszarze.

Zasoby mieszkaniowe zrealizowane w latach 70-tych nie wymagają natychmiastowych zabiegów modernizacyjnych. Zwrócić należy uwagę na to, że zasoby te starzeją się i należy już obecnie przewidywać ich systematyczną modernizację ze szczególnym uwzględnieniem zmiany wyglądu elewacji i części wspólnych budynków.

Przy modernizacji tego osiedla należy również modernizować obiekty małej architektury i zieleni osiedlowej, co wpłynie na podniesienie standardu i estetyki zamieszkania.

- 3) Teren przewidziany do rehabilitacji to tereny z obiektami po byłym zakładzie produkcyjnym (dźwiarskim) z możliwością przekształcenia budynku na działalność usługową lub gospodarczą.
- 4) Tereny zieleni
 1. Nowo wyznaczone miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego tereny wypoczynku i rekreacji oraz teren sportowy wymagają realizacji i urządzeń.

2. Tereny ogródków działkowych muszą być chronione przed zmianą użytkowania.

- 5) Tereny zabudowy jednorodzinnej i zagrodowej o zdeterminowanej strukturze przestrzennej.
 Uzupełnienie lub wymiana zabudowy na terenach o zdeterminowanych podziałach własnościowych, na których przestanie obowiązywać plan miejscowy, musi odbywać się w oparciu o jednolite zasady kształtowania ładu przestrzennego zawarte w art. 4 Prawa Budowlanego.
 W przypadku dużej ilości niezabudowanych działek w osiedlu zabudowy jednorodzinnej wskazane jest opracowanie zmiany planu miejscowego jeśli będzie on sporządzony do końca 2003 roku.
 Obowiązek realizacji dróg obsługujących osiedla w nawiązaniu do projektowanego docelowego systemu komunikacji.
- 6) Obszary rozwoju mieszkalnictwa i usług zostały oznaczone na mapie kierunków symbolami M i U winna tu przeważać zabudowa ekstensywna.
 Tworzenie warunków do rozwoju zabudowy mieszkaniowo-usługowej na nowych terenach wymaga sporządzenia planów miejscowych i przygotowania infrastrukturalnego terenów tj. uzbrojenia.

2.5.4. Zasady kształtowania sieci osadniczej i zabudowy przestrzennej w P.K.P.K

- 1) zachowanie istniejącej struktury i funkcji elementów sieci osadniczej,
- 2) rozwój jednostek osadniczych głównie poprzez wypełnianie ich struktur przestrzennych w granicach zwartej zabudowy, określonych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego,
- 3) wyznaczanie we wsiach o zwartej zabudowie nowej zabudowy mieszkaniowej , usługowej oraz zagrodowej generalnie w sąsiedztwie istniejących skupisk zabudowy,
- 4) w przypadkach uzasadnionych i związanych produkcją rolniczą dopuszcza się wyznaczanie nowej zabudowy rolniczej - zagrodowej poza wyznaczoną w studium „zwartą zabudową”,
- 5) zachowanie charakteru fizjonomicznego zabudowy jednostek osadniczych przy wykorzystaniu tradycyjnych materiałów budowlanych skali zabudowy i form nawiązując do istniejących,
- 6) kształtowanie nowej zabudowy i zagospodarowania z poszanowaniem struktury wewnętrznej jednostek osadniczych i ich związków z przestrzenią otaczającą,
- 7) zakaz wznoszenia nowej zabudowy:
 - na gruntach leśnych i w odległości mniejszej niż 30 m od granicy lasu, z wyjątkiem obiektów gospodarki leśnej oraz służących obsłudze tras turystycznych,
 - o wysokości większej niż dwie kondygnacje i użytkowe poddasze lub 10,5 m (od najniższego poziomu terenu do kalenicy budynku) i spadkach dachów mieszczących się poza przedziałem 20-50 stopni oraz o agresywnej w stosunku do otoczenia formie i kolorystyce,
- 8) wyznaczenie działek pod zabudowę letniskową zgodnie z miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego z zastosowaniem wielkości działek min. 1500 m², z intensywnym zadrzewieniem,

- 9) ustalenia dla zabudowy związanej z produkcją i usługami rzemieślniczymi w planach miejscowych, a następnie w decyzjach administracyjnych warunku, iż ewentualna uciążliwość tych obiektów nie może wykraczać poza granice własnych działek inwestora.

Szczegółowe zasady organizacji struktur przestrzennych poszczególnych jednostek osadniczych powinny być określone miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego z uwzględnieniem :

a) dla wsi Borki i Zasady:

- 1) utrzymanie istniejącego podziału na tereny siedliskowe, rolne i leśne,
- 2) utrzymanie tradycyjnego układu zabudowy łącznie z kontynuacją regionalnych form oraz tradycji konstrukcyjnych i materiałowych w nowej zabudowie.

b) dla wsi Downiewo, Kołodno, Królowy Most, Przechody, Józefowo, Królowe Stojło, Nowosiółki, Piłatowszczyzna, Podzałuki, Radunin, Sofipol,

- możliwość kształtowania struktury przestrzennej jednostek osadniczych oraz ich zabudowy i użytkowania gruntów niezabudowanych na zasadach zachowania zrównoważonego rozwoju,

- dopuszczenie adaptacji istniejącej zabudowy zagrodowej na cele turystyczno-usługowe i budownictwo lotniskowe,

2.5.5. Kierunki rozwoju obszarów usług turystyki i wypoczynku.

Walory krajobrazowe gminy szczególnie jej leśność, czystość środowiska są elementami, które podnoszą atrakcyjność turystyczno-wypoczynkową gminy. Funkcja ta może być rozwijana poprzez tworzenie warunków do powstania usług gastronomii, schronisk i usług noclegowych. Terenami predysponowanymi do tej zabudowy są nie użytkowane obiekty zabudowy mieszkaniowej i usługowej we wsiach. Bliskość aglomeracji białostockiej stwarza warunki do wypoczynku codziennego i świątecznego.

W Planie Ochrony Parku Krajobrazowego Puszczy Knyszyńskiej im. prof. Witolda Sławińskiego (rozporządzenie Nr 22/01 Wojewody Podlaskiego z dnia 9 sierpnia 2001 roku) zostały ustalone zasady rozwijania agroturystyki oraz różnych form turystyki wykorzystujących walory krajobrazowe zgodnie z wymogami ochrony w obrębie wydzielonych obszarów Parku.

1. – Obszary rezerwatowe – na tych obszarach udostępnienie rezerwatów podlegających ochronie częściowej dla potrzeb turystyki krajoznawczej, na zasadach określonych w planach ochrony rezerwatów,

2. – Obszary leśne w tym:

- 1) tereny leśne o ochronie zbliżonej do zachowawczej, gdzie dopuszcza się użytkowanie turystyczne terenu na ogólnych zasadach turystycznego udostępnienia lasów z preferencją rozwoju form ruchu krajoznawczego i specjalistycznego,
- 2) tereny leśne o wzmożonej ochronie czynnej dla których obowiązują:
 - a) priorytet funkcji wypoczynku codziennego i świątecznego mieszkańców aglomeracji białostockiej na terenach leśnych, które z uwagi na swoje walory i położenie najlepiej do tego celu predysponują,

- b) użytkowanie turystyczne przedmiotowych terenów w sposób nie zagrażający nadrzędnym walorom przyrodniczym oraz funkcjom ekologicznym,
- c) dopuszczenie następujących form ruchu turystycznego:
 - turystyki krajoznawczej w tym turystyka piesza, rowerowa, kajakowa, konna, narciarska i turystyka motorowa oraz turystyki specjalistycznej – wędkarstwo, zbieractwo itp.
 - wypoczynku codziennego i świątecznego głównie na obrzeżu Puszczy Knyszyńskiej i na terenach leśnych położonych przy trasie komunikacyjnej Białystok – Królowy Most, na których dopuszcza się realizację odpowiednich urządzeń w zakresie zagospodarowania turystyczno-rekreacyjnego np. w formie „Parku Leśnego”.

3) Na terenach wsi Borki i Zasady :

z uwagi na położenie ich w obrębie terenów leśnych o wybitnych wartościach przyrodniczych podlegających ochronie zachowawczej obowiązują następujące zasady zagospodarowania turystycznego :

- a) dopuszcza się adaptację zabudowy zagrodowej na letniska indywidualne i turystyczno - rekreacyjne oraz przystosowanie zagród rolniczych do rozwoju agroturystyki,
- b) utrzymanie szlaku turystycznego pieszego śladami Powstania Styczniowego Lipiny – Lipowy Most,
- c) realizacja niezbędnych urządzeń związanych z funkcją turystyczną trasy oraz możliwość wprowadzenia nowych tras wysokiej wartości krajobrazowej,
- d) adaptację istniejącej substancji budowlanej bądź jej rekonstrukcji z przeznaczeniem na funkcje związane z turystyką i edukacją krajoznawczą,

Realizację nowych obiektów w zakresie zagospodarowania turystyczno-rekreacyjnego, powinny znaleźć się w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

4) Na terenach wsi: Downiewo, Kołodno, Królowy Most, Przechody, w zakresie zagospodarowania turystycznego :

- utrzymuje się zabudowę letniskową z możliwością rozwoju do wielkości bezpiecznej dla środowiska
- dopuszcza uzupełnianie zabudowy rolniczej funkcją agroturystyczną
- realizacja urządzeń obsługi turystyki, związanych głównie z przebiegiem tras turystycznych,
- utrzymanie szlaków turystycznych pieszych:
 - Szlaku Wzgórz Świętojańskich na odcinku Downiewo – Królowy Most
 - szlak Napoleoński obejmujący odcinek gajówka Turowo, Nowosiółki – Królowy Most,
 - szlak turystyczny rowerowy na odcinku Królowy Most – Kołodno – Supraśl oraz Królowy Most - Jałówka
- dopuszcza się adaptację zabudowy zagrodowej na letniska indywidualne,
- dopuszcza się realizację zabudowy letniskowej

- dopuszcza się realizację niezbędnych urządzeń związanych z funkcją turystyczną trasy oraz wprowadzenie nowych tras uzasadnionych wysoką wartością krajobrazową ich przebiegu.

5) Na terenach obejmujących wsie Józefowo, Królowe Stojło, Nowosiółki, Piłatowszczyzna, Podzałuki, Radunin, Sofipol, Załuki w zakresie zagospodarowania turystycznego:

- a) przyjmuje się następujące formy rekreacji:
 - wypoczynek codzienny i świąteczny mieszkańców aglomeracji białostockiej,
 - wypoczynek pobytowy,
 - turystyka krajoznawcza i kwalifikowana (piesza, rowerowa, motorowa, konna i wodna),
 - agroturystyka,
- b) elementami zagospodarowania rekreacyjnego będzie :
 - zabudowa letniskowa,
 - zabudowa mieszkaniowo-pensjonatowa ,
 - zabudowa rolniczo-agroturystyczna,
 - urządzenia obsługi turystyki,
 - szlaki turystyczne: Szlak Napoleoński, Szlak Tatarski Mały,

Zasady realizacji zagospodarowania:

- utrzymanie w dobrym stanie technicznym zabudowy letniskowej,
- ograniczenie realizacji budynków letniskowych i pensjonatowych do istniejących terenów zabudowy tj. uzupełnienie wolnych enklaw w zabudowie oraz lokalizacja nowych w bezpośrednim sąsiedztwie istniejącej zabudowy,
- dostosowanie nowych obiektów do charakteru zabudowy regionalnej i kompozycji krajobrazu z pełnym wyposażeniem w urządzenia z zakresu ochrony środowiska,
- przystosowanie zagród rolniczych do agroturystyki stosownie do potrzeb,
- utrzymanie, konserwacja i uzupełnienie zagospodarowania istniejących szlaków turystycznych oraz możliwość wyznaczenia nowych szlaków w szczególności pieszych,
- ograniczenie i ukierunkowanie penetracji turystycznej do wyznaczonych dróg, tras i szlaków.

Na planszy kierunków obszar krajobrazowy Parku Puszczy Knyszyńskiej im. prof. Witolda Sławińskiego został objęty granicą do opracowania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

2.5.6. Obowiązki w zakresie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego

Obowiązek opracowania planów miejscowych zagospodarowania przestrzennego wynika z art. 13 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 15, poz. 139 z 1999 r.).

Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego gmina sporządza:

- po zaistnieniu warunków określonych w ustawach szczególnych (np. określenie przeznaczenia i zasad zabudowy terenów rolnych na cele

nierolnicze art. 7 ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. Nr 16 poz. 78 ze zm.),

- dla obszarów i zespołów poddawanych ochronie przez Radę Gminy co wynika z art. 34 , ust. 2 ustawy z dnia 16 października 1991 r. o ochronie przyrody z późn. zm.,
- dla obszarów, na których przewiduje się realizację programów ponadlokalnych i regionalnych celów publicznych oraz programów zawierających zadania rządowe realizacji ponadlokalnych celów publicznych,
- dla obszarów, na których przewiduje się zadania dla realizacji lokalnych celów publicznych.

Obowiązek opracowania planu miejscowego zagospodarowania przestrzennego dotyczy obszaru Parku Krajobrazowego Puszczy Knyszyńskiej im. prof. Witolda Sławińskiego . Park Krajobrazowy Puszczy Knyszyńskiej ma ustanowiony plan ochrony rozporządzeniem Nr 22/01 Wojewody Podlaskiego z dnia 9 sierpnia 2001 roku. Skutki prawne Planu Ochrony Parku Krajobrazowego Puszczy Knyszyńskiej określa art. 13 a ust. 7 ustawy z dnia 16 października 1991 r. o ochronie przyrody z późniejszymi zmianami.

Na terenach predysponowanych pod różnego rodzaju zagospodarowania powinno być utrzymywane dotychczasowe użytkowanie gruntów, a plany miejscowe powinny być sporządzane:

- w miarę pojawiających się możliwości inwestycyjnych gminy i inwestorów,
- w związku z koniecznością przeznaczenia terenów rolnych na cele nierolnicze.

Kolejność sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego powinna wynikać z programu realizacji komunalnych urządzeń infrastruktury technicznej na obszarze gminy, a także w związku z występowaniem wyżej wymienionych przypadków i potrzeb.

2.6. Kierunki i zadania rozwoju komunikacji

Gmina Gródek obsługana będzie siecią dróg, linią kolejową w zakresie ruchu towarowego i komunikacją autobusową.

2.6.1. Sieć drogowa

2.6.1.1. Droga krajowa Nr 65 i wojewódzka Nr 686

- 1) Przepustowość dróg i prognoza swobody ruchu D wynosi 1.250 p/h o szerokości jezdni 7 m (Nr 650 i 050 p/h o szerokości jezdni 5 m (Nr 686)

Nr 65	2000	2005	2010	2015	2020
Białystok - Widły	3.208	3.850	4.716	5.614	6.705
Widły – granica państwa	829	995	1.219	1.451	1.733
Nr 686					
Droga Nr 65 - Michałowo	430	540	640	740	840

- 2) Z porównania przepustowości drogi z prognozą ruchu w 2020 r. wynoszącą
Nr 65 – 640 p/h i 165 p/h ($0,095 \times 6.705 = 640$ i $0,095 \times 1733 = 165$) i
Nr 686 – 80 p/h ($0,095 \times 840 = 80$) wynika, że istniejące przekroje drogi mają
duże rezerwy przepustowości.
- 3) Parametry techniczne i użytkowe drogi przyjmować zgodnie z obowiązującymi
przepisami, obecnie rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 2 marca 1999 r.
w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne
i ich usytuowanie (Dz. U. Nr 43, poz. 430)
- 4) Zgodnie z art. 43 ust. 1 ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych
(jednolity tekst z dnia 26 czerwca 2000 r. (Dz. U. Nr 71, poz. 838) obiekty
budowlane przy drogach publicznych powinny być usytuowane w odległości
od zewnętrznej krawędzi jezdni drogi co najmniej:
 - a) krajowej

- na terenie zabudowy wsi	-	10 m,
- poza terenem zabudowy	-	25 m.
 - b) wojewódzkiej

na terenie zabudowy wsi	-	8 m,
poza terenem zabudowy	-	20 m.
- 5) Na etapie decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu przy
przebudowie dróg, należy zwrócić się do Starosty i Powiatowego Inspektora
Sanitarnego z zapytaniem czy niezbędne jest opracowanie raportu o wpływie
przedsięwzięcia na środowisko i w jakim zakresie.
- 6) Uwzględnić właściwe parametry dróg w ustaleniach miejscowych planów
zagospodarowania przestrzennego, łącznie z warunkami zagospodarowania
ich obrzeży, ewentualnie wynikających z raportu o wpływie przedsięwzięcia na
środowisko.
- 7) Budynki mieszkalne należy lokalizować od krawędzi jezdni w odległości nie
mniej niż :
 - 50 m. jednokondygnacyjne
 - 70 m. - wielokondygnacyjne
- 8) W celu poprawy warunków ruchu do przejścia granicznego w Bobrownikach
oraz do zbiornika „Siemianówka” przewiduje się modernizację dróg: Nr 65 na
brakujących odcinkach i Nr 686 na całym odcinku.

2.6.1.2. Drogi powiatowe

- 1) Zgodnie z art. 6a ust. 1 ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych
(Jednolity tekst z 26 czerwca 2000 r. – Dz. U. Nr 71, poz. 838): „do dróg
powiatowych zalicza się drogi inne niż określone w art. 5 ust. 1 i art. 6 ust. 1,
stanowiące połączenia miast będących siedzibami powiatów z siedzibami
gmin i siedzib gmin między sobą”.
Na podstawie w/w przepisu, można zakwalifikować tylko następujące drogi
powiatowe 382, 390 i 399.
- 2) Sprawne powiązania zewnętrzne gminy będą realizowane poza drogami
krajową i wojewódzką drogami powiatowymi o następujących numerach: 382,
390, 393, 399, 404, 408, 140 i 145.

- 3) Przy założeniu standardu, że ośrodki gminne powinny mieć połączenia między sobą drogami o nawierzchni twardej ulepszonej, przewiduje się w pierwszej kolejności do przebudowy drogi powiatowe o numerach: 382 i 393.
- 4) Parametry techniczne i użytkowe dróg przyjmować zgodnie z obowiązującymi przepisami, obecnie rozporządzeniem Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 2 marca 1999 r. w sprawie warunków technicznych jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie (Dz. U. Nr 43 poz. 430),
- 5) Zgodnie z art. 43 ust. 1 ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (jednolity tekst z 26 czerwca 2000 r. – Dz. U. Nr 71, poz. 838), obiekty budowlane przy drogach publicznych powinny być usytuowane w odległości od zewnętrznej krawędzi jezdni drogi powiatowej co najmniej:
 - na terenie zabudowy wsi – 8 m,
 - poza terenem zabudowy – 20 m.
- 6) Na etapie decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu przy przebudowie dróg, należy zwrócić się do Starosty i Powiatowego Inspektora Sanitarnego z zapytaniem, czy niezbędne jest opracowanie raportu o wpływie przedsięwzięcia na środowisko i w jakim zakresie.
- 7) Uwzględnić właściwe parametry dróg w ustaleniach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, łącznie z warunkami zagospodarowania ich obrzeży, ewentualnie wynikających z raportu o wpływie przedsięwzięcia na środowisko.
- 8) Można przypuszczać, że ulegnie zmianie numeracja dróg powiatowych i gminnych na mocy rozporządzenia Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 28 lutego 2000 r. w sprawie numeracji i ewidencji dróg oraz obiektów mostowych (Dz. U. Nr 32 poz. 393).

2.6.1.3. Drogi gminne

- 1) Struktura funkcjonalno-techniczna i przestrzenna dróg gminnych określona w punkcie 9.1.1.4. „uwarunkowań studium” może ulec istotnym zmianom w przypadku zaistnienia okoliczności określonych w punkcie 9.6.1) „Uwarunkowań studium” po zaliczeniu wymienionych dróg do dróg gminnych oraz w punkcie 2.6.1.2.1) „kierunków studium” w przypadku przekazania części dróg powiatowych pod zarządek gminy.
- 2) Wewnętrzne potrzeby transportowe gminy realizowane będą poza drogami krajową, wojewódzką i powiatowymi drogami gminnymi.
- 3) Parametry techniczne i użytkowe dróg gminnych należy przyjmować zgodnie z rozporządzeniem Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 2 marca 1999 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie (Dz. U. Nr 43, poz. 430).
- 4) Bieżące remonty i modernizację dróg należy wykonywać z uwzględnieniem priorytetów dla:
 - odcinków dróg obsługujących największą liczbę mieszkańców i obszary o najwyższej w skali gminy aktywności gospodarczej,
 - odcinków o największych zagrożeniach funkcjonowania ruchu mogących zakłócić życie społeczno-gospodarcze części sieci osadniczej.
- 5) Docelowo wszystkie drogi wykonać o nawierzchni twardej ulepszonej.
- 6) Numeracja i ilość dróg gminnych może ulec zmianom z przyczyn określonych w punktach 2.6.1.2.7) i 2.6.1.3.1) „kierunków studium”

2.6.2. Techniczne zaplecze motoryzacji.

- 1) Dla poszczególnych programów zagospodarowania zaleca się przyjmować:
 a) wskaźniki miejsc postojowych przedstawionych w poniższej tabeli:

Tabela Nr 42

Lp.	Wyszczególnienie	Jednostka odniesienia	Ilość miejsc postojowych
1	2	3	4
1.	Administracja	1.000 m ² p.uż.	8-24
2.	Handel	1.000 m ² p.uż.	7-20
3.	Zakłady pracy	100 zatrud.	8-14
4.	Restauracja	100 miejsc konsumpcyjnych	12-20
5.	Cerkiew, kościół	100 uczestników mszy	10

- b) stacje paliw zaleca się przyjmować wg zasady, że 1 stacja o 4÷6 dystrybutorach może obsłużyć 5000÷6000 samochodów,
 c) miejsca obsługi samochodów zaleca się programować wg następujących wskaźników:
 1 st. / 300 ÷400 samochodów,
 1 st. / 300 ÷400 m² powierzchni stacji.
- 2) Przy założeniu, że wzrost wskaźnika motoryzacji w gminie Gródek będzie jak w byłym województwie białostockim, w poniższej tabeli przedstawiono potrzeby w zakresie technicznego zaplecza motoryzacji.

Tabela Nr 43

Lp.	Wyszczególnienie	Lata	
		2005	2010
1.	Wskaźnik motoryzacji w byłym województwie białostockim	263	310
2.	Wskaźnik motoryzacji w gminie	263	310
3.	Ludność		
	- w gminie	5.750	5.290
	- w m. Gródek	2.750	2.800
4.	Parkingi krótkiego postoju	87	103
5.	Ilość samochodów osobowych	2.235	2.508
6.	Ilość pojazdów	3.120	2.880
7.	Niezbędna ilość stacji paliw	1	1
8.	Niezbędna ilość zakładów naprawy samochodów	7÷10	7÷10

Źródło:

Dane przedstawione w powyższej tabeli w punktach: 1.2 według obliczeń Zagranicznej Jednostki Doradczej przy Ministrze Transportu i Gospodarki Morskiej WCEOM 1993 oraz 3-8 według własnych obliczeń.

Z powyższych wyliczeń wynika, że w perspektywie brakowało będzie we wsi Gródek miejsc parkingowych krótkiego postoju oraz zakładów naprawy samochodów.

W celu poprawy obsługi ruchu drogowego, a szczególnie międzynarodowego do przejścia granicznego w Bobrownikach przy drodze krajowej Nr 65 przewiduje się tereny dla potrzeb urządzenia miejsc obsługi podróżnych (MOP) w Waliłach Stacji przy obecnych stacjach paliw, w Skroblakach i Bobrownikach.

2.6.3. Kolej

- 1) Wznović ruch międzynarodowy na linii Białystok – Zubki Białostockie – granica państwa,
- 2) Wykorzystać kolej w większym stopniu do transportu ładunków masowych,
- 3) Przy transporcie ewentualnie kolejną ładunków niebezpiecznych, zapewnić warunki bezpieczeństwa poprzez zaostrzenie przepisów bezpieczeństwa i ich rygorystyczne egzekwowanie.

2.6.4. Komunikacja autobusowa

Przy przyjęciu standardów dostępności 2 km do przystanku autobusowego należy podjąć działania zapewnienia obsługi komunikacją autobusową następującym wsiom: Kołodno, Zasady, Nowosiółki, Borki, Stryjeńszczyzna, Dzierniakowo, Józefowo, Piłatowszczyzna, Łużany, Świsłoczany, Mostowlany i Zielona.

Zapewnienie właściwego standardu obsługi podróżnych wymagać będzie:

- a) utrzymania we właściwym stanie technicznym dróg, po których kursują autobusy,
- b) sukcesywnej wymiany starych autobusów na nowoczesne, bardziej funkcjonalne z dostosowaniem dla ludzi niepełnosprawnych i mniej uciążliwych dla środowiska.

2.6.5. Ścieżki rowerowe

Ścieżki rowerowe przewiduje się na trasach turystycznych ruchu rowerowego:

- 1) Jałówka – Mostowlany – Bobrowniki – Chomontowce – Kruszyniany – Nietupa – Gródek – Królowe Stojło – Radunin – Załuki – Królowy Most,
- 2) Nowosiółki – Borki – (Supraśl),
- 3) Kruszyniany – Grzybowce – Zarzeczany – Gródek.

2.7. Kierunki i zadania rozwoju infrastruktury technicznej

Proponowane rozwiązania oparte są na aktualnym rozeznaniu bieżących i przyszłych potrzeb.

Dopuszcza się możliwość wprowadzenia nowych elementów i rozwiązań systemów bez konieczności zmiany treści studium pod warunkiem, iż nie zostaną naruszone istotne jego elementy.

2.7.1. Zaopatrzenie w wodę

- 1) Dostosowanie systemów zaopatrzenia w wodę do potrzeb wynikających z rozwoju gminy i zapewnienie wody odbiorcom w sposób ciągły, o jakości zgodnej z obowiązującymi normami sanitarnymi i w ilości pokrywającej pełne zapotrzebowanie poprzez:
 - a) utrzymanie w należyтым stanie technicznym z ewentualną modernizacją i rozbudową istniejących komunalnych ujęć wody wraz ze stacjami wodociągowymi w Gródku i Waliłach,
 - c) budowę studni awaryjnych wodociągów wiejskich w Waliłach i Bobrownikach,
 - d) budowę nowej stacji wodociągowej wodociągu wiejskiego w Bobrownikach,
 - e) budowę stacji wodociągowej wodociągu wiejskiego w Kołodnie z wykorzystaniem istniejących studni wierconych Agencji Własności Rolnej w Suwałkach, których wydajność $Q = 55 \text{ m}^3/\text{h}$ pokrywa potrzeby tego wodociągu. Alternatywnym rozwiązaniem może być stacja wodociągowa zlokalizowana w Królowym Moście z wykorzystaniem istniejącej studni i wykonaniem drugiej studni, a w wypadku gdyby jej wydajność była również mniejsza niż $36 \text{ m}^3/\text{h}$ konieczna będzie budowa zbiornika wyrównawczego dla pokrycia potrzeb przeciwpożarowych,
 - f) budowa wodociągu wiejskiego dla potrzeb wsi Wiejki i Podozierany z lokalizacją ujęcia i stacji wodociągowej w jednej z tych wsi,
 - g) przystosowanie ujęcia wody i stacji wodociągowej RSP w Zubrach do potrzeb grupowego wodociągu wiejskiego,
 - h) zwiększenie pewności i sprawności dystrybucji wody oraz zmniejszenie ilości sytuacji awaryjnych w wyniku diagnozowania stanu technicznego sieci wodociągowej i wymiany niesprawnej armatury oraz odcinków sieci o dużej awaryjności, które są przyczyną przerw w dostawie wody, jej ubytków, okresowego pogorszenia jakości i strat ekonomicznych,
 - i) rozwój sieci wodociągowej z wykorzystaniem istniejących wodociągów:
 - w miejscowości Gródek w zakresie umożliwiającym podłączenie do niej całej zwartej zabudowy mieszkaniowej, usługowej i produkcyjnej istniejącej i projektowanej oraz w miarę zgłaszanych potrzeb zabudowy rozproszonej,
 - do wodociągu Gródek sukcesywne podłączanie wsi dotychczas nie zwodociągowanych, a mianowicie: Ruda, Grzybowce, Straszewo, Dzierniakowo oraz Bielewicz, połączenie z siecią wodociągowa wsi Mieleszki i wyłączenie z eksploatacji wodociągu wiejskiego w Bielewiczach (pozostanie jako studnia awaryjna), który wymaga rozbudowy ujęcia (studnia awaryjna) i modernizacji studni uzdatniania, w przypadku pozostawienia go w eksploatacji,
 - do wodociągu Waliły ewentualnie podłączenie wsi Nowosiółki, Borki i Podzałuki poprzez przedłużenie sieci wodociągowej w Załukach.
 - do wodociągu Bobrowniki podłączenie Jaryłówki, Chomontowce i zwodociągowaną wieś Łużany zaopatrywana z ujęcia zakładowego

- RSP, które nie zapewnia ciągłości dostawy wody o dobrej jakości oraz nie zabezpiecza potrzeb przeciwpożarowych,
- do wodociągu Zubry ewentualne podłączenie wsi Zubki, Wierobie, Skroblaki, Mostowlany, Zielona, Świsłoczany, Narejki. Gobiaty i połączenie z wodociągiem Bobrowniki,
- j) rozwój sieci wodociągowej z projektowanych wodociągów:
- do projektowanego wodociągu Kołodno lub Królowy Most podłączenie wsi: Kołodno, Królowy Most, Downiewo, Przechody, Sofipol,
 - do projektowanego wodociągu Wiejki – Podozierany podłączenie tych wsi.
- 2) Propozycje rozwoju sieci wodociągowej przedstawione w pozycji 1) h, są orientacyjne i mogą ulec zmianom w trakcie szczegółowych analiz projektowych.
 - 3) Ustalenie stref ochronnych ujęć wody projektowanych wodociągów wiejskich w Kołodnie (Królowy Most), Wiejkach (Podozieranach) i istniejącego w Zubrach i w przypadku wystąpienia strefy ochrony pośredniej wprowadzenie jej w trybie planowania miejscowego i pełne respektowanie przyjętych zakazów.
 - 4) Utrzymanie w należyтым stanie technicznym z możliwością sprawnego uruchomienia eksploatacyjnego dla ewentualnych potrzeb obrony cywilnej studni głębinowych określonych szczegółowo w punkcie 10.7. poz. 1-12 „Uwarunkowań”. Likwidacja studni każdorazowo winna być uzgadniania z organem do spraw obrony cywilnej.

2.7.2. Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków sanitarnych i wód opadowych.

- 1) Przyjmuje się rozdzielczy system kanalizacji w gminie, składający się z niezależnego systemu kanalizacji sanitarnej do odprowadzenia ścieków bytowo-gospodarczych i poprodukcyjnych do oczyszczalni ścieków oraz oddzielny dla kanalizacji deszczowej, z urządzeniami podczyszczającymi do odprowadzenia wód opadowych z terenów zabudowanych,
- 2) Systemy scentralizowane kanalizacji sanitarnej na terenie gminy powinny być rozwiązywane z uwzględnieniem następujących kryteriów:
 - w miejscowościach o zwartej zabudowie i największym w skali gminy procencie ludności szczególnie w wieku produkcyjnym, a także najprężniejszej gospodarce,
 - w miejscowościach, w których zlokalizowane są lub będą zakłady obsługi ludności,
 - w miejscowościach, w których przewiduje się rozwój mieszkalnictwa, sektora gospodarczego, turystyki,
 - w miejscowościach o zwartej zabudowie leżących w obszarze Parku Krajobrazowego Puszczy Knyszyńskiej .
- 3) Uwzględniając kryteria podane w punkcie 2) proponuje się:
 - a) utrzymanie scentralizowanego systemu kanalizacji sanitarnej w miejscowości gminnej Gródek i jego rozbudowa w zakresie umożliwiającym podłączenie do niego zabudowy mieszkaniowej, usługowej i produkcyjnej istniejące i projektowane w tej wsi oraz we wsiach Waliły Stacji i Zarzeczany, z utrzymaniem w należyтым stanie technicznym i właściwą eksploatacją istniejącej oczyszczalni ścieków w

Gródku. Z chwilą zbliżenia się ilości dopływających ścieków do przepustowości oczyszczalni należy dokonać jej rozbudowy do wielkości uwzględniającej ścieki z miejscowości planowanych do połączenia.

- b) Budowę oczyszczalni ścieków i kanalizacji sanitarnej w Królowym Moście do której w dalszej kolejności mogą być podłączone ścieki z sąsiednich wsi Kołodno , Downiewo , Przechody ewentualnie Sofipol .
- c) W pozostałych miejscowościach i na obszarach zabudowy rozproszonej lokalne rozwiązania z preferowaniem przydomowych oczyszczalni ścieków w budownictwie mieszkaniowym, a dla ewentualnych zakładów produkcyjnych kontenerowe oczyszczalnie ścieków. Należy dążyć do eliminowania odprowadzania ścieków do zbiorników bezodpływowych, gdyż jest to rozwiązanie uciążliwe dla użytkowników i nie zapewnia ochrony środowiska, zwłaszcza wód gruntowych. Zbiorniki szczelne należy traktować jako rozwiązanie przejściowe, na terenach jeszcze nieuzbrojonych, ale przewidzianych do objęcia kanalizacją zbiorczą.
- d) Podjęcie decyzji co do budowy zbiorczego systemu kanalizacji sanitarnej w danej wsi wymagać będzie:
 - sondażu wśród mieszkańców co do chęci i możliwości partycypacji w kosztach budowy,
 - stosownych analiz techniczno-ekonomicznych,
 - rozeznanie możliwości uzyskania zewnątrz wsparcia finansowego,
 - wyznaczenie lokalizacji oczyszczalni , kanałów i przepompowni w trybie planowania miejscowego, (lokalizacja oczyszczalni w Królowym Moście jest orientacyjna).
- e) W długofalowym procesie porządkowania gospodarki ściekowej w gminie, szybki postęp techniczny w dziedzinie oczyszczania ścieków może zaowocować rozwiązaniami dziś nieprzewidywalnymi, a pozwalającym oczyścić ścieki znacznie mniejszymi nakładami finansowymi, niż jest to możliwe przy obecnie znanych technologiach.
- f) Wody opadowe z utwardzonych nawierzchni dróg i terenów zabudowanych odprowadzane powierzchniowo lub za pomocą kanalizacji deszczowej do odbiornika wodnego lub do ziemi, powinny spełniać wymagania określone w przepisach dotyczących ochrony środowiska.

2.7.3. Gospodarka odpadami stałymi.

Stworzenie systemu gromadzenia, usuwania i unieszkodliwiania odpadów stałych gwarantujących ochronę środowiska i maksymalne wykorzystanie składników użytkowych (surowców wtórnych) odpowiadającego nowym przepisom prawnym i wymogom Unii Europejskiej wymagać będzie:

- a. opracowania raportu oddziaływania gminnego wysypiska odpadów stałych na środowisko i w przypadku stwierdzenia, iż nie spełnia ono obowiązujących obecnie wymogów ochrony środowiska dokonać jego modernizacji.

- b. prawidłowej, zgodnej z założeniami projektowymi, eksploatacji gminnego wysypiska odpadów stałych,
- c. dalszej sukcesywnej realizacji opracowanego „Programu ogólnego gospodarki odpadami na terenie gminy Gródek”, a mianowicie:
 - 1) wprowadzenie obowiązku zorganizowanego wywozu odpadów stałych ze wszystkich terenów zabudowanych w gminie,
 - 2) wprowadzenie w gminie systemu selektywnej zbiórki odpadów,
 - 3) prowadzenie w sposób ciągły edukacji społeczeństwa, szczególnie dzieci i młodzieży, w zakresie propagowanego systemu selektywnej zbiórki odpadów stałych z podkreśleniem uzyskiwanych efektów gospodarczych, ekonomicznych i proekologicznych.
- d. tworzenie warunków i zachęt do rozwoju lokalnego przetwarzania surowców wtórnych.

2.7.4. Elektroenergetyka

1. Dostosowanie systemu do potrzeb wynikających z długofalowego rozwoju województwa oraz potrzeb krajowego systemu energetycznego wymagać to będzie:
 - demontażu istniejącej linii WN 220 kV „ROŚ” – GPZ 1 Białystok,
 - budowy po trasie istniejącej linii 220 kV – linii WN 400 kV relacji Białoruś – GPZ „Narew” z zachowaniem pasa ochronnego 86 m. / wg PSE – Centrum pismo z dnia 28.05.2002 r. nr WI/176(1528/2002).
2. Dostosowanie systemu do potrzeb wynikających z długofalowego rozwoju gminy oraz dostarczenie energii w normatywnym standardzie jakościowym i ilościowym w sposób ciągły wymagać to będzie:
 - utrzymania w dobrym stanie technicznym istniejących urządzeń elektroenergetycznych,
 - sukcesywnej modernizacji istniejących urządzeń elektroenergetycznych,
 - budowy nowych urządzeń takich jak stacji transformatorowych wraz z liniami zasilającymi SN, linii NN i przyłączy na nowych terenach zabudowy oraz w istniejącej zabudowie tam, gdzie stwierdzi się wzrost zapotrzebowania na moc i energii elektrycznej,
 - przebudowy istniejących urządzeń elektroenergetycznych kolidujących z projektowaną zabudową,
 - modernizacja oświetlenia ulicznego ze szczególnym uwzględnieniem wymiany opraw standardowych na energooszczędne.

2.7.5. Gazownictwo

Inwestycje, zakładane na obszarze gminy Gródek w zakresie gazownictwa dotyczyć będą zagadnień:

- gazyfikacji gminy Gródek,
- umożliwienia gazyfikacji gmin sąsiednich,
- zmiany powiązań gazociągów: tranzytowego w/c „JAMAŁ” i ponadregionalnego w/c Bobrowniki – Białystok.

Wobec powyższego zakłada się następujące kierunki rozwoju:

1. Zapewnienie dostaw gazu ziemnego do wszystkich potencjalnych odbiorców w gminie poprzez::

- budowę gazociągu wysokiego ciśnienia od istniejącego gazociągu w/c Bobrowniki – Białystok,
 - budowę stacji redukcyjno-pomiarowej na terenie gminy Gródek,
 - budowę sieci rozdzielczej na obszarze całej gminy.
2. Zapewnienie dostaw gazu ziemnego do odbiorców w gminach: Michałowo i Krynki poprzez:
- budowę przez teren gminy - gazociągu w/c do gminy Michałowo (odgałęzienie od gazociągu istniejącego Bobrowniki – Białystok,
 - budowę przez teren gminy gazociągu w/c do gminy Krynki (odgałęzienie od gazociągu istniejącego w/c Bobrowniki – Białystok).
3. Budowa powiązania istniejącej tłoczni na gazociągu „JAMAŁ w Kondratkach (gm. Michałowo) z istniejącym gazociągami w/c Bobrowniki – Białystok poprzez budowę odcinka gazociągu w/c na obszarze gminy Gródek.
4. Zapewnienie rezerwy terenu pod projektowane urządzenia gazowe w opracowaniach planistycznych i projektach technicznych na obszarze gminy.

2.7.6. Ciepłownictwo

Podstawowe kierunki rozwoju ciepłownictwa w gminie to:

- a) sukcesywne zwiększanie udziału proekologicznych nośników energetycznych dla zmniejszenia zanieczyszczeń środowiska, takich jak: biomasa, gaz, energia elektryczna, olej opałowy oraz energia słoneczna,
- b) zmniejszanie strat ciepłych w konstrukcji nowych budynków i poprzez modernizację starych o złych warunkach termoizolacyjnych,
- c) wprowadzanie nowych rozwiązań technicznych i technologicznych dla nośników energetycznych określonych w pkt. a), zwiększających efektywność ich wykorzystania i ułatwiających obsługę i zmniejszających w efekcie koszty eksploatacji. Dotyczy to instalacji wewnętrznych grzewczych a w szczególności sprawności kotłów energetycznych i różnych rodzajów instalacji grzewczych, a także stopnia automatyzacji obsługi oraz sprawności dostaw nośników energetycznych,
- d) ekologizacja nośników energetycznych powinna być wprowadzona w pierwszej kolejności (o ile to możliwe ze względów technicznych) w większych źródłach tj. komunalnych obiektach użyteczności publicznej (np. szkoły) i większych zakładach produkcyjnych, w których występują lokalne systemy ogrzewania scentralizowanego.

Główne zadania w zakresie rozwoju ciepłownictwa to:

- kontrola i restrykcje w stosunku do emitorów największych ponadnormatywnych zanieczyszczeń energetycznych,
- propagowanie stosownych dociepleń budynków istniejących i projektowanych,
- propagowanie najnowszych osiągnięć techniki ciepłowniczej w zakresie instalacji wewnętrznych,
- propagowanie i realizacja proekologicznych rozwiązań ciepłowniczych niekonwencjonalnych z zastosowaniem np. biomasy pomp, ciepła, baterii słonecznych itp.

2.7.7. Telekomunikacja

Podstawowym kierunkiem rozwoju telekomunikacji – to dostosowanie systemu do potrzeb wynikających z rozwoju zagospodarowania przestrzennego gminy, przy zachowaniu odpowiedniego standardu pod względem jakości i ilości świadczonych usług. Wymagać to będzie:

- utrzymania w należytej sprawności technicznej istniejących urządzeń systemu,
- rozbudowy wg potrzeb sieci rozdzielczej na obszarze gminy,
- rozbudowy wg potrzeb sieci telefonii komórkowej.

2.8. Obrona cywilna i ochrona przeciwpożarowa

W gospodarce przestrzennej gminy należy stosować następujące zasady służące zabezpieczeniu potrzeb obrony cywilnej i ochrony przeciwpożarowej:

2.8.1. Obrona cywilna

- w rejonach budownictwa wielorodzinnego należy przewidywać rezerwę terenów pod budowę ochronne (schrony, ukrycia, szczeliny).
- w budynkach przemysłowych, usługowych, użyteczności publicznej, mieszkalno-usługowych i mieszkalnych – należy na etapie sporządzania planów realizacyjnych przewidzieć schrony i ukrycia,
- w rejonach budownictwa jednorodzinnego należy przewidywać ukrycia typu II, wykonane w budynkach przez mieszkańców we własnym zakresie w czasie podwyższonej gotowości obronnej państwa,
- bez względu na typ zabudowy zarezerwować należy tereny pod budowę awaryjnych studni wody pitnej (7,5 l na osobę, na dobę). Odległość studni od budynków mieszkalnych lub zgrupowań ludności powinna wynosić najwyżej 800 m,
- istniejące studnie powinny być zabezpieczone przed likwidacją i przystosowane do sprawnego uruchomienia i eksploatacji w sytuacjach kryzysowych,
- oświetlenie zewnętrzne (ulice, zakłady pracy) należy przystosować do zaciemniania i wygaszania,
- należy uwzględnić system alarmowania i powiadamiania mieszkańców, w wypadku zagrożeń poprzez syreny alarmowe, przyjmując promień słyszalności syreny do 300 m,
- układ projektowanych i modernizowanych dróg i ulic powinien spełniać następujące warunki:
 - szerokość ulicy powinna uniemożliwić ewentualne zagruzowanie,
 - powinny być połączenia z traktami przelotowymi – zapewniające sprawną ewakuację ludności w okresie zagrożenia,
 - należy wyznaczyć trasy przejazdu dla pojazdów z toksycznymi środkami przemysłowymi,
- przy opracowaniu miejscowych planów wsi, osiedli w skali 1:10.000 należy na przedsięwzięcia obrony cywilnej wykonać aneks do planu,
- należy zachować istniejące i projektowane obiekty obrony cywilnej nie dopuszczając do ich likwidacji,

- wszelkie plany zagospodarowania przestrzennego należy przed ich uchwaleniem uzgadniać z Wydziałem Zarządzania Kryzysowego Podlaskiego Urzędu Wojewódzkiego w Białymstoku.

2.8.2. Ochrona przeciwpożarowa

- należy zachować istniejące obiekty Ochotniczej Straży Pożarnej,
- na terenach zabudowanych należy przewidywać odpowiednią ilość hydrantów dla celów przeciwpożarowych w odległości 100 m od siebie,
- przy projektowaniu i modernizacji obiektów przemysłowych i usługowych należy przewidywać drogi dojazdowe i pożarowe zgodnie z obowiązującymi przepisami,
- dla nowoprojektowanych i modernizowanych budynków mieszkalnych i innych należy przewidywać niepalne pokrycia dachów,
- należy dążyć do eliminacji palnych pokryć dachów na istniejących budynkach,
- wszystkie budynki mieszkalne i niemieszkalne powinny posiadać instalacje odgromowe.

Cztery pierwsze podane przedsięwzięcia powinny być uzgadniane z Powiatową Komendą Państwowej Straży Pożarnej.

2.9. Kierunki działania i zadania władz samorządowych w celu realizacji polityki przestrzennej gminy

Rozwój lokalny to kompleks pozytywnych przeobrażeń ludnościowych w obszarze gminy związanych z poziomem życia ludności tu zamieszkałej.

W polityce przestrzennej wiąże się on z efektywnym wykorzystaniem i gospodarką terenami z uwzględnieniem zasobów ludzkich, potencjału produkcyjnego i usługowego oraz istniejących i tworzonych struktur instytucjonalnych.

Na władzach samorządowych gminy spoczywa obowiązek inspirowania i koordynacji działań, niezależnie od charakteru własności i rozwiązań instytucjonalnych, zmierzających do realizacji celów rozwoju gminy, w związku z tym uznaje się za pożądane:

- tworzenie klimatu do lokalizacji i dobrego funkcjonowania podmiotów gospodarczych w gminie poprzez stosowanie ulg podatkowych, zróżnicowanie opłat za korzystanie ze środowiska, tworzenie zasobów gruntów komunalnych dla lokalizacji pożądaných podmiotów,
- promocji przedsięwzięć inwestycyjnych kapitału zewnętrznego na obszarze gminy, w szczególności skutecznego funkcjonowania instytucji wspierających biznes,
- sukcesywne przygotowywanie planów miejscowych wybranych terenów w szczególności na istniejące uwarunkowania założonych w polityce przestrzennej celów rozwoju,
- inspirowanie kontaktów na potencjalne zadania rządowe i programy wojewódzkie na obszarze gminy z udziałem zainteresowanych podmiotów gospodarczych w sprawie pomocy gminie w rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw, budowie urządzeń kulturalnych i sportowych, infrastruktury technicznej,
- ścisłej współpracy z władzami regionalnymi w realizacji wszystkich przedsięwzięć.

